

DELAVSKA ENOTNOST

GLASILO SINDIKATOV SLOVENIJE • ŠT. 10 • 7. MARCA 1958. • LETO XVII. • CENA 20 DIN

PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽITE SE!

NE SAMO POMENKI

V ŽENSKIH ORGANIZACIJAH TEMVEČ
NEPOSREDNA UDELEŽBA V JAVNEM ŽIVLJENJU

Odlomek iz razprave tovarišice
Vide Tomšičeve na februarjemskem
plenumu Zveze ženskih društev Slo-
venije.

Zdi se mi, da so bile pretekle občinske volitve za nas v nečem smislu neuspeh, saj je bilo zelo malo žensk izvoljenih za odbornike občinskih ljudskih odborov. Včasih je bilo na Slovenskem največ žensk v ljudskih odborih v primerih z drugimi republikami, danes pa smo na tretjem ali četrtem mestu. Nad tem se moramo zamisliti me same: deloma so volivci odklanjali ženske, volile pa jih nismo tudi ženske same. Ras pa je tudi, da ostajamo v svojem boju za reševanje posameznih vprašanj preveč v okvirih naših društev, da ne prihajamo pred zborove volivcev in v javno življenje s problemi, ki so skupni, družbeni. Če hočemo reševati to, kar nas teži, morajo za naše težave vedeti in skrbeti občinski ljudski odbori, okraji in skupščine.

Govorila bi le o našem delu krivde, čeprav mislim, da izvirja velik del slabosti tudi iz naše splošne zaostalosti in primitivnosti, ki se kaže v malomeščanskih nazorih o ženskah. Mi ne moremo opravičiti tega, da ženska ni izvoljena v občinski ljudski odbor, tako, kot to n. pr. lahko stori na Kosmetu, kjer res še lahko govorimo o zaostalosti. Pri nas ne gre za take vrste nepismenosti in zaostalosti, marveč za prenašanje zahodnih idealov o ženskah kot modnih lutkah in kraljicah doma. V našem javnem življenju lahko čutimo, da vpliva jo na nas veliko bolj te vrste vplivi, ki so v skladu z razvitejšo, toda kapitalistično civilizacijo. Če pogledamo naše modne in kozmetične nasvete, vidimo, da so enostavno prepisani; občudujemo življenje filmskih igralcev, vendar vemo, da hočemo živeti življenje delovne žene, ki hoče imeti vse svoje pravice kot državljanka, ne gre pa za občudovanje nekaterih lepotic. Dovoli smo, da nas je preplaval moderni primitivizem, ki vidi v ženski samo objekt ogledovanja in seksualnega zadovoljevanja. Ne

se neposredno udeležujemo javnega življenja.

Velika naša slabost je prav v tem, da naša javnost žensk kot občanov, ki si prizadevajo olajšati življenje družine, ne pozna, marveč jih pozna kot predstavnice ženskih organizacij. Smisel družbenih organizacij vidim v tem, da postavijo jasna stališča ter nekatere stvari tudi konkretno rešujejo. Vse to smo storile: stališča smo postavile in izvedle tudi konkretne akcije. Zveza ženskih društev se lahko pohvali z ogromnim drobnim delom za človeka. Dejstvo pa je, da obstaja vse to le v okviru teh organizacij in da tisti, ki odločajo o občinski politiki, za te stvari premalo vedo. Treba pa je spet priznati, da same nismo vsega krive. Ugotavljamo namreč, da so občine, okraji in tudi republike še vedno usmerjene predvsem na velike gradnje, na velike investicije, pri tem pa pozabljajo, da se je končno le treba obrniti k človeku. In ker se še niso obrnili k njemu, ne morejo videti tistih družbenih delavcev in delavk, ki danes že delujejo na tem področju. Zato marsikatera naše tovarišice, ki imajo možnosti, da bi se uveljavile, niti del naših aktivistov sploh ni opazil.

To je tudi eden izmed razlogov, zakaj niso kandidirali žensk. Videti je, da naši tovariši teh stvari še ne pojmujejo prav,

VEKOSLAV BOMBAČ: MATI Z OTROKOM

vidi pa družice in tovarišice. O teh stvareh bi morali res še večkrat razmišljati in jih tudi kaj povedati.

To je del vprašanj, drugi del pa zadeva nas same. Ne smemo dovoliti, da bi gledali na ženo le kot gospodinjino in žensko. Namesto, da bi se zamislili nad temi pojavi, jih ponavljamo kot fraze. Treba je delati in ustvarjati in na tem graditi lepše ter srečnejše življenje. Ne smemo misliti, da bo to storil kdo drug. Često se pri- tožujemo, da nimamo pravic, istočasno pa zadevamo na gospodarske težave, nerednosti v trgovini, slabosti v tovarnah in pri tem mislimo, da morajo vse to reševati drugi, naša stvar pa je le — kritika. Ženske moramo z isto prizadevnostjo kot takrat, ko gre za naš dom in za našo družino, govoriti in se boriti, da se te slabosti premagajo in odpravijo. Zdi se mi, da je pri nas še vedno vse preveč pojmovanja, da je družba enostavno zamenjala kapitalistično državo. In zato govorimo: Družba naj da, družba lahko da, družba ne more dati itd. Družba ni kapitalistična država. Kapitalistična država je vztrajala na tem, da je višek vrednosti ukradla proizvajalcem in razpolagala z njim. Zato so lahko dobili takrat delavci v boju s tako državo kaj več in zahtevali višje plače. Danes smo družba mi sami. Mi ustvarjamo sistem, v katerem sodelujemo pri upravljanju sredstev.

Prav zdaj volimo poslance, ki bodo razpravljali, kako naj se deli narodni dohodek. Mi nimamo države, ki bi nam vzela višek sredstev, ampak smo sestavni del družbe. Kadar pa govorimo o tih stvareh, jih moramo temeljito poznati. Zdaj je najvažnejše, da se začnemo učiti. Tri četrtine dohodka v Jugoslaviji dele ljudski odbori občin in okrajev oziroma tudi republike in tovarne. Občinski in okrajni ljudski odbori samostojno sklepajo o tem, kaj bodo na svojem območju storili in kaj je najpotrebnejše za življenje občanov. V eni ob- čini živi pri nas od par tisoč do par deset tisoč ljudi, od tega pa je 51 ali 52 odstotkov žena. Vsi občani so na nek način potrdili tisto, kar so v občini počeli, če ne drugače, pa tako, da niso ničesar rekli. Če je občina zgradila športni objekt, ki je sicer tudi potreben, namesto trgovine ali šole, se to zdaj nič več ne tiče družbe kot celote, marveč samo občine in občanov. Ni- česar ne bomo dosegli, če se bomo samo dogovarjali o teh zadevah. Zdaj je čas, da

sicer pa tudi me nismo teh problemov iz- luščile iz našega drobnega družbenega dela in jih predložile javnosti kot proble- me, ki se tičejo tako okraja kot občine v celoti, ampak se vrtimo okoli njih ter se nadejamo, da jih bomo na ta ali na drug način same rešile. Mislim, da je prav danes, ko razpravljamo o tem, ali naj ženska

(Nadaljevanje na 3. strani)

KAKO SE BOMO ODLOČILI? (DELOVNI POSVET TEHNIČNEGA VODSTVA OBRATA PRESTRANEK PODJETJA »JAVOR«)

ŠOLA SAMOSTOJNEGA RAZMIŠLJANJA

Nedavno ustanovljeni zavod za izobraževanje v delavskem in družbenem upravljanju je priredil ta teden prvi seminar. V šestih 5-dnevnih seminarjih se bo poslej razvilo okoli 120 članov, v glavnem predsednikov zborov proizvajalcev. Nato pa bo zavod prirejal seminarje tudi za člane drugih organov samoupravljanja, na primer delavskih svetov, solskih odborov, potrošniških svetov itd. Vloga zavestnega upravitelja je namreč vedno bolj odločilna. Sistem družbenega upravljanja vedno bolj razširjamo. V takem razvoju ni dovolj, da imajo delavci le zadovoljivo tehnično izobrazbo, prav tako ni dovolj, da imajo uslužbenec primerno ekonomsko znanje. Oboje je si- cer potrebno, toda gospodarje- nje z družbenimi sredstvi za- hitveja tudi poznavanje celotne- ga družbenega razvoja, pred- vsem pa poznavanje pravic in dolžnosti, ki jih daje državljana- nom sistem družbenega samo- upravljanja v gospodarstvu in v javnih službah.

Ze poslej se posamezna pod- jetja in ljudski odbori organi- zirali seminarje za člane sam- oupravnih teles. Vendar se je pokazalo, da to izobraževalno delo še ni dovolj vključeno, da- tudi učne in vzgojne oblike ni- so še dobre, da ne govorimo o vsebini, saj so skušali marsikje posredovati udeležencem takih seminarjev le suho ekonomsko teorijo, ki ni bila povezana s prakso in ni upoštevala našega

samoupravnega sistema. Ena od- nalog zavoda bo, da bo to delo vskladi, nudil ustrezno učno in predavateljsko gradivo ter izpopolnjeval tudi oblike semi- narskega dela. Udeležencem se- minarjev bo treba nuditi pred- vsem tisto znanje, ki jim bo omogočalo dobro presojo pri usmerjanju proizvodnje in pra- vilno uporabo pravic pri svo- bodnem razpolaganju z določe- nim delom ustvarjenih dohod- kov. Zavod si bo prizadeval, da bi bili seminarji čimbolj stvar- ni. To naj bi ne bila šola, v kateri predavatelj predavajo in udeleženci poslušajo. Gre za način dela, pri katerem naj bi predavatelj udeležencem semi- narija predvsem odgovarjal na njihova vprašanja in sodeloval v razpravi. Zavod bo torej zbi- ral izkušnje, ki so jih udeleženci seminarjev pridobili in jih nato posredoval. Aktivno sode- lovanje bo slušatelje, seminar- ja navajalo k samostojnemu razmišljanju, ocenjevanju in nato, ko se bodo le-ti vrnili k delu v organu družbenega samoupravljanja, tudi k samo- stojnemu odločanju. Zanimanje za seminarje je izredno. Mnoge

občine so želele poslati na se- minar po več članov svojih zbo- rov proizvajalcev.

To nedvomno dokazuje, kako potrebni so taki seminarji in kako velike so želje upravljav- cev, da si pridobijo tudi to zna- nje, ki ga danes ni mogoče več ločiti od čistega, da tako reče- mo, gospodarskega ali tehnič- nega znanja.

Mimo prirejanja seminarjev bo zavod izdal tudi stalno knjižno zbirko z naslovom »Razgovori«. V tej zbirki bodo že v kratkem izšle knjižice z naslovi: Podjetje in komuna v družbeni skupnosti, Zborji proiz- vajalcev, Solski odbori itd.

V MARIBORU IN LJUBLJANI O STANOVANJSKIH SKUPNOSTIH

Prvi koraki

Večkrat skozi okno opazujem veliko blatno dvorišče. Zadnjič, ko je sonce prijazno sijalo, sam pa sem bil utrujen od dolge bo- leznosti, sem se spet naslonil na okensko polico. Na dvorišču je

Razen tega bo zavod posredoval tudi vsa tehnijska predavanja in tudi del razprav, ki jih bodo zabeležili magnetofoni na se- minarjih.

V ponedeljek sta prišla na slevesno otvoritev prvega semi- narija med drugimi tudi pod- predsednica SZDL Vida Tom- šič in član izvršnega sveta LRS Vladko Majhen. Po poz- zdravu direktorja šole Jožeta Gosnarja je sprejeli pred- sednik Komisije za družbeno upravljanje pri predsedstvu SZDL tovariš Vlado Krivic. Utemeljitelj je, zakaj je začel za- vod svoje delo prav s seminar- jem za člane zborov proizva- jalcev.

delavskega sveta »Javorja« Ivana Dameja, naj vam v javnem razgovoru z novinarjem Delavske enotnosti pove kaj o stvari, ki je v njihovem podjetju res zanimiva.

Tovariš Damej je govoril — o nagrajevanju po učinku. Mogoče tega ali onega v dvorani ta pomenek ni zanimal. Toda za delavce podjetja »Javor« je bil prav gotovo zanimiv.

Po tem razgovoru je napovedovalec načel drugo, za Piv- čane, predvsem pa za člane sindikatov ne preveč častno stvar. Povprašal jih je, koliko izvodov našega lista dobivajo. Ugibanja, 80, 100... Ne, je pojasnil napovedovalec. V »Ja- voru« je 800 zaposlenih in prejema je 12 izvodov »Delavske enotnosti«. V šestnajstih sindikalnih podružnicah je na naš časopis naročenih le 33 članov sindikata. Upamo, da bodo prebivalci Pivke poslej bolj vestni naročniki sindikalnega glasila.

Toda zborovanje s tem še ni bilo zaključeno. Notranje politični urednik Radia Ljubljane je govoril o kontroli cen, zunanje politični urednik pa je odgovarjal poslušalcem na vprašanja, kaj je novega v Alžiru in na Bližnjem vzhodu, kakšni so odnosi naše države z Vzhodom in Zahodom, kako je z obetanim sestankom predstavnikov Sovjetske zveze, ZDA, Anglije in Francije. Poslušalcem se je predstavil Albin Ku- ret, kandidat za republiški zbor naše ljudske skupščine. Z novinarjem Radia Ljubljana sta se pomenkovala o gospodar- skem razvoju pivške občine.

Kasno v noč so se ljudje razšli. Bili so na predvillnem zborovanju, kakršnega doslej niso bili vajeni, na zborovanju, kakršne prireja Radio-televizija Ljubljana v krajih, ki so oddaljeni od mestnih središč. Niso poslušali suhoparnih pre- davanj, temveč pomenke o njihovem največjem podjetju, poslušali razgovore s kandidati, zvedeli, kaj je novega po svetu, tudi sami sodelovali v pomenkih o delu krajevnih odborov občine, njihovih svetih...

In če so se med te resne pomenke vmešali zvoki Avseni- kovega kvinteta, ni predvillno zborovanje prav nič izgubilo na svojem pomenu, nasprotno, postalo je prijetno, vedro.

P. D.

Nenavadno zborovanje

»Preberi — pridil!

Novinarji Radio-televizije Ljubljana in Delavske eno- tnosti prireajo v Pivki predvillno zborovanje. Govorili bodo o...

Reklama, če hočemo tako imenovati lepake, nalepljene v lokalih, na hišah, ni bila kričasta in vsiljiva. Njen uspeh pa je bil večji, kot je marsikdo pričakoval.

Pivka v petek zvečer ob pol sedmih.

Pred dvorano kulturnega doma se je gnetlo nekaj sto ljudi. Nestrpno so čakali, kdaj jim bo hišnik odprl vrata.

»Zakaj ne odprete?... Pri odru hodijo noter. Saj vemo... Za nas ne bo prostora... Protekcija.«

Hišnik se je branil. Toda steklo ni vzdržalo pritiska. Zdrbilo se je. Tedaj je hišnik le popustil. V dvorani je zašumelo kakor v čebelnjaku. Vsakdo je iskal prostor, da bi lahko vsaj stala, če ne že sedel. Nekateri so prinašali s seboj stole, drugi polen in posedali pred odrom. Delavci, ki so se pripeljali s tovornim avtomobilom iz Prestranka in Bača, so ostali brez sedežev...

Ob sedmih je radijski napovedovalec iz Ljubljane spre- govoril:

»Vsem delavcem in delavkam podjetja »Javor«, železni- čarjem, uslužbencem podjetja »Neverke« in vsem drugim prebivalcem Pivke in okolici zares prisrčen no- inarski pozdrav. Upam in želim, da bi se nocoj spoznali. Vi boste spoznali naše delo, mi pa bomo zvedeli, kako živite in delate. Za prijeten začetek nocojšnjega predvillnega zborovanja in za dobro razpoloženje najprej Avsenikov pozdrav.«

Za predvillno zborovanje kaj nenavaden pozdrav. Toda novinarji imajo svoje navade in ljudje se niso jezili nanje. Takšnih poskočnih in prijetnih so Avseniki še nekaj ubrali tisti večer. Jelka Cvetičarjeva in Franci Koren pa sta jim pomagala ustvarjati še prijetnejše razpoloženje.

Spet se je oglašil napovedovalec:

»Največje podjetje, ki daje pečat vašemu kraju, je Javor. Meseca marca bomo volili naše ljudske poslance, v podjetjih pa bodo volili nove delavske svete. Zato smo zaposlili člane

OTROŠKI BUNKER

Tistega mračnega dne me je presenetilo čudno vprašanje: Čudno za današnji čas, ko ne mislimo več na vojno. Pred sta- novanjskimi bloki Mariborske tekstilne tovarne me je tovariš Marko pobaral, če vem za nji- kov bunker. Odsia sva v klet in se znašla v majhnem, lepo ure- jenem prostoru s premičnim lutkovnim odrom.

»Tale je bunker. Semkaj otro- ci večkrat zaidejo, se ukvarjajo z ročnimi lutkami ali pa igrajo namizni tenis. Vadijo se tudi za lastne prireditve, seveda jih odrasli učimo recitiranja in petja. Pa njihovo pustovanje tudi ni bilo od muh.«

Zunaj se je že zmračilo, ko sva zapustila »vabljivo« pod- zemlje. Na dvorišču sva srečala Metko in Mileno.

»Tale rada recitira.« je tova- riš Marko pohvalil Metko.

Metka je iz zadrege nakrem- žila obrazek, potem je pa po- vedala, katero pesmico ima naj-

(Nadaljevanje na 7. strani)

V NEKAJ vrsticah

MLADINA IZ TOVARNE DEKORATIVNIH TKANIN je začela graditi igrišča blizu tovarne. Zgradili bodo bališče, igrišče za kosarko in stališče. Pri delu jim bodo pomagali vsi člani kolektiva. A. Z.

NA POVABILO OKRAJNEGA KOMITEJA LMS CELJE je mladino in delovni kolektiv Zelezarne Store obiskala 6-članska delegacija delavske mladine iz Osijeka. Gostje so si ogledali Zelezarno, predvsem pa delovna mesta mladih delavcev. J. M.

V TOVARNI »ALPOS« V SENTJURJU PRI CELJU so začeli proizvajati varilni prašek, ki smo ga morali doslej uvažati. J. M.

V ZELEZARNI STORE se je sestala sindikalna komisija »skrb za delovnega človeka«, na zahtevo kolektiva, ki želi, da le-ta razpravlja o nepravilnostih v tovarniškem bufetu. Komisija je na podlagi zbranih podatkov in priporočil sklenila, da bo ponovno zahtevala, naj v bufetu znižajo prodajne cene. Svoj predlog bo poslala v rešitev delavskemu svetu. J. M.

NA ZADNJI SEJI je črnomeljski občinski ljudski odbor razpravljal o gospodarskem razvoju v črnomeljski občini. Pred vojno je bilo v vsej Beli krajini le nekaj več kot 90 industrijskih delavcev, danes pa jih je okoli 1200. Predvidevajo, da jih bo čez 5 let kakih 700 več.

NA PRVEM ZASEDANJU plenuma Okrajnega sindikalnega sveta v Celju so izvolili za predsednika tovariša Jožeta Jošta iz Vojnika. Sprejeli so tudi delovni načrt. L. V.

V KOZJEM POSLUJE od 1. januarja nova mlekarina, ki dnevno predela 800 litrov mleka v 70 do 80 kg sira in 9 kg surovega masla. J. K.

PRED TEDNOM JE PODJETJE »KOZJANKA« iz Kozjega, ki je doslej imelo le tkalnico in konfekcijski obrat, odprlo še apretirnico in barvarno. Zdaj apretirajo in barvajo le lastne proizvode, pozneje pa bodo delali tudi za druga podjetja. J. K.

PREJŠNJO NEDELJO JE BIL V KOZJEM predvolilno zborovanje, na katerem je govoril kandidat za Zvezno skupščino tovariš Sergej Kraigher. Zborovanja se je udeležilo 500 volivcev, med njimi ves delovni kolektiv »Kozjanka«. Po govoru so se volivci pogovorili s svojim kandidatom o nekaterih perečih gospodarskih vprašanjih Kozjanskega. J. K.

PODJETJA TEZENSKE OBČINE so lani zgradila 118 stanovanj: 50 jih je zgradila mariborska Metalna, 42 TAM, 27 Elektrokovina, 11 Tovarna svile in 11 Občinski ljudski odbor Tezno. G. D.

NA OKRAJNEM STRELSKEM TEKMOVANJU za mariborski okraj je zavzela prvo mesto strelska družina Kajuh. V tekmovalstvu z zračno puško za ženske je zmagala ekipa SD Košaki, med mladinci pa SD Kajuh. G. D.

MARIBORSKI KLUB ZA KONJSKI ŠPORT je sklenil, da bo letos zgradil hipodrom. G.

OBČINSKI PRAZNIK SO ČRNOALJCI zaključili z velikim zborovanjem. Poleg številnih volivcev so se zborovanja udeležili tudi kandidati za poslance zvezne in republiške ljudske skupščine Niko Belopavličič, Niko Silih in ing. Peterlin.

DELAVSKI SVET PODJETJA »LEK« Ljubljana-Mengeš je pristal na to, da tovarni »Leke« in »Teol« ustanovita samostojni obrat za proizvodnjo detergentov v Mengšu. I. V.

V RUŠAH so nedavno na redni seji občinskega sindikalnega sveta razpravljali o bližnjih volitvah v delavske svete in sklenili, da bodo v kratkem povabili na konferenco predsednike in tajnike sindikalnih organizacij. G. G.

NA SEJI OBČINSKEGA ODBORA SZDL V RUŠAH so nedavno govorili o zborih volivcev. Nekateri odborniki so povedali, da so na drugih zborih volivcev veliko več razpravljali o komunalnih vprašanjih kakor na prvih. G. G.

PRED VOLITVAMI V DELAVSKE SVETE bodo v občini Sentjur pri Celju sklicali predsednike delavskih svetov, sindikalnih organizacij, direktorjev podjetij in se z njimi pogovorili o volilnih pripravah. Posebno pozornost bodo razčlenili dosedanje delo organov upravljanja. J. M.

NA SEJI OBČINSKEGA SVETA ZA SOCIALNO VARSTVO V RUŠAH so ugotovili, da so za Novo leto obdarili več kot 160 prebivalcev in tudi s praktičnimi darili, ki so jih prispevala podjetja. Na seji so predlagali, naj bi za Dom onemoglih v Viltušu izvolili nov upravni odbor. G. C.

SVOBODA V KANIZARIJI deluje že več let. Čeravno rje trdo ledino med kmečkim prebivalstvom, dosega lepe uspehe, zato ima tudi zmeraj več članov. Z velikim veseljem dela naša mladina. Kvalitetne kulturne in športne prireditve so povečale sloves društva in hkrati v Svobodi. Za uspešno delovanje je društvo prejelo Trdinovo nagrado, ki jo je podelil Okrajni svet Svobode in prosvetnih društev v Novem mestu. V.

Bolniki na fiziološki kliniki so prisluhnili veselim zvokom

DENARJA NE SPREJMEJO

V fiziološki kliniki se zdravijo tudi pljučni bolniki. Zdravljenje je dolgotrajno, bolniki po več mesecih preležajo tu.

Pred časom se je na tedi kliniki zdravil mlad fant. Po dolgem času se je zdrav vrnil domov. Spoznal se je s fantom njegovih let, katerega oče se je nekaj mesecev zdravi na fiziološki kliniki. Pogovarjala sta se o tem, kako mučno je ležati v bolnišnici, kjer nimaš drugega kot svojo bolezen in bolezen drugih bolnikov, o njej se pogovarjaš, preklinjaš in sanjaš o življenju zdravih ljudi. Ko bi imeli vsaj kdaj pa kdaj kakšno razvedrilo, ko bi jih svoji in znanci večkrat obiskovali.

Beseda je dala besedo in zbrali so se štirje fantje: mlad klisar iz tiskarne »Ljudska pravica«, strojni stavec iz »Slovenskega poročevalca«, slaščičar podjetja »Sumi« in študent ekonomije in nastal je kvartet, ki že nekaj časa vsaj enkrat na mesec obišče fiziološko kliniko. Nobeden, ki še ni bil hudo

Novo znanje si pridobivajo

Sindikalna podružnica uslužbencev državnih ustanov občine Zagorje ob Savi je ena izmed najboljših sindikalnih podružnic na področju občinskega sindikalnega sveta Zagorje. Za svoje delo je prejela tudi pohvalo in nagrado.

Na nedavnem občnem zboru sindikalne podružnice so imenovali komisijo za strokovno in politično vzgojo članstva. Ta komisija je sedaj organizirala tromesečni tečaj, v katerem si bodo člani pridobili precej znanja, ki ga tako potrebujejo pri izvrševanju službe. Učni načrt obsega snov iz slovenščine, matematike, knjigovodstva, strojepljiva in državne ter družbene ureditve. Ob zaključku tečaja bodo slušatelji opravili izpite. Komisija je tudi sklenila, da bodo najboljši slušatelji nagrajeni, kar bo vplivalo na uspeh v tečaju. Razen tečaja pa bo komisija pripravila tudi nekaj predavanj o Zakonu o javnih uslužbcih.

Franc Božič

bolan, si ne more predstavljati, 80 se jih zbere v foyeru v priložnost pomeni bolnikom. Vseh vem nadstropju, ki se na mah spremeni v koncertno dvorano, čez nekaj časa pa skupaj s hodniki v — plesno dvorano, kajti včasih se bolniki tudi zavrtje.

Ob glasbi in plesu so pozabili na svoje gorje, na vse, kar jim še manjka v bolnišnici. Premalo prostora imajo standardnih postelj je samo 65, bolnikov pa je 80. Preveč jih je v sobah, na moškem oddelku spijo kar na hodniku, dva na zaslihljnih nosilnih, eden pa kar na tleh. Toda kdo bi mislil na to! Da bi jih

Preteklo soboto se je zbralo v Mariboru 149 mladincev in mladink iz 68 podjetij kovinske in metalurške stroke na posvetovanju, ki ga je na iniciativo in ob pomoči CK LMS pripravila mladinska organizacija Tovarne avtomobilov Maribor. Zbrani delegati so na osnovi referata in lastnih problemov v kolektivu razpravljali o najvažnejših proizvodnih in gospodarskih vpraša-

njih, ki jih je nakazal kongres DS, o aktivnosti mladih delavcev v komuni in mnogih drugih vprašanjih. Prisotni so se zavzemali za uvedbo realnejših premij v delovnih kolektivih in si prizadevali odpraviti nepravilnosti, saj se le-te pojavljajo skoraj v vseh kolektivih. Delegat ljubljanske tovarne »Saturus« in še nekateri drugi so se odločno zavzeli za tehnične norme na vseh delovnih mestih, kjer jih je moč uvesti. Po njihovem mnenju je treba odločno obsoditi težnje, da bi norme ukinili. Tudi v delovnih kolektivih te stroke opažamo različne in škodljive pojave: samovoljnost vodilnih ljudi, birokratske odnose in podobno. V tovarni avtomobilov v Mariboru se je primerilo, da so člani delavskega sveta šele preko tiska in radia zvedeli, da je upravni odbor podjetja znižal cene vozil. Takim in podobnim primeri često ustvarjajo nerazpoloženje med mladimi in starejšimi člani delovnih kolektivov. V nekaterih kolektivih posvečajo tudi premalo skrbi delovnemu človeku, saj ima na primer 141 podjetij kovinsko-predelovalne, strojne in elektro industrije ter elektro gospodarstva le 14 delavskih restavracij, samo 27 podjetij skrbi za toplo malico med odmorom, 18 podjetij pa

le štirje fantje spet obiskali, in da bi spet kdaj prišli tovariši iz delovnih kolektivov, tako kot so jih pred Novim letom prišli obiskat tovariši jarkse tovarne »Induplat«...

Ena izmed ljubljanskih klinik je pred časom prosila neki orkester, naj bi obiskal bolnike in jim zaigral. Pa se ni odzval. Tako je toliko bolj razveseljiva lastna pobuda teh štirih mladih fantov, ki so sklenili, da bodo še vnaprej prihajali med te bolnike in jim zaigrali nekaj veselih. Da ne bi kdo napak mislil: denarja ne sprejmejo.

Mladi gozdni in lesni delavci so zborovali

Premalo strokovnjakov v lesni industriji

Da je dovolj problemov tudi med mladimi delavci v lesni industriji in gozdarstvu, je pokazalo I. posvetovanje mladine, ki je zaposlena v tej panogi gospodarstva. Posvetovanje je bilo pred dnevi v Duplici.

Več ko 160 delegatov iz vseh slovenskih podjetij je med drugim razpravljalo tudi o uveljavljanju mladincev v delavskem upravljanju ter o ekonomski izobrazbi mladih delavcev. Ugotovili so, da je v organih samoupravljanja v lesni industriji 253 mladih ljudi ali 18%, medtem ko gozdarska mladina ni tako podjetna.

Klubi mladih proizvajalcev se ukvarjajo tudi s problemi upravljanja in proizvodnje. V tovarni »Stol« sta klub mladih proizvajalcev in delavski svet tesno povezana in drug drugemu pomagata. Vendar je v lesni industriji še vse premalo takih klubov. Zato so na posvetovanju sklenili, da bodo to obliko posvetovanja mladih članov v delavskem svetom uvedli v vseh večjih podjetjih.

Lesni industriji primanjkuje kvalificiranih delavcev. Tarifni pravilniki jih predvidevajo 42%, podjetja pa jih imajo skupno samo 29%. Še teže je glede teh-

ničnega kadra. Lesna industrija ima skupno le 7 lesnoindustrijskih inženirjev, tako da pride en inženir na 1930 delavcev in en lesnoindustrijski tehnik na 150 delavcev. Po perspektivnem načrtu bi morala lesna industrija do leta 1961 zaposliti še 81 inženirjev in 413 lesnoindustrijskih tehnikov.

Vendar stanje na naših šolah, posebno na visokih, ne obeta naglih izboljšav, saj na univerzah v Ljubljani in Zagrebu študi-

Z OBISKA V TOVARNI KERAMIČNIH IZDELKOV V IZLA-
KAH

SPET ČISTI PORCELAN
Izboljšali so kakovost posode in znižali cene. — Manjka jim strokovnjakov, strojni park je zastarel

Tovarna keramičnih izdelkov v Izlahah nad Zagorjem je še mlado podjetje. Do leta 1948 so izdelovali ploščice za oblaganje. V začetku leta 1954 so s proizvodnjo prenehali in začeli obnavljati tovarno. Razširili so delovne prostore in začeli izdelovati elektroporcelanaste izdelke. Močno so izboljšali kakovost izdelkov ter znižali cene (za 35 odstotkov). V tovarni zdaj izdelujejo kompletne varovalne patrone od 4 do 200 amperov. V podjetju so borili s precejšnjimi težavami. Njihov strojni park je zastarel. Prav zaradi tega so se lani odpovedali dobilcu, da so lahko kupili strojuke.

Tovarna pa se vendarle počasi širi in kmalu bodo lahko zaposlili nekaj novih delavcev. In tako na robu zagorske komunne raste nova industrija (letos bodo začeli izdelovati čisti porcelan), kjer bodo našli kruh in delo številni ljudje iz te izrazi. to kmečke okolice.

Predlog sindikata je umešten, vendar s tem ni rečeno, da se sme izdajati knjižice oziroma odločbe zavleči v nedogled. To naj upoštevajo vsi, ki imajo s tem kakorkoli opraviti. J.

BESEDA
BRALCEV

KURIR NI SLUŽKINJA

V naših podjetjih opravljajo kurirji zelo odgovorna dela. Prinašajo najrazličnejše pošiljke, denar, vzdržujejo zvezo med podjetji in ustanovami, skratka, dela imajo obilo. Ob vsakem času morajo na pot, pa čeprav dežuje ali sneži. Toda marsikdo vsega tega ne upošteva. Kurir je zanj manjvreden človek. Skoraj v vsakem podjetju se znajdejo ljudje, ki mu nalože na hrbet še svoj del skrbi — skrb za malico, še več, od njih terjajo, da jim kupujejo v trgovinah razne prehranske predmete in jih prinašajo na dom.

Ni rečeno, da kurirji ne bi smeli storiti temu ali onemu tovarišu v podjetju uslugo, mu pomagati, če je res potrebno, toda kurirja pošiljati za vsako malenkost od trgovine do trgovine, to je le preveč. Zavoljo tega, ker kurir čaka v trgovini na živilske potrebščine, v pekarni na kruh, v mlekarni na mleko, dostikrat ne more opraviti svojih rednih službenih dolžnosti in se zameri sistemu, ki ga je službeno poslal v podjetje ali ustanovo.

Teh nekaj vrstic sem napisal zato, ker se to ne dogaja samo v enem podjetju, temveč skoraj povsod.

A. P. Celje

STREHO ZA POTNIKE

Vsako jutro odhaja z vlakom proti Ljubljani z železniške postaje Videm-Dobrepolje okoli 100 delavcev. Ti morajo zaradi slabih in premajhnih prostorov čakati zunaj, ker je poslopje te železniške postaje še vedno tako, kot je bilo — porušeno. Čeprav so o tem že večkrat razpravljali volivci in organizacije Socialistične zveze, je ostalo vse na mrtvi točki. Čas bi bil, da bi tudi v Dobrepolju končno zgradili novo poslopje za železniško postajo.

Potniki iz Videm-Dobrepolja

DELAVNI DOGOVOR MLADIH KOVINARJEV IN METALURGOV

ima svoje bifeje, kjer dobijo delavci poceni malico. Ponekod (n. pr. v Zelezarni Jesenice) skušajo še vedno sredstva za samostojno razpolaganje trošiti za investicije, namesto za dvig družbenega standarda na področju občine.

Strokovni vzgoji delavcev in mlade tehnične inteligence so posvetili doberšen del razprave. Kovinska industrija v celoti (predelovalna, strojna, elektro) potrebuje 570 tehnikov, 260 inženirjev, 2400 visokokvalificiranih in 4000 kvalificiranih delavcev. Trenutno pa podjetja stipendirajo na srednjih in visokih šolah 550 dijakov. Ne gre pa le za strokovno, temveč za družbeno-ekonomsko vzgojo. Pred nedavnim so imeli na Jesenjah posvetovanje mladih inženirjev in tehnikov, na katerem so med drugim ugotovili, da so skoraj vsi povsem odmaknjeni od družbenega dogajanja pri nas. V tem smislu je treba dopolniti programe strokovnih šol, in sicer z uvedbo posebnega predmeta: delavske in družbeno upravljanja, kot je to že predlagal CK LMS Svetu za šolstvu LRS.

Mladina je v podjetjih precej pripomogla k uspešnemu delu delavskih svetov in upr. odborov, saj dela v njih 493 mladih ljudi. To seveda ni dovolj. Z dobrim delom in z izvolitvijo mladih delavcev se bo položaj še izboljšal. V nekaterih podjetjih so mladi člani tudi slabo delali. Niso se poglabljali v probleme podjetij, niso opozarjali na važna vprašanja. Zato je kriva tudi mladinska organizacija, ki jim ni nudila dovolj pomoči. Začleno bi bilo, da bi politično delo v podjetjih bolj poudarili, da bi se izognili primerom, ko predstavnikov mladinske organizacije sploh ne vabijo na posvetovanja in razgovore.

Delegat iz »Metalne« v Mariboru je pojasnil prisotnim, da bosta iz njihove tovarne odšli dve brigadi zgraditi most za avtomobilsko cesto Ljubljana-Zagreb. V brigadah z 240 brigadirji bodo tudi mladinci iz nekaterih drugih podjetij, med drugimi tudi iz TAM.

Ob zaključku so govorili še o sprejemu mladine v Zvezo komunistov, o pripravah na VII. kongres ZKJ, o volitvah v zvezno in republiško skupščino in se domeni, da bo lo sklicevali občasna posvetovanja vseh mladincev v podjetjih, ki delajo v organih družbenega in delavskega upravljanja, na katerih naj bi se pogovarjali tudi o novih zakonih.

Posvetovanje je bilo torej izredno pomembno in koristno.

Marijan Rožič

V TOVARNI AVTOMOBILOV V MARIBORU POSVEČAJO MLADIM DELAVCEM POSEBNO POZORNOST

Uk ob praktičnem delu

V Tovarni avtomobilov v Mariboru zaposlijo vsako leto veliko mladih delavcev. Reči je treba, da dobro skrbijo za njihovo strokovno izobrazbo. Za mlade delavce organizirajo dvomesečne ali trimesečne tečaje. Preden jih sprejmejo v tečaje, opravijo še sprejemni izpit iz nekaterih predmetov, kot so to matematika, slovenščina itd. Tisti, ki izpit uspešno opravijo, se nadalje pričujejo v posebni delavnici, kjer je za praktično delo na razpolago vse potrebno orodje. V tečajih izdelujejo razne predmete oziroma orodja, kot klavira, sekače, loke za kovinske žage in podobno. Tako se ob praktičnem delu usposablja za različna dela.

Do sedaj so v Tovarni avtomobilov organizirali že 23 trovrstnih tečajev. Za razne poklice so priučili 264 fantov in deklet, 132 mladincev se je priučilo za strugarje, 34 za rezkar-

Samo stališča niso dovolj

Večkrat v podružnicah razpravljamo o nagrajevanju, premijskem sistemu, zaključnih računih in prihajamo do ločenih stališč. Premnogokrat pa se naša dejavnost tudi tu konča.

Govorimo o neekonomskih premijah. Vprašujemo pa se, v kateri sindikalni organizaciji so že sklicali sejo delavskega sveta in premijski pravilnik primerno popravili. Kar priznamo si, malo je takih podružnic ali pa skoraj nih.

O teh stvareh ter že o nekaterih drugih problemih so razpravljali na plenumu OSS v Ljubljani. Naposled so izvolili tovariša Ruprehta za novega predsednika OSS v Ljubljani.

MORALNA OBSODBA — NE SAMO KAZEN

V sredo, dne 26. t. m., se je pred okrajnim sodiščem v Ljubljani že drugič zagovarjal direktor obrtno-uslužnostnega podjetja »Jugoreklam«, ker je v javnem lokalu zmerjal provizijskega uslužbenca tega podjetja. O razmerah v podjetju »Jugoreklam« smo v našem listu že pisali, in sicer lani, 20. decembra. Čeprav je direktor Goršič krivdo zanikal, skušal stvari olepšati, ga je sodišče po izjavah številnih prič obsodilo na 2.000 dinarjev denarne kazni oziroma na 10 dni zapor, če denarja ne bi mogli izterjati, vrhu tega pa še na povračilo sodnih stroškov.

Toda vprašajmo se, ali je z denarno kaznijo stvar urejena? Najbrž ne. Potrebna je moralna obsodba. Nekaj neomogočega je, da se v naši socialistični skupnosti kdo tako spozabi do svojega uslužbenca in javnem lokalu ozmerja z najgršnimi izrazi in ga nato brez pravega vzroka odpusti. Takšno obsodbo bi morale izreči organizacije, v katerih je članen omenjeni direktor, pa tudi občinski ljudski odbor, zakaj direktor je tudi občinski odbornik.

M. S.

Delavci bodo prizadeti

KER NE VEDO, KOLIKŠNA DOBA JIM BO PRIZNANA

V goriškem okraju še zmeraj nekaj tisoč delavcev in uslužbencev nima delavske

Pravna posvetovalnica v tovarni TAM

Sindikalni aktivisti Tovarne avtomobilov v Mariboru so ta teden pričeli proučevati novi zakon o delovnih razmerjih. Prihodnji teden bodo priredili še poseben seminar, na katerem jim bo vsebino zakona tolačil okrajni inšpektor za delo v Mariboru. Dosedaj je bilo v razpravi o novem zakonu veliko nejasnih vprašanj, na katera — tako menijo — bodo dobili odgovor na seminarju. Preden bodo razlagali zakon članom kolektiva, se bodo temeljito pripravili, tako da bodo znali na vsa vprašanja pravilno odgovorjati. Kolektiv TAM se za novi zakon o delovnih razmerjih zelo zanima. Zakon bodo v skrajšani obliki, v posebni prilogi tovarniškega lista »Skozi TAM« tudi objavili.

Osnovni bodo tudi pravno posvetovalnico, kjer bodo člani kolektiva TAM dobili brezplačno nasvete o vseh pravnih vprašanjih.

DELAVSKA ENOTNOST

Glasiło sindikatov Slovenije, izdaja Republiški svet zveze sindikatov za Slovenijo. Odgovorni urednik Ivo Tavčar. — Tisk: Časopisno - založniška podjetja »Slovenski poročevalci« v Ljubljani. — Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Cufarjeva ulica 3, poštni predal 284. — Telefon uredništva 32-538, uprave 30-048. Skupni za uredništvo in upravo 32-031. — Račun pri mestni hranilnici v Ljubljani 601-606-1-221. — List izhaja vsak petek. — Rokopisov ne vračamo. — Posamezna številka stane 20 din. — Narodna predplačila: mesečna 80 din. četrtletna 240 din. polletna 460 din. letna 900 din.

Najkrajša in najcenejša pot kmetijskih pridelkov od proizvajalca do potrošnika

KJE DOBITI SREDSTVA ZA TRGOVINO

Kritike na račun trgovine je bilo precej, upravičene in neupravičene. Marsikdaj je postala kritika splošna, bila je brez prave mere in zato tudi brez škodljivega učinka. Tako kritika lahko demobilizira, saj ustvarja videz, da je vsega kriva samo trgovina in da bi bil standard že veliko višji, če bi trgovina delala »pošteno« in če bi manj »služila«. Kot da je boj za poštenost in proti zaslužku, stvru edino rešitev, kot da je samo od uspeha v tem boju odvisno, ali bo blago hitreje prišlo od proizvajalca do potrošnika — in seveda tudi ceneje. Boj za poštenost je koristen, kadar poznamo določeno trgovino, ki ne posluje v skladu z moralnimi načeli. Tu je kritika na mestu. Zal pa to ni dovolj. Namesto, da bi iskali tudi druge vzroke, ki vplivajo na slabo preskrbo in trgovino, govorimo le o »poštenosti in zaslužku«. To pas je demobiliziralo celo pri izkoriščanju možnosti, s katerimi bi lahko omejili igranje s cenami. Kritiziramo kot »kritikaške«, največkrat brez predlogov in še večkrat brez osnov. Ob takih razpravah smo pozabili pisati o materialni osnovi, ki je potrebna trgovini za dobro poslovanje: o lokalih, prevoznih sredstvih, tehnični opremljenosti.

Da ima trgovina premalo lokalov ugotavljamo že lep čas. Posledice so hude. Zaradi pomanjkanja trgovin v zelenjavo prodamo veliko manj sadja in zelenjave, kot bi lahko prodali tega blaga, če bi bilo več prodajalcev, oziroma prodajnih mest. Prodajalca lahko prodajo v 8 urah največ 200 kilogramov sadja in zelenjave, sicer pa imamo dokaz. V Ljubljani, kjer pride na eno trgovino s sadjem okoli 6000 potrošnikov, so lani s pristankom občin uvedli prodajo teh pridelkov v mešanih trgovinah. Dnevna potrošnja se je takoj povečala za novih 20 ton! Precej pridelkov je lani ostalo neprodanih prav zaradi premajhnega števila prodajnih lokalov. Da ne govorimo kako je to vplivalo tudi na cene, izbiro blaga in postrežbo.

Gradnja novih lokalov in obnavljanje zastarelih trgovskih poslovalnic pa je povezana s krediti. Trgovina ni sposobna najemati kreditov, saj bi morala zaradi odplačila anuitet in obresti tako podražiti blago, da bi se vsi potrošniki veliko raje šli naprej gnetli v starih trgovinah. Novi lokalji bi bili zaradi tega že ob otvoritvi obsojeni na likvidacijo. Na primer: v Šiški bi morala plačati trgovina z mešanim blagom v novem potrošniškem centru za kvadratni meter lokala nekaj več kot 1000 dinarjev. Trgovina z živili pa lahko plačuje za lokale največ 250 do 350 dinarjev za kvadratni meter. Vse, kar je več, mora nadoknaditi z povzvišanjem cen. Kako torej rešiti vprašanje, ki ne velja le za nove lokale, marveč tudi za vsa druga opremo, hladilne mize, tehnične in zlasti za prevozna sredstva.

V zadnjih tednih na okrajnih in na občinskih ljudskih odborih precej razpravljajo o tem. Toda vse razprave se sčujejo v glavnem okoli dveh stvari. Okoli kreditov, anuitet in obresti in

okoli predlogov, da bi v trgovini povečali prometni davek ter tako zbrana sredstva namenili za dotacije, ki jih trgovini ne bi bilo treba vračati. Kar se tiče kreditov je prav, da opozarjamo na težave, ki jih ima trgovina z najemanjem pri sedanjih kreditnih politiki. Toda ne pozabimo, da morajo gospodarski organi, ki odločajo o tem, upoštevati pri kreditni politiki, ki naj velja za trgovino, tudi splošne gospodarske odnose in možnosti.

Druga je s prometnim davkom. Vsako povečanje prometnega davka bi vplivalo na povzvišanje cen. Na zborih volilcev se bo treba o takih pred-

izboljšala poslovanje, toda brez bistvenega povzvišanja cen!

Ugovorov zoper to je lahko precej. Če tu ni samo trgovina, marveč so še mnoge druge komunalne naprave. To je res. Zato bi morali zbori proizvajalcev in kolektivni, ki bodo prispevali sredstva v skupne sklade, razpravljati o tem, kaj je bolj važno, in kaj manj. Prav gotovo spada v stanovanjsko naselje, ki ga gradi podjetje, tudi trgovina. Zato ne bo težko napraviti vrstni red za uporabo razpoložljivega denarja. Tam, kjer se zavedajo, da trgovina lahko odločilno vpliva na življenjsko raven prebivalcev, se le-ta prav gotovo ne bo znašla med zadnjimi.

Ze sedaj, ko skupnih skladov še nismo začeli oblikovati, slišimo ugovore nekaterih podjetij, boljše posameznih članov vodstev, ki pravijo, da se zase

narjev. (Podjetje prodaja blago, ki mu ni potrebna prav nobena reklama.) Poznamo kolektiv, kjer je direktor kupil star avtomobil samo zato, da bi ga lahko nadomestil z novim. Taki so namreč predpisi — le star avto lahko zamenjajo z novim. Tega mu ne bi niti zamerili, če ne bi podjetje vsa leta do sedaj uspešno delalo tudi brez avtomobila. Tega so se spomnili šele sedaj. Tako bo zopet šlo nekaj 100.000 dinarjev v nič. Precej milijonov je bilo nesor-tno uporabljenih in zato se nam ni bati, da ne bi delavski sveti pristali na to, da del sredstev oddvojijo v skupne sklade, kjer bo uporaba smotrna.

Vse to pa ne bo tako lahka naloga in predno bomo uspeli oblikovati sklade skupne potrošnje, bo potrebnega precej političnega dela v kolektivih in tudi zbori proizvajalcev bodo morali o tem precej razpravljati. Razprave o teh stvareh pa na ljudskih odborih vsaj za enkrat še ni veliko. In zato ni čudno, da tu in tam vidimo rešitev težav, ki jih ima trgovina, edino v drugačni kreditni politiki in povzvišanju prometnega davka.

Letos zbrana sredstva, med drugim tudi tista, ki bodo oddvojena v skladu skupne potrošnje, bomo sicer lahko uporabljali šele prihodnje leto. Tako bomo končno uporabljali sredstva, ki jih še ni bilo. To bo omogočilo boljše gospodarjenje. A zaradi tega še ni vse izgubljeno, kajti prav sedaj zaključujejo podjetja letne račune. Lani so bila ustvarjena znatna sredstva, ki bi jih lahko preko skladov skupne potrošnje uporabili smotrneje, med drugim tudi za trgovino.

V Kranju na primer je zbor proizvajalcev že razpravljal o tem in nekaj podjetij bo sodelovalo pri gradnjah trgovskih lokalov v naseljih, kjer stanujejo njihovi delavci. Ker teh sredstev trgovini ne bo treba vračati bodo najemnine primerne in jim ne bo grozila likvidacija, češar se tako bojimo v drugih krajih. Narobe. Blago bodo morda prodajale celo po nižjih cenah, kot tiste v središčnih mestih.

Zakaj ne bi o tem razpravljali tudi drugi zbori proizvajalcev, in zakaj ne bi o tem razmišljali tudi kolektivni, sindikati, kajti znano je, da samo od sebe ne gre nič. M. S.

FRANJO LUBEJ, PREDSEDNIK OKRAJNE
ZADRUŽNE ZVEZE, CELJE:

IZ ZADRUGE V POTROŠNO SREDIŠČE

Zdi se mi, da problemov v trgovini s kmetijskimi prehranskimi proizvodi doslej nismo reševali dovolj sistematično. To bi lahko trdil vsaj za celjsko področje. Res je, da je to vprašanje povezano z večjimi finančnimi sredstvi, ki bi jih potrebovala trgovina s kmetijskimi prehranskimi proizvodi, vsekakor pa bi s smotnejšim in sistematičnejšim reševanjem tega problema

doslej lahko dosegli večje uspehe.

Kar se tiče proizvodnje kmetijskih pridelkov, menim, da je to predvsem stvar socialističnih kmetijskih posestev in kmetijskih združenj. Če je letem naloženo, da se morajo v prihodnje bolj kot doslej ukvarjati z načrtno organizacijo kmetijske proizvodnje, potem so to najpomembnejše organizacije, ki lahko največ prispevajo za boljšo preskrbo potrošnika.

1. Glede na potrebe prebivalstva v potrošnih centrih bi morale usmeriti proizvodnjo tako, da bi z večjimi tržnimi presežki lahko neposredno oskrbovale potrošna središča. Zato bi se morale z določenim proizvodnim načrtom povezati s kmetijskimi proizvajalci.

2. Druga faza naj bi bila v tem, da bi zadruge skrbale za nemoten odkup vseh kmetijskih prehranskih artiklov, ki so jih proizvedli proizvajalci na osnovi pogodb z zadrugo. Zadruga naj bi kmetijske pridelke dostavljala detalističnim podjetjem v mestih in potrošnih središčih. Zato bi bila potrebna predhodna pogodba med zadrugo in takim podjetjem. Grosistične trgovine s takimi pridelki naj bi torej obstajale samo v večjih centrih in prevzele v glavnem preskrbo s detalistične mreže s tistimi kmetijskimi artikli, ki jih je treba nabavljati iz oddaljenih krajev. Menim, da bi bilo prav, če bi bila v večjih središčih tudi detalistična trgovinska mreža v sklopu grosističnih podjetij s kmetijskimi pridelki. Tako bi se skrajšala pot, istočasno pa bi se stroški zmanjšali. Kmetijske pridelke za ozirom po bi lahko zadruge neposredno prodajale na sejmih v mestih in potrošnih središčih.

3. Zadruga bi morale biti za

PRAV TE DNI V ZBORNICAH, NA OKRAJIH IN DRUGOD RAZPRAVLJAJO O BOLJŠI ORGANIZACIJE PRESKRBE POTROŠNIH SREDIŠČ S KMETIJSKIMI PRIDELKI. V PREDLOGIH ZA ORGANIZACIJO VIDJO VČASIH LE PROIZVODNJO. ALI JE TO LAHKO EDINA OSNOVA ZA CENENO IN BOLJŠO PRESKRBO? LANI JE BILO NEKATERIH PRIDELKOV ZELO VELIKO. TODA ZARADI SLABE TEHNIČNE OPREME IN SLABE ORGANIZACIJE TRGOVINE BLAGA NI BILO MOČ POSREDOVATI PO ZMERNIH CENAH. POSLOVNE ZVEZE ZADRUG SO SI PONEKOD LASTILE PREVELIKE PRAVICE IN USTVARJALE DOLOČEN MONOPOL PRI NAKUPU OZIR. PRODAJI KMETIJSKIH PRIDELKOV. NA POTI PROIZVAJALEC — ZADRUGA — VELETRGOVINA — (VČASIH TUDI DVE) — TRGOVINA NA DROBNO — POTROŠNIK, KI JE ZAJELO KMETIJSKO TRŽIŠČE, SI VSAK OD NAŠTETIH ŽELI USTVARITI KAR NAJVEČ DOHODKA. LANI SO CENE PORASLE OD NAKUPA DO PRODAJE NAJVEČKRAT ZA VEČ KOT 50%.

gornje naloge primerno tehnično opremljene. Razpolagati bi morale s prevoznimi sredstvi, z manjšimi skladišči in z ustrezno embalažo. Skladišča za zaloge naj bi bila pri grosističnih podjetjih, v manjšem obsegu pa tudi pri detalističnih.

Glede kmetijskih pridelkov, ki jih potrošniki kupujejo v manjšem obsegu in sproti, bi bilo po mojem najbolje, če bi jih posredovala socialistična kmetijska posestva. Mislim predvsem na zelenjavo in ostale najrazličnejše vrtnine. Proizvodnjo takih kmetijskih pridelkov je v večjem obsegu zelo težko organizirati na majhni in razdrobljeni zasebni kmetijski gospodarstvih. V Celju je to vprašanje urejeno tako, da dnevno tržišče zalagata Vrtnarska šola Medlog — Celje in Državno posestvo Lavi. Okoli 30 ha njivskih površin zadostajo za redno kritje potreb.

Lani so posestva prodajala vrtnine celo izven svojega področja. Za to niso potrebne večje investicije. Možno je organizirati tople grede, predvsem pa je važno izdatno gnojenje in skrbna obdelava. Tako lahko

socialistična posestva dnevno prodajajo zelenjavo in ostale kmetijske pridelke na svojih tržnih stojnicah. Po mojem je to najkrajša, v veliki proizvodnji pa tudi najcenejša pot od proizvajalca do potrošnika. Če bi v tem smislu uspeli urediti proizvodnjo na socialističnih kmetijskih gospodarstvih in dnevno zalagati tržišče z vsemi kmetijskimi pridelki, ki jih gospodinjstva vsak dan potrebujejo, potem bi zaradi pomanjkanja zgodnje zelenjave lahko mestna detalistična trgovska podjetja te stroške zgodnje kmetijske pridelke naravnost dobavljala od proizvajalnih organizacij na tistih področjih, kjer so pogoj za proizvodnjo zgodnje zelenjave in ostalih kmetijskih pridelkov. To bi se po mojem mnenju dalo urediti brez posredovanja večjih grosistov.

V naših razmerah zadrugne poslovne zveze pravzaprav nimajo opravka s komercialno, to je z nakupom in prodajo tistih vsakodnevnih, za gospodinjstvo potrebnih, kmetijskih prehranskih artiklov. Zadrugne poslovne zveze naj bi prevzele

predvsem promet s tistimi kmetijskimi pridelki, ki so v večji ali manjši meri predmet izvoza ali industrijske predelave. V blagovnem prometu naj bi bile agencije le takrat, kadar same organizirajo proizvodnjo takih kmetijskih pridelkov, ki jih je treba po pogodbi tudi strokovno pripraviti ali predelati za izvoz in domačo predelovalno industrijo. Tako bi dosegli, da bi zadrugne prodajale na tržišču brez posrednika, kadar bi ga ne potrebovale. Zadrugne poslovne zveze bi torej v glavnem organizirale pitanje živine za izvoz, proizvodnjo svinj za domačo predelovalno industrijo in izvoz, organizirale pridelovanje zelenjave in sadja za izvoz, proizvodnjo industrijskih kultur itd. V teh artiklih naj bi opravljal tudi blagovni promet. Notranjo preskrbo tržišč pa naj bi prepustile splošnim družbenim podjetjem, ki naj se vežejo na zadrugne. Tiste proizvode pa, ki jih potrošniki na veliko kupujejo, bi morale zadrugne prodajati brez posredovalcev. Seveda pa naj bi ostale kmetijske zadrugne edini odkupovalci kmetijskih proizvodov,

VIKTOR VALIČ, PREDSEDNIK TRGOVINSKE ZBORNICE, LJUBLJANA:

PROIZVODNJO IN PRODAJO PRILAGODIMO ŽELJAM POTROŠNIKOV

Znatilnosti povojnega prometa s kmetijskimi proizvodi so trajna neustaljenost cen, velika nihanja in teritorialne razlike v cenah. Kakor je ugotovila Zveza trgovinskih zbornic FLRJ, so to povzročili predvsem naslednji razlogi:

a) zaostajanje in velika nihanja v kmetijski proizvodnji; b) stalno naraščanje potreb zaradi porasta in spremenjene sestave prebivalstva; c) nezadostno materialno-tehnično stanje tovrstne trgovine.

Navedene ugotovitve dovolj jasno kažejo, da oskrbe ne bomo izpolnili z organizacijskimi izboljšavami trgovine oziroma z načrtnim povečevanjem celotne kmetijske proizvodnje. Proizvodnjo je prilagoditi dejanskim potrebam domačega kakor tudi inozemskega tržišča. Podatki iz preteklih let nam dokazujejo, da se je sestava prehrane oziroma potrošnje nekaterih kmetijskih pridelkov bistveno spremenila. Še v letu 1951 je n. pr. ljubljansko grosistično-detalistično podjetje odkupilo in prodalo potrošnikom več kot 400.000 kg repe in 150.000 kg kolerabe, medtem ko so se v letu 1957 količine teh proizvodov tako zmanjšale, da niso znašale niti 10% količin iz leta 1951. Značilna je nadalje prodaja sveže zelenjave v zimskih mesecih. Čeprav je sveža solata iz Dalmacije tudi do sedemkrat dražja od svežega zelja, jo potrošniki pokupijo 3-krat več. Navedeni podatki dokazujejo, da se mora proizvodnja prilagoditi željam potrošnikov, ker jih sprito svobodnega trgovanja pač ni mogoče prisiliti, da bi kupovali predvsem tiste proizvode, ki jih je trenutno največ. S to ugotovitvijo pa ne mislim zanikati, da čisto tudi visoka prodajna cena zmanjšuje potrošnjo nekaterih proizvodov. Značilno pa je, da je prodajna cena visoka predvsem pri tistih proizvodih, ki so jih nabavila trgovska podjetja daleč od potrošnih središč.

Ker je kmetijska zadruga osnovni člen v prvi fazi proizvodnje in prometa s kmetijskimi pridelki, bi ji morali nuditi tehnično in kadrovska pomoč, da bi bila v najkrajšem času sposobna neposredno prodajati svoje pridelke na podeželskih trgih oziroma v lastnih detalističnih prodajalnah v potrošnih središčih.

Za zadovoljiv odkup in prodajo kmetijskih pridelkov bi

morali imeti tudi več sodobno opremljenih trgovin na drobno. Dobra prodajalca more prodati dnevno le določeno količino blaga, n. pr. cca 200 kg. Od števila prodajalcev, od njihove telesne zmogljivosti ter od prodajnih mest, ki so običajno v ožjem središču — centru, je odvisna tudi količina odkupljenega blaga. Dejstvo je, da bi mnogi potrošniki kupovali več sadja, če nakup ne bi bil združen s čakanjem v vrstah, oziroma če bi lahko potrošnik kupoval sadje v bližini svojega doma ali delovnega mesta. Z ustreznimi ukrepi detalistične trgovine sadno-zelenjavne stroke bomo rešili tudi druga vprašanja, ki se pojavljajo pri prometu s kmetijskimi pridelki.

Izkušnje preteklih let pa nadalje dokazujejo, da so vsakršni pojavi monopolizma zelo škodljivi, zlasti, če so jih povzročili administrativni ukrepi. Stroga specializacija tovrstnih podjetij, ne glede na sektor lastništva, bo zagotovila, da bodo potrošna središča dobro preskrbljena z vsemi artikli kmetijske proizvodnje. Dokler pa bodo registrirana podjetja za prodajo sadja in zelenjave dobivala tudi dovoljenje za prodajo alkoholnih pijač, lesa, premoga, gradbenega

materiala itd., je težko verjeti, da bodo potrošniki v redu oskrbovani. V zveznem merilu je večina podjetij tako registriranih, zato je razumljivo, da trgujejo predvsem s konjunkturalnim in nepovratljivim blagom, med katerega pa na primer zelenjava prav gotovo ne sodi.

Podjetja s sadjem in zelenjavo so gmotno zelo šibka in nimajo investicijskih sredstev za povečanje in izboljšanje poslovanja. Zato je razumljivo, da bodo potrebovala ne samo deklarativno, temveč tudi konkretno finančno pomoč občin in okrajev. Podjetja prav tako nimajo sodobnih skladišč, niti mehanizacije. Posledice tega se kažejo v velikih okvarah blaga zaradi večkratnega prekladanja in počasnega manipuliranja z njim. Vsaka večja dobava hitro kvarljivega blaga je tvegana, zato ga podjetja marsikdaj zavestno ne odkupujejo, čeprav potrošniki povprašujejo po njem.

Problematika trgovanja s kmetijskimi pridelki je tako pestra in obširna, da je ni mogoče reševati samo z organizacijskimi spremembami in s specializacijo podjetij, temveč jo je treba reševati istočasno z investicijskimi sredstvi občin in okrajev, poprej pa nadobira proučiti perspektivni načrt o razvoju tovrstne trgovine.

Ing. KAMILO BUDIHA, PREDSEDNIK OLO GORICA

POGODBEN ODKUP JE KORISTEN ZA PROIZVAJALCA IN TRG

Res je sicer, da večja proizvodnja pomeni tudi večjo ponudbo in to mora nedvomno vplivati na znižanje cen. Zato je dvig kmetijske proizvodnje — jasno — eden od predpogojev za znižanje cen kmetijskih pridelkov. Toda motili bi se, če bi mislili, da je to edini pogoj, saj so znani primeri, ko tudi velika proizvodnja še ne pomeni, da bo potrošnik prišel do več in cenejšega blaga. Take primere poznamo tudi na našem področju.

Pred leti so češnje dobro obrodile, lani pa je bil bogat pridelek cvetače. Toda visoka proizvodnja je bila za trgovino skoraj prav tako takšen problem, kot slaba letina. Imeli smo veliko češenj in veliko cvetač ter tudi drugih povrtnin, trgovina pa je ni mogla odkupiti in posredovati potrošnikom v mestnih središčih. Kmet tedaj ni mogel prodati blaga, tudi ne po ceni, ki je bila nižja kot proizvodni stroški, kupiti pa blaga niso mogli kupiti po ceni, ki je bila primerna. Takih slučajev je mnogo in jih lahko opazimo zelo pogosto in povsod. Ti primeri nas jasno opozarjajo, da ne moremo iskati vzrokov za slabo in drago preskrbo potrošnih središč samo v proizvodnji, pač pa tudi drugod.

Nobenega dvoma ni, da so razne nizke proizvodnje vzroki za slabost v naši trgovini s kmetijskimi pridelki tudi v materialnih pogojih in njenih subjektivnih slabostih. Slabi materialni pogoji, v katerih dela trgovina, so rezultat tega, da trgovina glede investicijskih vlaganj dosedaj, iz znanih razlogov, ni imela takega mesta kot bi ga glede na svoj pomen morala imeti. Zaradi tega ni opremljena tako, da bi v najkrajšem času, po najkrajši poti in najcenejše posredovalne kmetijske pridelke od proizvajalca do potrošnika. Predvsem ovira to njeno nalogo pomanjkanje skladišč in prevoznih sredstev, eden osnovnih vzrokov, da se znajde ob najmanjših sunkih odkupna trgovina skoraj pred nepremostljivimi problemi. Ta

(Nadaljevanje na 4. strani)

NE SAMO POMENKI

(Nadaljevanje s 1. strani)

kandidira ali ne, čas, da ovržemo v glavnih političnih aktivnostih, mnenje, da sploh nobenih žensk ni, ker ne vidijo njihovega drobnega dela.

Prav tako pa morajo volivke spoznati, da njihovih vprašanj ni moč reševati brez direktne udeležbe v družbenih organih. Zagrabil bi napako, če bi trdili, da lahko samo ženske pravilno opozarjajo na probleme, ki tarejo naše družine. To ni res. Zanje lahko naletimo na razumevanje v najširših krogih, če se bomo trudile. Toda še danes veljajo tiste Letinove besede, da mora biti osvoboditev žensk delo njih samih. Ženske naj ne mislijo, da lahko čaka, da prekrižanih rok, da bo vprašanja, ki se njih tičejo, rešil kdo drug. Če ne bodo same opozarjale nanje, tje, kjer jih je treba reševati, potem bo stvar kajpak počasi napredovala.

Danes vsi naglašamo, da moramo najprej ugotoviti, koliko sredstev imamo, da jih čim smotrneje uporabimo tako, da rešujemo najprej najbolj pereče stvari. Zdaj je čas, ko se bodo vršile razprave o občinskih in okrajnih planih, da pridemo s svojimi predlogi in jih tako obrazložimo, da se bodo reševali kot družbeni problemi. Seveda pa moramo problematiko dobro poznati. Pred zboro volivcev ne smemo priti

samo z enostranskimi zahtevami, kaj je treba storiti. Če hočemo uspeti, moramo ugotoviti, kaj naša občina ima, kakšne so potrebe človeka in družine z možnostmi ...

Upam, da se pri teh volitvah ne bodo ponovili neuspehi preteklih občinskih volitev in nezaupanje žensk v lastne kandidatke. Če v ljudski skupščini ne bo tudi žensk, ne bodo tve problemov tako hitro rešili, kot bi jih morali. Zaupanje, ki naj ga ženske izrazijo svoji kandidatki, je pravzaprav tudi prelom s podcenjevanjem samih sebe. Ženska dostikrat zaradi občutka manjvrednosti, zaradi občutka, da sama ni sposobna, tudi svoje ženske kandidatke ne voli. Pri nas je dokaj razširjeno mnenje, da je dober poslanec, če je dober govornik. Ženske običajno niso dobri govorniki, toda od govorništva nista odvisna skrb in odločanje o posameznih pomembnih vprašanjih. Organizirati je treba več stikov poslanskih kandidatov z manjšimi skupinami državljanov, saj se tako lahko dosti bolje pomeniš kot na velikem zborovanju in ljudje občutijo, da resnično upravljajo ter jih s tem obnem mobilizirajo za delo v samoupravnih organih. Poslanski kandidati naj slišijo od žensk, kaj tare njih in občane, naj torej tudi ljudje govorijo kandidatu, ne pa da le on govori na zborovanjih.

Ravnovesje med proizvodnjo in prejemki

V »JAVORJU«, TOVARNI VEZANIH PLOŠČ IN FURNIRJA V PIVKI, SO LETOS V GLAVNEM ZAKLJUČILI DOKAJ OBSEŽNA INVESTICIJSKA DELA V OBRATU PIVKA IN PRESTRANEK. MODERNIZIRATI MORAJO SE OBRAT BAČ, KJER BODO IZDELOVALI PREDVSEM GALANTERJSKE IZDELKE. Z MEHANIZACIJO TEH DVEH OBRATOV, Z BOLJŠO ORGANIZACIJO DELA IN Z NAGRAJEVANJEM PO UČINKU SO OBČUTNO SKRAJŠALI IZDELAVNI ČAS. LETA 1953 SO NA PRIMER PORABILI ZA IZDELAVO ENEGA KUBIČNEGA METRA VEZANIH PLOŠČ 145 EFEKTIVNIH DELOVNIH UR. LANI SO JIH PORABILI 90, LETOS V JANUARJU PA SODIJO, DA SO PORABILI PRIBLIŽNO 88 EFEKTIVNIH DELOVNIH UR ZA IZDELAVO KUBIČNEGA METRA VEZANIH PLOŠČ. (EVROPSKO POUČENJE JE 85 UR ZA KUBIČNI METER.) PRI IZDELAVI VEZANIH PLOŠČ SO 1954. LETA IZKORISTILI 38 % LESA, LANI PA ŽE 42 %. PRI IZDELAVI SREDIC ZA 10 % BOLJE IZKORIŠČAJO LES.

VENDAR JIH TI USPEHI NISO USPVAJALI. Z BOLJŠO ORGANIZACIJO DELA IN Z UVAJANJEM TEHNIČNIH NORM HOČEJO ZNIZATI PROIZVODNE STROŠKE IN POSPEŠITI RAST STORILNOSTI IN PROIZVODNJE.

merili za norme. Vemo, da so izkustvena, vemo tudi, da se je proizvodni proces že toliko utrdil, da lahko začnemo uvajati tehnične norme. Uvajanje tehničnih norm nam mora zagotoviti, da bodo prejemki rasli vzporedno s proizvodnjo.

Naloga, ki smo se je lotili lani v decembru in ki še ni opravljena, najbrž ne bi tako uspešno reševali, če bi o tej stvari ne razmišljali že poprej. Tehnično vodstvo je vse doslej vključevalo organizacijo dela z zmogljivostjo strojev, proučevalo, katera delovna mesta so nujno potrebna in odpravljala nekatera delovna mesta ter razporejala delavce na delovna mesta, ki najbolj ustrezajo njihovim strokovnim veščinam. Strokovnjaki so ugotavljali, kolikšna je zmogljivost strojev. To je bilo potrebno, če so hoteli postopoma uvajati tehnične norme.

Prav ti zbrani podatki so jih opozorili na to, da so razlike med obsegom proizvodnje in prejemki nastale zaradi tega, ker so vpeljali izkustvene norme. Toda doslej tudi ne bi moglo biti kaj drugače. Delovni proces namreč še ni bil tako utrjen, organizacija dela še ni so proučili tako do podrobnosti, da bi lahko prej začeli uvajati tehnične norme.

Letošnji proizvodni plan je vodstvo podjetja porazdelilo na vse tri obrate. Vodstva obratov so porazdelila plan na delovna mesta. Skratka, določila so, koliko izdelkov in v kakšni vrednosti morajo izdelati na vsakem delovnem mestu vse leto, vsak mesec, vsak dan in seveda tudi vsako uro. To je, kot pravijo, za njih temelj za drugačen način nagrajevanja po učinku. To je za akordiranje. Vsaka pro-

izvodna skupina bo točno vedela, koliko izdelkov mora izdelati, vedela bo, koliko bo prejela za njegovo delo. Seveda bodo imeli tudi posamične akorde, toda tehnološki proces dela je tako zaokrožen, da bodo vendarle prevladovali akordne skupine. Tako bodo kot pravijo, nagrajevanje po učinku tesneje povezali z izpolnjevanjem količinskega in vrednostnega plana.

Na stroške podjetja v dokajšnji meri vplivajo razna občasna popravila oziroma preveliki zastoji. Zato bodo tudi delavci, ki lahko vplivajo na znižanje režijskih stroškov oziroma zastojev, vključili v nagrajevanje po učinku. Za režijska popravila bodo določili poseben znesek in za vsako skrajšanje zastojev bo porasla plača tistim, ki skrbijo za popravila. Vsak zastoj bodo seveda zapisali in ugotovili, ali je nastal zaradi prekasnega popravila ali zaradi iztrošenosti posameznih delov.

Za podjetje »Javor«, ki je samostojen izvoznik, je kakovost izdelka izredno važna. Oddelkovodje, mojstri itd., lahko zelo vplivajo na kakovost izdelkov. Zato bodo premirali vse tiste, ki lahko vplivajo na kakovost izdelkov, na izkoriščanje lesa in na organizacijo dela. V tem smislu bodo tudi spremenili premijski pravilnik.

Sedanji način nagrajevanja bo seveda terjal čim popolnejšo organizacijo dela. To bo glavna naloga vseh, ki lahko vplivajo na to, da bo imel delavec pravi čas pripravljenosti vse, kar potrebuje na svojem delovnem mestu, da ne bo nepotrebnemu čakal, da bo lahko izpolnil svojo nalogo in za opravljeno delo tudi prejel ustrezne prejemke.

Lani je delalo v »Javorju« po učinku okoli 53 odstotkov zaposlenih. Letos pa računajo, da jih bo delalo po učinku 75 do 80 odstotkov. V nekaterih podjetjih so tarnali, da bo treba nagrajevanje po učinku ukiniti, v »Javorju« pa si prizadevajo, da bi ga še razširili in utrdili.

P. D.
4.500.000 dinarjev za oddih in izlete jeseniških železarjev

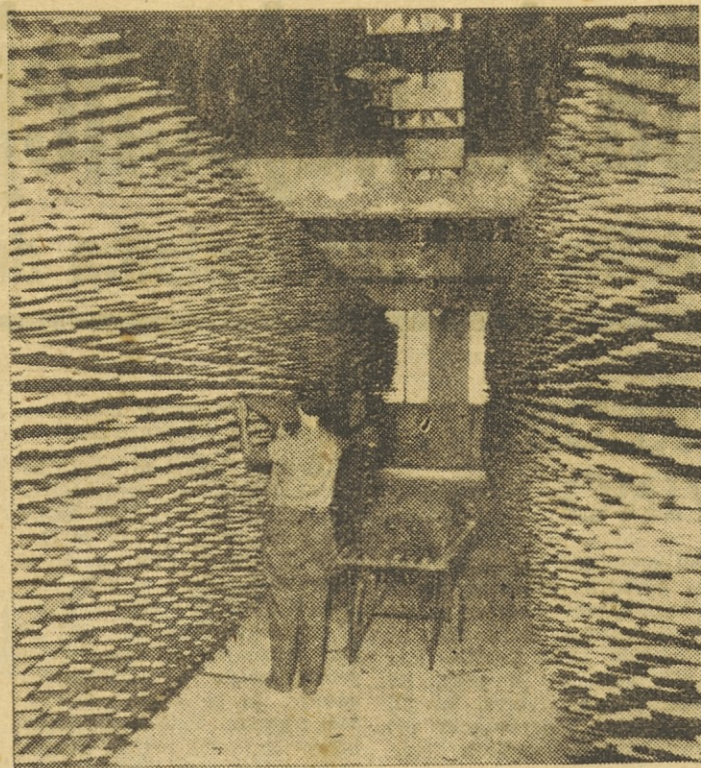
Na predlog tovarniškega odbora sindikata je delavski svet jeseniških železarjev za letošni odobril štiri in pol milijona dinarjev za oddih, izlete ter počitnice. Tovarna bo kupila še dva udobna avtobusa, s katerima bodo prevažali delavce na delo, uporabljali pa ju bodo tudi za izlete. Samo za letne športne igre so namenili 1 milijon 700.000 dinarjev.

Sindikalna podružnica podjetja »Prevoznništvo«, Celje sporoča, da je po kratki boleznii umrl dne 4. marca 1958

CIRIL NOVAK

šofer

Zvestega sodelavca bomo ohranili v trajnem spominu!
Sindikalna podružnica »PREVOZNISTVO«, CELJE

FURNIR SE SUŠI. SAMO ISKRA IN...

ZAPISEK O POŽARNOVARNOSTNEM TEDNU

ZLATE BUCIKE

Na oddelku civilne zaštite pri TNZ okrajnega ljudskega odbora Ljubljana imajo na zidu dva zemljevida ljubljanskega okraja. Ob njih sem se spomnil na zemljevide v vojaških štabih, na katerih generali z zastavicami označujejo položaj svojih čet... Na teh zemljevidih pa so bile namesto zastavic — navadne bučike. Pogledal sem na legendo: zlate bučike označujejo požare, ki so povzročili nad milijon dinarjev škodo! In koliko je bilo še znakov za manjše požare!

Samo v ljubljanskem okraju je bilo lani 98 požarov v obratih družbenega lastništva. Ti požari so povzročili 160 milijonov škode, čiste, nenadomestljive izgube našega skupnega premoženja. V večini poznejših preiskav so ugotovili, da je do požarov prišlo zaradi malomarnosti, predvsem zaradi malomarnosti odnosa do varnostnih ukrepov. Največkrat je izbruhnil požar, ker so bile kurilne in dimne naprave slabe in nezaščitene ali pa zaradi slabe električne napeljavne. Požar v železniški soli v Zalogu, ki je nastal zaradi slabe električne napeljave, je povzročil 5 milijonov dinarjev škode. V Duplici so imeli neprimeren

elektromotor, zaradi česar je prišlo do eksplozije v lakirnici. Slaba električna napeljava je povzročila tudi v parketarni Menges za 3 milijone dinarjev škode.

Težko je omejiti požar, še težje pa ga je pogasiti, če se vname lesena stavba. Toda mnoga podjetja še vedno vskladišče — celo dragocen material — v lesenih stavbah. Lani je v ljubljanskem inštitutu za elektrotehniko zgorela le 10 metrov dolga lesena baraka, toda bilo je dovolj, da so zgorle izredno dragocene naprave v vrednosti 30 milijonov dinarjev!

Drugi člen našega temeljnega zakona o varstvu pred požarom jasno predpisuje, da morajo za požarno varnost skrbeti vsi državljani, gospodarske in družbene organizacije. Čeprav formalno v podjetjih zato odgovarja direktor, je delavski svet odgovoren tudi za protipožarno zaščito. Delavski sveti imajo različne komisije, ki bi morale vsaj dvakrat ali trikrat letno pregledati vse obrate. Ker gre za varnost ljudi in premoženja, bi bilo prav, če bi se tudi sindikalna organizacija, ki je dolžna skrbeti za pravilno izvajanje zakonov, včasih pozanimala, kako v njihovih podjetjih izvajajo zakon o varstvu pred požarom in se zaveda za požarno varnostno vzgojo svojih članov. Še vedno namreč mnogi delavci ne vedo, kako se je izogniti požaru na njihovem delovnem mestu, še več pa jih sploh ne zna ravnanje z ročnimi gasilnimi aparati. Lani, n. pr., je v podjetju »Zima« izbruhnil požar ob trgalnem stroju. Čeprav je bil v bližini gasilni aparat, so štirje delavci zbežali skozi okno, žimo pa prepuščali ognju. V nekem drugem podjetju je nekdo prišebno snel z zida ročni gasilni aparat, ker pa ni znal razvneti z njim, ga je enostavno vrgel v ogenj, da bi sam gasil.

Vsi ti drobni primeri kažejo, kako važna je požarnovarnost na vzgojo. Upravna vodstva podjetij so dolžna preskrbeti protipožarno opremo in storiti vse, da onemogočijo požar, vendar pa morajo vsi delavci vedeti, kako se ravna z gasilnim orodjem. Prav je, da ob prvem požarnovarnostnem tednu, ki ni namenjen samo gasilcem, temveč vsem ljudem, razmislimo o tem. Na gre pa le za komparativsko akcijo, temveč za začetek požarnovarnostne skrbi in vzgoje vseh nas.

Nekaj števil iz Litostroja

V letu 1952 so v Litostroju proizvedli 6.331 ton izdelkov, predvsem turbin, lani pa že 11.350 ton. Od 1952, leta do sedaj je v Litostroju 44 odstotkov več zaposlenih, proizvodnja pa je za 87 odstotkov večja. Kljub temu so v tovarni še velike delovne rezerve, ki jih z boljšo proizvodnostjo vedno bolj izkoriščajo. V Litostroju je več kot dve tretjini mladih ljudi, ki jim manjka še veliko delovnih izkušenj, zato so proizvodni uspehi Litostroja toliko pomembnejši.

Poleg izdelave hidroenergetskih naprav in obrabe za razne tovarne so pričeli v Litostroju izdelovati tudi transportne naprave za rudnike. 1952. leta je Litostroju izdelal za 78 milijonov dinarjev izdelkov, letos pa bo znala vrednost izvoženih izdelkov 1,6 milijarde dinarjev.

F. Vodnik

Preklic sindikalne knjižice

Sindikalna knjižica je izgubila in jo proglasa za neveljavno Mirko Kolečnik, delavec v li-varni Železarne Store.

Ing. Slavko Marjanović: PROUČEVANJE DELA

Sestavljanje predlogov za boljši način dela

Predloge za boljši način dela sestavlja in predlaga analitičar dela, in sicer na temelju odgovorov, ki jih dobi na standardna vprašanja. Standardna vprašanja zajemajo samo tista področja, kjer je mogoče postopke zamenjati. Toda za podrobnejša napotila o načinu in obsegu sprememb so potrebna še druga vprašanja. Našteli jih bomo le nekaj za napotilo.

1. KAJ SE DELA?

— Čemu koristijo opravljeno delo? Ali bomo z izboljšanim načinom dela dosegli želeni cilj ali bi kako drugače boljše opravili delo?
— Komu koristijo opravljeni posel in kako dolgo traja ta korist?
— Kaj se zgodi z izdelanim predmetom, potem ko ga izkoristijo?
— Ali je treba potrošnika posebej poučiti o pravilnem izkoriščanju?
— Ali potrebujemo pri delu material (kakšen in koliko), energijo, gorivo, vodo ali kakšno drugo dobroto?
— Ali dobli potrošnik pravočasno naš izdelek?
— Ali smemo spremeniti sestavo izdelka, njegovo obliko, surovine, obdelavo, težo, način uporabe ali kaj drugega zato, da bi v smislu prejšnjih vprašanj bolj ustrezal svojemu namenu?

2. ALI SMEMO KAK POSTOPEK OPUSTITI?

— Ali je mogoče zaradi spremembe prejšnjega ali sledečega postopka opustiti kak postopek?
— Ali lahko kak postopek opustimo, če drugače razporedimo delovna mesta, če izboljšamo mehanizacijo

ali zaposlimo boljše delavce, poskrbimo za boljšo osvetlitev in zračenje, skratka ustvarimo boljše delovne pogoje?

— Ali moramo spremeniti sestavo in obliko izdelka ter surovine, obdelavo, težo, način uporabe ali kaj drugega zato, da bi postopek, ki ga proučujemo, lahko opustili? Ali bi bilo to ekonomsko upravičeno?

— Ali lahko zaradi spremenjene embalaže ali transportnega sredstva opustimo postopek, ki ga proučujemo?

— Ali lahko postopek občasno opuščamo (kontrola)?
— Kaj bi se zgodilo, če bi postopek opustili?

3. KJE OPRAVLJAMO POSTOPEK?

— Ali so delovni pogoji (osvetlitev, ogrevanje, higienski pogoji, rotop itd.) ugodni ali neugodni?
— Kaj je treba storiti za boljše delovne pogoje?
— Ali ni nevarnosti, da bi se delavec poškodoval ali bi se poškodoval material; kako tako nevarnost odstranimo?

— Ali je dovolj prostora za udobno delo, za vskladiščenje neobdelanih in obdelanih kosov?

— Od kod prinašajo kose, ki jih je treba obdelati, in kam odnašajo izdelke?

— Ali nastajajo pri delu odpadki in kako jih odstranjujejo?

— Ali so delavci pri delu drug drugemu napoti?

— Ali bi bilo mogoče delovno mesto preurediti, da bi delo boljše organizirali (v smislu naštetih vprašanj)?

— Ali slaba tla ali vrsta tal, ki so

na delovnem mestu, ovirajo delo?

— Ali smemo delovni postopek premestiti tja, kjer so ugodnejši delovni pogoji?

4. KDAJ OPRAVLJAMO POSTOPEK?

— Koliko postopkov vsebuje celotni delovni proces?

— Ali so med postopki zastoji in zakaj?

— Kolikokrat je treba material prenesti med delovnim procesom (število postopkov, transport)?

— Od česa je odvisen vrstni red delovnih postopkov? Od razporeditve delovnih mest, od konstrukcije proizvodov in vrste materiala, ki ga obdelujemo, od konstrukcije orodja ali stroja, od kvalifikacije in števila delavcev, od kontrole v procesu, od instalacije ali naprav, od slabih prostorov ali od česa drugega?

— Ali lahko s spremenjenim zaporedjem postopkov zmanjšamo njih število (posebno transport), poenostavimo orodje, smotrnejše izkoriščamo prostor v delavnici, izkoristimo cenejše surovine, zaposlimo strokovno manj usposobljene delavce, poenostavimo kontrolo in evidenco, zmanjšamo potrošeno energijo in delovne sile?

— Ali lahko več kosov hkrati prenesemo, obdelujemo, kontroliramo, sestavljamo?

5. KDO OPRAVLJA POSTOPEK

— Ali je delavec umsko in telesno tako razvit in ali ima toliko izobrazbe, kolikor je potrebuje za delo, ki ga opravlja?

— Ali mu kontrola vrača več izdelkov, kot je dovoljeno?

— Ali se delavec zanima za svoje delo?

— Ali stalno ali samo občasno uspešno dela?

— Ali je delovni čas normalno izkoriščen ali delavec čaka na delo?

— Ali bi lahko isto delo opravljal tudi nižje kvalificiran delavec?

— Ali bi lahko postopek opravljal katerikoli delavec, ki ni polno zaposlen?

— Ali bi dovolj tega lahko združili zaporedna postopka, da bi boljše izkoristili delovni čas, prostor, gorivo itd.?

— Kaj je storiti, da bi povečali delovno sposobnost delavcev?

— Kako bi delavca spodbujali k delu?

6. KAKO OPRAVLJAMO POSTOPEK?

— Ali zahteva delo veliko in nenehno pozornost in zbranost in ali se da z uporabo šablon, vzorcev ali kako drugače olajšati delo?

— Ali bi delavcu prihranili telesne moči, če bi njegovo delovno mesto opretili s kakim enostavnejšim delovnim pripomočkom, na primer z vmetjo, motorjem ali s čim drugim?

— Ali ima delavec pri roki orodje in material in ali se mora vsakokrat, ko nekaj prime, skloniti, obrniti, vstati, misliti itd.?

— Ali opravlja postopke ročno (s silo mišic) ali uporablja kakšno orodje, napravo ali kakšno drugo pomožno sredstvo?

— Ali bi lahko tako preuredili orodje in naprave, da bi obdelovali več kosov hkrati?

— Ali bi lahko tako spremenili orodje ali naprave, da bi bilo manj izmečka?

— Ali bi lahko delovni postopek tako preuredili, da bo gradivo avtomatično prihajalo do orodja, po obdelavi pa avtomatično izpadlo?

— Ali se da obrabo orodja ali kvarjenje stroja zmanjšati z rekonstrukcijo proizvodov in orodja, z menjavo surovin, z boljšim vzdrževanjem, mazanjem itd.

(Dalje prihodnjič)

POGODBEN ODKUP JE KORISTEN ZA PROIZVAJALCA IN TRG

(Nadaljevanje s 3. strani)

vprašanja so se začela temeljiteje reševati šele v zadnjem času. Ureditev teh vprašanj je to nedvomno močan prispevek k izboljšanju tovrstne trgovine.

S tem, da je zadnje čase domala onemogočeno odkupovanje kmetijskih pridelkov naravnost od proizvajalca in da gre skoraj ves promet prek kmetijskih zadruge, je bil v trgovini s kmetijskimi pridelki stopenj velik korak naprej. Toda do dobre organizirane trgovine je kljub temu še daleč. Naše kmetijske zadruge še vedno kupujejo tisto, kar jim kmet pripelje in niti ne poskušajo, vsaj do zadnjega časa niso, da bi s poznavanjem potreb trga skušale vplivati na proizvodnjo tistih pridelkov, ki jih trguje najbolj potrebuje.

V zadnjem času prehajajo kmetijske zadruge na tak sistem odkupovanja z neposrednimi proizvajalci, da z njimi sklenejo pogodbe, na primer glede pitanja živine za izvoz. Drug primer poznamo, ko živilska industrija sklepa s kmetijskimi združenji pogodbe že pred sezono za od-

kup raznih kmetijskih pridelkov in jim tudi vnaprej zagotovi ceno. Praksa je pokazala, da je ta način trgovanja pozitivno vplival na količino proizvodnje in tudi na ustaljenost cen. Težave pa so v tem, da se kmetijske zadruge mnogokrat nerodno, in da si tudi pri kmetijskih proizvajalcih ta način trgovanja še ni pridobil neomejenega zaupanja. Jasno pa je, da bodo KZ v bodočnosti morale preiti na tak način trgovanja. Prednosti takega trgovanja so tako za kmetovalca, ki vnaprej ve, kaj bo sadil in tudi koliko bo (vsaj približno) za svoje pridelke dobil, kot tudi za trg, ki bo na ta način prišel do blaga po bolj ustaljenih cenah. Tak način odkupov pomeni v določenem smislu tudi načrtovanje kmetijske proizvodnje.

Danes je že več ali manj jasno, da morajo biti kmetijske zadruge glede prodaje odkupljene blaga svobodne in da so bile težnje poslovnih zvez, ki so imele monopolistični značaj, škodljive. Večja proizvodnja, organiziran odkup in boljša tehnična oprema trgovin, so razen kadra osnovni pogoj za boljše, hitrejšo oskrbo potrošnih sredstev.

UMRL JE DELAVSKI PESNIK

PETER
BEZRUC

V Olomouci na Moravskem je umrl pet mesecev po svoji devetdesetletnici eden največjih čeških pesnikov Peter Bezruč (v civilnem življenju Vladimir Vašek). Njegova pesniška zbirka »Slezke pesmi« je tako razširjena in priljubljena med češkim ljudstvom kakor nobena druga pesniška knjiga. Bezruč je v »Slezkih pesmih« opeval to, kar je pred petdesetimi leti, ko so te pesmi izšle v knjižni obliki, najgloblje občutilo češko delovno ljudstvo: ponižanje češke manjšine v narodnostno ogroženih krajih, izkoriščanje delovnega ljudstva, zlasti rudarjev in tovarniških delavcev, pod knuto nemških kapitalističnih magnatov, neodvisnost moravskega in šlezkega kmetstva od veleposestniške gospode in podobno. Iz Bezručevih verzov so zaplameneli ognjeni

jeziški odpora in sovraštva do zatiralcev, za njihovo bleščečo pesniško besedo je gorela vroča ljubezen do bednih in nesrečnih, ki so v šlezkih rudnikih in tovarnah delali za dobičke izkoriščevalcev. Čeprav je bila Bezručeva poezija omejena na šlezko ozemlje, zlasti na Tješín, kjer se je 70.000 Čehov borilo za obstoj proti nemški in poljski gospodi, je vendar njeno jedro globoko občeločevoško. Z njo je ta pesnik, ki je bil kot človek tih in skromen poštni uradnik, izražal odpor svobodoljubnega človeka zoper nasilje in izkoriščanje. Njegova zbirka je postala ne samo prava pesniška »biblija« češkega delavca, marveč je odmevala daleč po svetu. V slovenščino jo je prevedel (v izbo-ro) Fran Albreht in jo je leta 1919 izdala Slovenska Socialna

Matica. Bezruč je za to zbirko napisal poseben predgovor, v katerem pravi: »Jaz pozdravljam goreče Vas, vašo enotnega, velikega naroda južnoslovanskega, naroda ponosnega, značajnega in častnega, edinega, ki se je brez pridržka postavil ob bok narodu češkemu. Pod nadzornikom je tu mislil tiste Jugoslovane, ki so prav tedaj, ob koncu prve svetovne vojne, zmagovito razbijali okove habsburške monarhije. Bezruč je kakor naš Prešeren napisal eno samo knjigo poezije, toda s svojimi »Slezskimi pesmimi« bo živel trajno v kulturi in ljudski zavesti češkega naroda. V naši poeziji čutimo odmeve njegove pesmi, zlasti pri Srečku Kosovelu in še pri nekaterih pesnikih socialnega odpora in upora. B.

IVE SUBIČ: ČIPKARICA

Z razstave grafične sekcije Društva slovenskih likovnih umetnikov, ki je odprta v Moderni galeriji.

GLASBA in delovni človek

Po uvodnem koncertnem nastopu najmlajših dijakov ljubljanske Srednje glasbene šole v lepo obnovljeni dvorani Doma sindikatov na Miklošičevi cesti bo šola skupno s Prosvetnim servisom organizirala še vrsto nastopov. Pred vsakim koncer-

tom bodo organizatorji poljudno predstavili glasbeno obdobje, v katerem so nastale v koncertni spored uvrščene skladbe.

5. marca je prof. J. Gregorc govoril o predklasiki, glasbena dela iz tega obdobja pa so izvajali solisti, solski orkester in

pevski zbor. Sledila bosta večera klasike, romantike, impresionizma in moderne.

Kaj nas je napotilo, da smo organizirali ciklus koncertnih nastopov? Na vprašanje sta najbolje odgovorila neka šivilja in njen sin, ki sta poslušala prvi nastop. (Sin se navdušuje za lahko glasbo!) Dejala sta, da je bil koncert lep, vendar prekrat, in da si podobnih večerov še želita. In prav to je bil naš namen!

Glasba naj sama osvaja, osvetlimo le njeno vlogo v zgodovini človeštva. Spoznajo pa naj jo tudi tisti, ki jih je mogoče samo čutno dražilo in ne vedo za njen globlji pomen. Umetniško doživljanje naše nadarjene mladine je blizu vsem, ki cenimo njene napore in poznamo njene odpovedi. Marsikatero otroško veselje je moralo mimo teh mladih ljudi, toda spriču glasbenih uspehov so zlahka pozabili na vse samoodpovedi. Prav to doživljanje umetnosti, ta uspeh in žrtve zaslužijo, da jih spozna čimveč naših ljudi. Poslušalci bodo počasi dojele, koliko truda zahteva brezhibna izvedba skladbe od mladega izvajalca, kako vztrajno si mora buditi spomin, da skladbo zaigra na pamet. Končno ne smemo podcenjevati napore, ki je potreben za to, da se popolnoma zbere pri javnem nastopu. Če se vsega tega zavedamo, smo lahko ponosni na uspehe naših mladih izvajalcev.

Prepričani smo, da bomo z vztrajnim delom izenačili naše glasbene uspehe z uspehi velikih narodov, ki imajo daljšo glasbeno tradicijo in večje iz-

vajalske možnosti. Želimo si pa, da bi naši ljudje zavestno spremljali ta razvoj. Le resnična potreba ljudi po kulturi bo našim glasbenim talentom v oporo, brez katere ni pravega napredka. Ljudje naj spoznajo, da so ti dosežki velike storitve.

Ali pa bodo to spoznali ob poslušanju resne glasbe? Razmejitve resne in zabavne glasbe v dva nasprotna si tabora je zgrešena. Najbolj so opozarjali nanjo takrat, ko si je jazz šele utiral pot in so se za njo skrivali bolj ali manj trgovski interesi! Ni pa rečeno, da ljubitelji jazza ne bi mogli spoznati in ceniti tudi resnih glasbenih umetnin. Predsodki so znak omejenosti in neizobraženosti. To velja tudi za resne glasbenike, ki z zagrenjenostjo ugotavljajo, da se mladina navdušuje zgolj za zabavno glasbo. Saj tu ni primerjav! Kot se v življenju prepletata smeh in resnoba, tako je v glasbenem življenju vse na svojem mestu: globina, dramatično doživljanje, lahkotnost in tudi banalnost. In zato si prizadevamo, da bi ljudem širili kulturno obzorje, ne pa ožili. Skratka, ljubljanska Srednja glasbena šola, njena mladina, njeni pedagogi, njeno vodstvo bi radi svojo ljubezen do glasbe delili z vsemi, ki si tega želijo. Da bi postal ta stik kar najtesnejši, bomo skušali sodelovati z našimi delovnimi kolektivi še na razne druge načine: s skupnim proslavljanjem državnih praznikov, z vabljenjem na šolske prireditve Srednje glasbene šole, morda v obliki patronatstva, morda z dopisovanjem ali s skupnimi posveti po naših nastopih. Saj ima mar-

sikatera delavska družina otroka, ki se želi glasbeno izobraziti; tega pa mu obče-izobraževalno šolstvo ne more nuditi. Prof. V. Hribar - Jeraj

Kako delujejo razni filmi na mladino

Zgodovinski filmi mikajo mladega gledalca, ker mu odkrivajo svet, o katerem jebral, slišal in se učil; prikazujejo mu dogodke, o katerih je slišal pri zgodovinskem pouku. Ni pa treba podrobneje dokazovati, da film pogosto zgodovinske dogodke, osebnosti in dejanja samovoljno spreminja, preoblikuje in jim daje podobo, ki ustreza nazorom, miselnosti in okoliščinam, v katerem je film nastal. O filmu »Ivanhoe« so verjetno vsi naši mladi gledalci prepričani, da je najvernejša podoba junaškega obdobja Anglije. Verjetno jih je le malo zasledilo, da je to vendar avanturistični film, oblečen v zgodovinske kostume in postavljen v zgodovinsko okolje, s preprosto, solzavo ljubezensko zgodbo. Tako zasnovanih »zgodovinskih filmov« bi lahko naštel dolgo vrsto. Naša naloga v zvezi z njimi bi bila torej, mladega gledalca navajati k temu, da bo zgodovinsko presodil vse, kar je videl v filmu. Posebno redek gost v takšnih filmih so sociološke komponente, ki so dajale podoben v vsebino zgodovinskih dogodkov in oblikovale osebnosti.

Tudi filmi z vojno vsebino so med mladimi gledalci zelo priljubljeni. O njih ne bom na široko pisal, pač pa priporočam vsem bralcem, da skrbno preberejo zanimivo študijo, objavljeno v 3. številki revije »Film« pod naslovom »Zahodna fronta 1917«. Vojni filmi so zelo redko objektivni, večidel glorificirajo eno ali drugo vojskujočo se

stran, pa tudi nasilje. Po mojem mnenju je za oblikovanje mladega človeka še nevarnejša miselnost, da moč oborožene sile edina lahko rešuje probleme človeštva. Prav to narekuje, da mlade gledalce vzgajamo.

Omenil bi še ljubezenske filme. Za te se navdušujejo zlasti deklice. Kaj bi dejali o teh filmih? Nedvomno je v mnogih za cele potoke solza, neživljenjske romantike in pretirane sentimentalnosti, pa malo življenjske resničnosti. Na drugi strani pa opazimo potencirano senzualnost, erotiko in celo spolnost. Nedavno me je po nekem predavanju vprašala zaskrbljena mati: »Kaj mislite o švedskem filmu »Plesal je eno samo poletje«?« Odgovoril sem ji, da se mi zdi ta film umetniško in etično popoln. Malce začudeno me je pogledala, ker ji je verjetno v spominu ostala samo tista »pregrešna« scena z nago deklico. Ko pa sva se začela pogovarjati in sem ji dopovedal, da je pravzaprav celotni zaplet ljubezenske drame pripeljal do tega prizora in ga z nenavadnim čutom za lepoto, čistost in iskrenost ljubezni vključil v film, mi je hitro priznala, da na vse to ni pomislila. Težko bi navedel predstavo iz filmskega repertoarja (komentiranega) za ljubljansko srednješolsko mladino, ki bi jo mladina tako lepo sprejela, kakor je film »Zaradi moje ljubezni«. Pozneje so mi mladi ljudje pravili, da je to vendarle čisto drugačen ljubezenski film kakor dolga vrsta tovrstnih izdelkov. Mladi gledalci naj bi znali občutiti filmsko podobo resnične, mogočne, lepe, če hočete čiste in plemenite ljubezni, da bi lahko kasneje dali ljubezni pravo mesto v svojem življenju. Ljubezen je pravica pa tudi dolžnost. Erotična komponenta številnih ljubezenskih filmov bo burkala njih domišljijo in mikala radovednost mladih gledalcev samo tedaj, če ji bo svet erotike ostal zaradi pomanjkljive spolne vzgoje zapečaten s sedmimi pečati.

Za zaključek še nekaj o drugih filmskih zvrsteh, ki so med našo mladino priljubljene. Risanke, dokumentarni filmi, filmi o živalih, o tujih deželah in podobno vzgajajo mladega človeka in mu širijo obzorje. Kajpak ne smemo pozabiti, da tudi ti filmi pogosto služijo takšni ali drugačni ideji. Poznam na primer vrsto odličnih dokumentarnih filmov, ki pristransko in celo propagandno sumljivo poveličujejo kako državo ali sistem. Ob takih filmih bi bil seveda pomenek na mestu, da bi osvetlili stvari, ki jih je film namerno ali nenamerno prezrl, skratka, da bi postavili stvari na pravo mesto.

Omenil sem samo najvažnejše misli o filmskih zvrsteh, ki jih mladina najbolj ljubi. Kakor z vsemi sestavki o problemu film - otrok, tako tudi s tem nisem imel namena (in tudi ne možnosti) problemov do kraja izčrpati in razčleniti, marveč jih predvsem nakazati in spodbuditi bralce k razmišljanju o njih. Vitko Musek

Kranjski delavci radi berejo

Malokatera knjižnica se more pohvaliti s tako lepimi uspehi kakor kranjska Mešna ljudska knjižnica. 1947. leta, ko so jo ustanovili, je imela 1.800 knjig in 192 članov, zdaj ima pa 18.544 knjig in 7.246 članov. Tudi številu izposojenih knjig pove, kako pomembna je postala ta knjižnica za izobraževanje Kranjčanov in okoličanov. Prvo leto so knjižničarji zabeležili 2.985 izposojnin, lani pa 62.521.

In kdo bere? Predvsem delavci in mladina. Med odraslimi ženske pridneje posegajo po knjigah kakor moški, med mladino pa so fantje pridnejši bralci kakor dekleta.

M. D.

O delu »Priateljstvo likovne umetnosti«

V mariborskem Klubu kulturnih delavcev so priredili »Priateljstvo likovne umetnosti« zanimivo predavanje s štirimi predavatelji. Tema predavanja je bila »Likovne tehnike in veliki mojstri«. O slikarskih tehnikah je spregovoril akademski slikar Slavko Kores, o kiparskih pa akademski kipar Slavko Tihec. O Fidi, Michelu, Rodinu in drugih velikih mojstrih dleta je govoril akademski kipar Gabrijel Kolbič, o Piccasu, Cezannu, Degasu, Jakopčiču in drugih mojstrih čopiča pa je pripovedoval in kramljal akademski slikar Maks Kavčič. Vsi predavatelji so podkrepili svoja izvajanja s primernimi skopičnimi slikami. Prireditve je bila prav dobro obiskana in je dosegla svoj namen, le diskusija ob koncu je odpadla zaradi pomanjkanja časa, kar je velika škoda, kajti kontakt med avtorji in publiko — kar je glavni namen novoustanovljenega društva Priateljstvo likovne umetnosti — se da doseči le s polemiko in diskusijo — z medsebojno izmenjavo misli in predlogov.

Novi šoli

za obratne inženirje

V Sarajevu so odprli Višjo strojno šolo, v Tuzli pa Višjo tehnično šolo. Obe bosta v treh letih vzgojili po 60 strokovnjakov, obratnih inženirjev. Sprejemni pogoji so: osemletka in najmanj petletna praksa ali pa srednja tehniška šola in dveletna praksa.

VESELI VEČER V NOVEM MESTU

Vse premalo si prizadevamo, da bi ure, ko prenehamo z vsakdanjim delom, preživeli veselo in sproščeno. To so ugotovili tudi v Novem mestu, zato je tamkajšnje kulturno-prosvetno društvo »Dušan Jereb« priredilo prejšnji teden Veseli večer. Gledalci so se res nasmejali, čeprav bi si morda kdo od navzočih želel kvalitetnejši program.

Oblika, v katero so Novomeščani spravili svoje vesele domislisce, je bila kaj svojstvena: za neznanimi talenti je nastopil »čarodej«, priznanim Dolenjskim fantom pa so sledili izrečanci iz občinstva, ki so potem, ko so pokazali svoj »talent«, ob raznih nevsakdanjih nalogah, dobili prav lepa in bogata darila novomeških podjetij; le-ta so namreč prireditve gmotno podprla.

Največ priznanja je dobila mala Polonca, ki bi z manj naloženimi in bolj po svoje povedano povestico še bolj navdušila gledalce. Po zgledu Gorenjcev, ki imajo svojega »sta iz Kranja«, in Stajercerjev z njihovo »priško Mico«, so si Dolenjci omislili »Rezo in Naceta«, ki pa

v ožjem krogu najbrž več počaka, da se bomo do domačih nezgodah in nerodah, kot o »sputniku« in drugih svetovnih problemih. Pa ju ne mislimo podcenjevati! Prepričani smo, da se v njunem okolju zgodi toliko zanimivega, da bi nam lahko ves večer pripovedovala o tem. O novomeških spodbudljivih nam je malo več povedal »Zurnal Novega mesta«, ki pa prav gotovo ni izčrpal domačih novic, godnih za Veseli večer. Najbolj pa je občinstvo razgibal neposreden stik z nastopajočimi pri šaljivih točkah, ki so jih izvedli izrečanci gledalci. Verjetno bi bilo občinstvo še bolj zadovoljno, če bi bile naloge, ki so jih morali opraviti ti izrečanci, skrbneje izbrane.

Na splošno so Novomeščani lepo sprejeli Veseli večer. Prav to dokazuje, da si ljudje želijo smeja in zabave. Kakor so nam organizatorji te prireditve zaupali, nameravajo nadaljevati s podobnimi prireditvami. Prepričani smo, da jih bodo ljudje z veseljem obiskovali, zlasti kadar bodo na višji umetniški ravni.

Na Veseli večer so prišli celo Belokranjci in zaprosili organi-

zatorje, naj jih obiščejo. Vse kaže, da se bodo za tovrstne prireditve navdušili po vsej Dolenjski, prav zato bi se kazalo bolj posvetiti izbiri sporeda.

M. T.

Glasbeni festival v Srbiji

Letos v juniju in juliju bo Zveza glasbenih društev Srbije priredila festival, na katerem bodo sodelovali najboljši amaterski simfončni, godalni in zabavni orkestri ter tamburaški zbori, najboljši pevski zbori pa bodo nastopili mesec dni kasneje. Okrajna tekmovanja se bodo začela v maju.

Kitajci in jugoslovanska književnost

V Pekingu je izšlo še dvojice jugoslovanskih književnih del: drama Iva Vojnovića »Ekvinokcij« in roman sodobnega beograjskega književnika Čedomira Minderovića »Oblaci nad Taroc«. — Izdati pa nameravajo še roman Borisa Stankovića »Nečista kri« in zbirko novel Miroslava Krleža. Kitajski časopis »I ven« pa je ponatisnil esej Borisa Zihnerla »Umetnost in misel« ter Josipa Vidmarja »Beležke iz dnevnika«.

V AMERIŠKI TOVARNI AVTOMOBILSKIH GUM GOODRICH COMPANY VULKANIZIRAJO GUME NA POVSEM NOV NACIN. OBRACAJO JO NAD RADIOAKTIVNIMI ELEMENTI (KOBALT 60). ZA TA POSTOPEK NISO POTREBNI NITI TOPLOTA NITI ZVEPLO ALI DRUGE KEMIČNE, GUMA PA JE ODPORNEJŠA PROTI TRENJU IN STARANJU

Izotopi v službi industrije

ALI ŽE VESTE?

Najnovejša domača odkritja na področju nuklearne energije so dala Zvezni industrijski zbornici povod, da je sprožila obsežno akcijo, ki naj bi s pomočjo znanstvenih dognanj pospešila razvoj industrije ali drugače povedano, ki naj bi dosegla, da bi naša gospodarska podjetja začela čimprej uporabljati temeljito raziskane izotope.

Kolikšne možnosti za napredek industrije nudijo prav izotopi, najjasneje dokazujejo izkušnje razvitejših dežel. Leta 1955 so ZDA s pomočjo izotopov prihranile 2000 milijonov dolarjev, lani pa že okoli dvakrat več, čeprav so izklopile komaj tretjino možnosti, ki jih nudijo izotopi. To pa pomeni, da se bo krivulja na grafikonu prihrankov še zmeraj dvigala.

Glede uporabe radioaktivnih izotopov v industrijske in druge gospodarske namene je Jugoslavija šele na začetku poti. Namestitev novega reaktorja v Vinčah nam zagotavlja, da bomo kmalu krili vse domače potrebe po radioaktivnih izotopih.

Pomanjkljiva domača proizvodnja radioaktivnih izotopov

kakor tudi zamisel Zvezne industrijske zbornice, da bi izotope čim pogosteje uporabljali v industriji, sta spodbudila ljubljanski nuklearni inštitut »Jozef Stefan«, da se je temu bolj posvetil. Inštitut je sestavil posebno skupino, ki naj bi proučevala možnosti za večjo uporabo radioaktivnih izotopov. Vodja te skupine inž. Boris Čerček, je dejal, da so dosegli že nekaj uspehov: sestavili so aparat za merjenje debeline raznih teles. Drugi dve nalogi, ki so si jih zadali, sta v zvezi s proučevanjem polimerizacije pod vplivom žarčenja in z ugotavljanjem narave in stopnje korozije z radioaktivnimi izotopi.

Za proučevanje toka polimerizacije pod vplivom žarčenja nameravajo zgraditi posebne naprave, s katerimi bo mogoče razkuževati perilo. Za to se zanimajo ljublj. Zavod za farmacijo in nadzorstvo zdravil, naša kemična industrija, fakulteta za kemijo, kemični inštitut »Boris Kidrič« , kakor tudi Poljedelski center za vprašanja mutacije. Z vsemi temi zavodi je inštitut »Jozef Stefan« podpisal pogodbo o pomoči in sodelovanju pri čim-

širšem uporabljanju radijskih izotopov.

V letošnjem načrtu ima naš nuklearni inštitut štiri vrste nalog za industrijsko uporabo radioaktivnih izotopov. Predvsem nameravajo izdelati napravo za nadzorovanje pretakanja plinov, dalje za radiografijo, za zunanje merjenje ravnosti tekočin v raznih posodah in cisternah in naprave za radijsko karotazo. Kolikšnega pomena bodo vse te novosti, pove že to, da bi z napravo za radiografijo hitro ugotovili, ali imajo določeni izdelki razpoke, razne okvare in podobno. Z redno kontrolo

izdatek zanje kmalu krila ne samo večja, marveč tudi manjša podjetja.

Ljubljanski nuklearni inštitut namerava članom raznih ustanov in kolektivov posredovati s tečajih tehnično znanje o uporabi izotopov. Na prejšnjih tovrstnih tečajih so namreč zdravniki, biologi, industrijske in poljedelske strokovnjake le teoretično seznanjali z osnovami uporabe radioaktivnih izotopov. Ti tečajaji pa so združeni s praktičnimi vajami. Strokovnjaki bodo tečajniki nadzorovali pri ravnanju z izotopi, da bi se znašli obvarovati pred škodljivim žar-

Nova razpoka na dnu oceana

S preciznimi seizmografskimi in topografskimi merjenji so odkrili novo razpoko na dnu oceana. Siroka je 35 km in kakih 500 m globoka. Teče pa čez ves Atlantski ocean od severa proti jugu, obide Rt dobre nade in gre ob južnem delu Indijskega oceana mimo Nove Zelandije v Tihni ocean, kjer zavije na sever mimo Kalifornije do Aljaske. Po vsem sodeči je ta razpoka nastala šele pred nedavnimi.

Sto milijonov let stara dinosaurusova jajca

V francoski pokrajini Provence so našli v podzemnih slojih veliko količino dinosaurusovih jajc, katerih starost cenijo na sto milijonov let. Francija je pristala, da nekaj teh jajc odpusti tudi drugim muzejem po svetu.

Samo tretjina ameriških mornarjev zna plavati

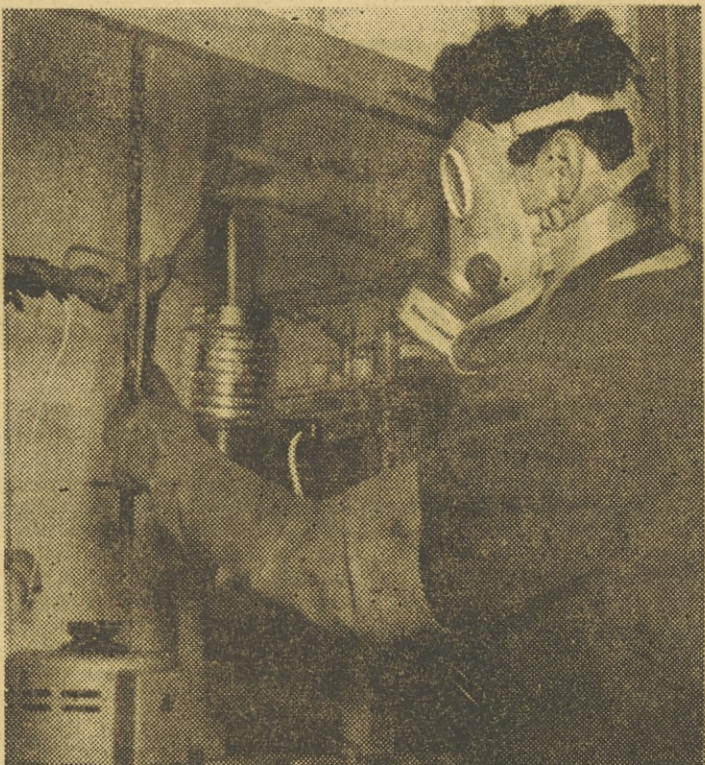
Pred nedavnimi so anketirali nekaj tisoč ameriških mornarjev. Na vprašanje, ali zna plavati, so dobili take odgovore, ki jih prirediteži ankete nikakor niso pričakovali. Dve tretjini mornarjev je zapisalo »ne«. Torej se dobi bolje po-čutijo na suhem kot v vodi.

Močna erozija v Makedoniji

Makedonijo izmed vseh republik najbolj ogroža erozija (delovanje vode na zemeljsko površino). Izračunali so, da znaša erozija 10 do 90 ton na hektar — povprečno 45 ton na hektar. To pomeni, da odnese voda vsako leto 3000 kubčnih metrov zemlje z vsakega kvadratnega kilometra. V Makedoniji ogroža erozija 420.000 hektarov površine (16 odstotkov celotne površine Makedonije) in odnese voda vsako leto 15 milijonov kubčnih metrov zemlje.

Kmalu bo rešena skrivnost »snežnega človeka«

Zadnje čase so po vsem svetu veliko govorili in pisali o »snežnem človeku«, ki so ga baje videli na Pamiru in v Himalajskih gorah. Zlasti so postale te govorice žive, ko je sovjetski raziskovalec Pronin izjavil, da ga je videl na lastne oči. V Sovjetski zvezi so sedaj (kot poročajo izvestja) organizirali ekspedicijo, ki bo odšla v tiste kraje in skušala poiskati tega »snežnega človeka«, čeprav sami ne verjamejo dosti tem vestem, saj domačini zatrjujejo, da kaj podobnega nikdar niso videli. No, ekspedicija je vseeno krenila na pot in obljubila, da ga bo poiskala, če sploh je.

FLUORIRANJE URANA V INŠTITU »JOZEF STEFAN« V LJUBLJANI

izdelkov bo mogoče veliko prihraniti, poleg tega bo boljše tudi kakovost dela. Z napravo za merjenje tekočin bo mogoče ugotoviti, koliko tekočine je na primer v cisterni, ali če bosta v njej dve tekočini z različno specifično težo, do kod sega težja in do kod lažja. Naprava za radijsko karotazo bo velikega pomena za delavce na naftnih poljih, ker bodo z gama žarki ugotavljali sestavo tal in odkrili ležišča nafte.

Za uporabo radijskih izotopov v gospodarstvu je zares dosti možnosti. Priredovanju naših znanstvenikov in znanstvenih inštitutov v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani, da bi jih v čim večji meri uporabljali v industriji, mnogo obetajo, zakaj vse te naprave, ki so jih doslej skonstruirali, ne bodo drage.

Po izračunih inž. Čerčeka bo prototip za merjenje debeline raznih teles z elektronskimi napravami stal okrog 950.000 din in 400 dolarjev (razni uvoženi deli, ki jih še ni mogoče doma izdelovati). Če bi jih začeli serijsko proizvajati, pa bi se vse te naprave verjetno za polovico pocenile. To pa pomeni, da bi

denjem. Ob zaključku predavanj bo vsakdo prejel posebno dovoljenje za delo z izotopi.

Relja Atanasijević

GOSPODINJE! PRIJETNO PRESENEČENJE

ISOL

ČISTILO ZA KOVINE IN STEKLO

AMERIŠKA PISATELJICA PEARL S. BUCK (NA DESNI) V KROGU SVOJIH POSVOJENCEV. V ZADNJIH DVAJSETIH LETIH JE POSTAL NJEN DOM NEKAJŠNA JAVNA USTANOVA, V KATERO SE ZATEKAJO ZAPUŠČENI OTROCI

S česnom nad raka

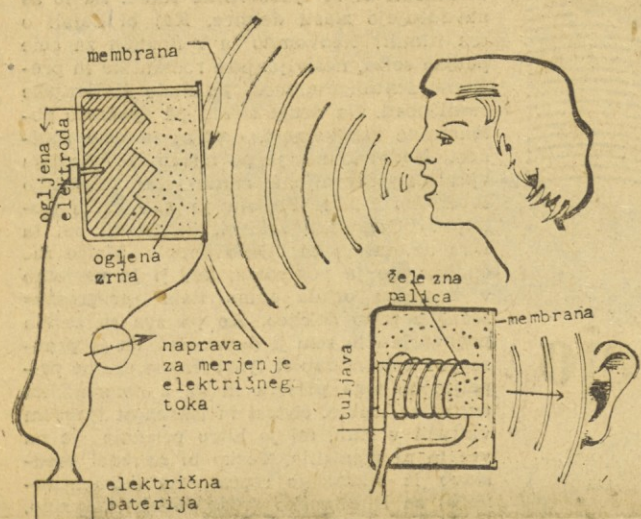
Zdravniki medicinske fakultete v Clevelandu so usotvili, da česnov sok preprečuje razvoj raka. Do teh ugotovitev so prišli s poskusi na miših.

Neka snov v česnu, ki se imenuje alicin, je namreč velik nasprotnik bakterij. Na tej fakulteti so preskusili, kaj se zgodi, če pride alicin v stik z rakastimi celicami. Alicin so 10 minut mešali z rakastimi celicami tumorja, potem so to snov vcepili mišim. Rezultat je bil presenetljiv. Niti ena miš ni

dobila tumorja. Istočasno pa so drugim mišim vcepili rakaste celice brez alicina: miši so kaj kmalu dobile rakaste tumorje. In še en poskus je potrdil njihove domneve. Mišim, ki so bile prej cepljene z rakastimi celicami, so vbrizgali alicin. Pri nekaterih je tumor prenehal rasti, pri drugih pa je popolnoma izginil.

Morda bomo le kmalu dobili učinkovitejšo zdravilo proti raku, čeprav se ne vemo, kaj je rak in kaj ga povzroča.

NEPOGREŠLJIVI pomočnik

Brez telefona si življenja res ni več mogoče zamisliti. Kakor je za gospodarstvenika in družbenega delavca telefon prava nadloga, saj mu venomer zvonijo in cefra živce, pa mu je le desna roka.

Kaj je v tej črni škatli s številčnico in slušalko? Po kakšnem principu deluje telefon? Ne bo odveč, če se malce podrobneje seznanimo s tem.

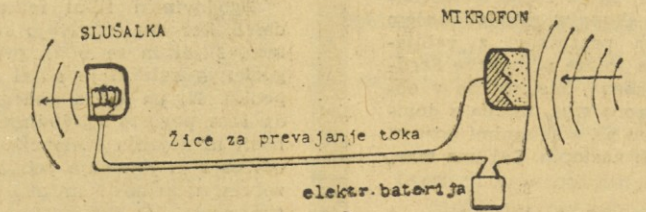
Najprej ponovimo to, kar že vemo, namreč da je zvok valovanje zraka. Pri govoru se širijo zračni valovi na vse strani s hitrostjo 330 m na sekundo. Na daljavo zračni valovi močno oslabe, zato so znanstveniki leta in leta razmišljali, kako bi zračno valovanje prenašali dlje kot seže zvok sam. Proti koncu prejšnjega stoletja se je rodil telefon.

Bistvo telefona sta mikrofon in slušalka.

Mikrofon je kovinska škatlica, v kateri so oglena elektroda in oglena zrnca (sl. 1). Sprejda zapira škatlico tanka kovinska ploščica — membrana. Pri govoru zadevajo zvočni valovi obno in jo stresajo. Zato se oglena zrnca bolj ali manj stiskajo. Če priključimo med membrano in elektrodo baterijo, vmes pa še napravo za merjenje električnega toka, opazimo, da kazalec niha, kadar govorimo v membrano. Ko se oglena zrnca stisnejo, se električni upor med membrano in ogleno elektrodo zmanjša ter prepusti več toka. Ko se membrana umiri, se zrnca spet razmaknejo in oteže prehod električnega toka. Namesto zvočnih nihajev dobimo torej nihaje električne napetosti.

Zdaj je treba te nihaje spremeniti spet v zvočne nihaje. To posreduje slušalka. V njej je z žico ovita železna paličica. Če spustimo skozi žico tok, postane železo magnetno, in to tem bolj, čim močnejši je tok in čim več je navojev okrog paličice. Magnetna paličica pa pritegne membrano. Če se torej jakost toka spreminja, niha v istem ritmu tudi membrana, zaradi česar začne zrak nihati; tako nastane zvok. Treba je torej mikrofon in slušalko povezati (sl. 3); to je tudi vsa skrivnost telefona. Seveda nastanejo s prenosom zvoka po žicah še številne težave, ki jih premostimo z raznimi napravami, med katerimi je tudi znana Pupinova tuljava, ki jo je izumil naš znanstvenik Mihajlo Pupin.

L. V.

11 Nobelovih nagrajenk

Na obletnico smrti švedskega inženirja Nobela, 10. decembra, podelijo vsako leto iz rentnega sklada njegove dediščine NOBELOVO NAGRADO petim, lju-

dem, ki so v preteklem letu največ storili za skupni blagor. V več kot petdesetih letih, odkar jo delijo, jo je dobilo tudi 11 žena. Poljakinja Marie Curie jo je prejela celo dvakrat. Einstein je takole rekel o njej: »Marie Curie je edina slavna osebnost, katere slava ni pokvarila.«

Tudi potem ko je zaslovela po vsem svetu, je Marie Curie ostala skromna in tiha, kakor takrat, ko je kot poljska študentka prišla brez denarja v Pariz in se vpisala na Sorbono. Prvo Nobelovo nagrado je dobila leta 1903, in sicer za znanstveno delo na področju fizike, leta 1911 pa za uspehe na področju kemije. Za tovrstno delo je bila nagrajena samo še ena ženska — njena najstarejša hči, učenka in pomočnica, Irene Joliot Curie, ki je nedavno umrla.

Tretja ženska, ki je dobila Nobelovo nagrado, je Avstrijka Bertha von Suttner; ta je bila nekaj časa Nobelova tajnica. Pod njegovim vplivom je mnogo storila za mir in je zato tudi leta 1905 prva dobila Nobelovo nagrado za mir. Menda je prav ona vplivala na Nobela, da je vse svoje imetje zapustil za blaginjo človeštva.

Za njo sta Nobelovo nagrado za mir prejeli še dve Američanki: Jane Adams in Emily Green Balch, obe članici mednarodne ženske zveze za mir in

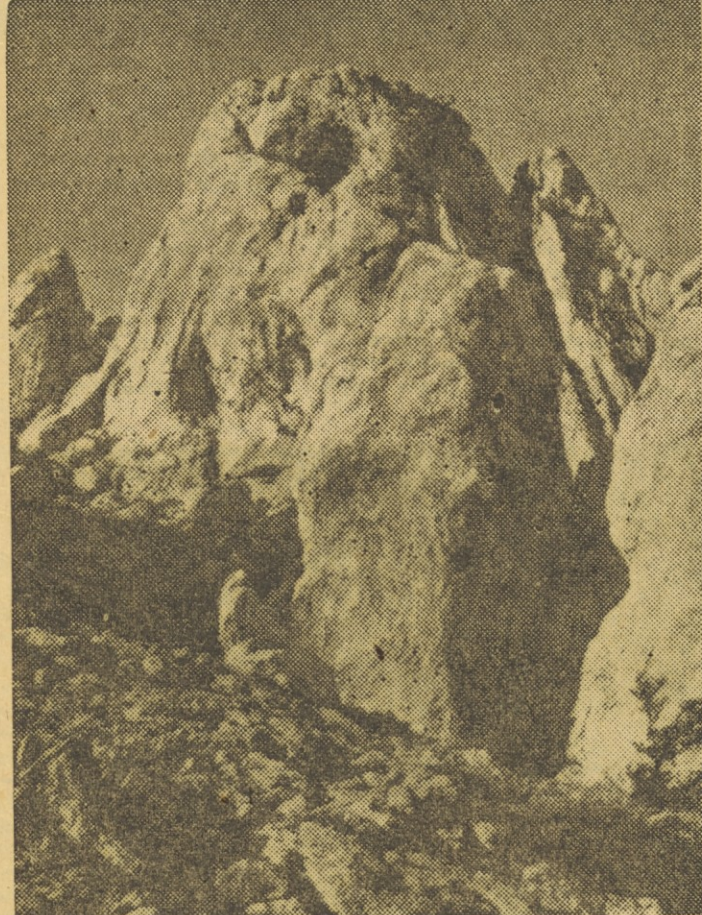
svobodo v svetu. Za zasluge na področju medicine je prejela Nobelovo nagrado samo ena ženska — Američanka dr. Gertrude Cory.

Nobelovo literarno nagrado pa je dobilo pet žena: Švedinja Selma Lagerlöf — njena dela je Nobel zelo cenil, Norvežanka Sigrid Undset za svoje zgodovinske romane, Italijanka Grazia Deledda za realistični opis svoje rojstne vasi na Sardiniji, čilška pesnica Gabriela Mistral za lirске pesmi latinskoameriškega duha in končno Pearl S. Buck, Američanka, ki je v polovici svojih proznih del opisala Kitajsko, kjer je dolgo živela. Ta socialno izredno ču-

teča žena je prav gotovo mnogo pripomogla, da se je svet spoznal z usodo kitajskega človeka.

Serijska proizvodnja umetnih src

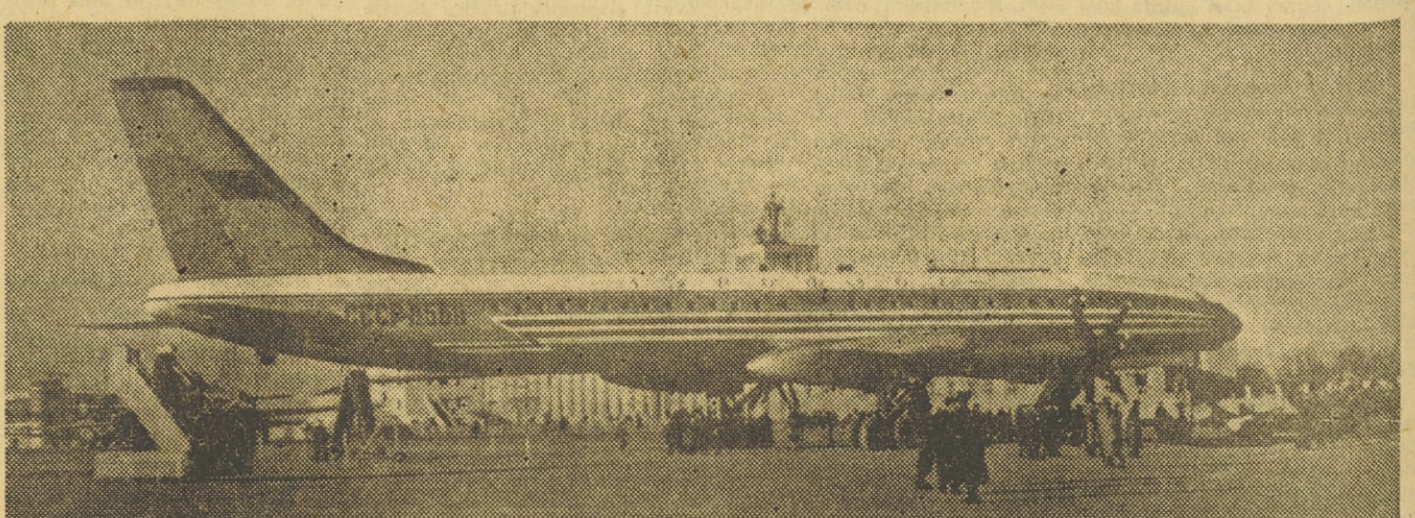
Sovjetski profesor zdravstva dr. Vušnjevski je pred nedavnimi operiral enajstletnega dečka, ki je imel hudo srčno steno. Pri operaciji je uporabil nov tip umetnega srca, ki je celih 20 minut opravljalo srčne funkcije. Operacija je odlično uspela.

NEVERJETNO IN VENDAR RESNIČNO

Na jugoslovanskih planinah živi po uradnih statistikah 22.000 divjih koz, 2.700 medvedov, 11 tisoč jelenov, 141 tisoč srn, še zanimivejše pa so po rastlinstvu. Ze v Julijskih in Savinjskih Alpah najdeš rastline, kakršnih ni nikjer na svetu (na primer triglavska roža. Cojzova vijolca, Cojzova zvončica, blagajana itd.). Najzanimivejša gora pa je vsekakor Velebit.

Botaniki so odkrili in znanstveno opisali okoli sto vrst cvetlic, ki rastejo samo na Velebitu. Zato nosijo mnoge izmed njih tudi znanstveno ime po tej gori, na primer »Melampyrum Velebiticum« ali »Campanula Velebitica« itd. Koliko vrst pa je še neraziskanih, saj šele zadnje čase temeljiteje raziskujejo te predele naše domovine.

»TU 114«, NAJVEČJE LETALO NA SVETU, ZGRADILI SO GA V SOVJETSKI ZVEZI. ZENEJO GA ŠTIRJE TURBINSKI MOTORJI TER DOSEŽE HITROST OKOLI 900 km NA URO, SPREJME PA 220 POTNIKOV

PRVI KORAKI

(Nadaljevanje s prve strani)
raja. Nato je pogledala mojega spremljevalca in tiho vprašala: »Starih sem že sita, kdaj nas boste naučili kakšno novo pesem?«
Marko se ni nič čudil vprašanju. Otroci namreč vsak dan sprašujejo, kdaj bo spet kakšna vaja.

Ob enem izmed stanovanjskih blokov je lesena baraka. Delavci, ki so gradili bloke, so se že zdavnaj preselili drugam. Baraka pa je ostala.

»Pravijo, da jo bodo preure. dili v pionirsko sobo mi je de- jala mala Nataša.

»Pionirsko sobo, zakaj?«

»Ker v deževnih dneh ne mo- remo igrati na dvorišču,« je od- sekala mala pionirka.

Na sosednjem dvorišču stoji nizka, stara stavba, nekdanja pralnica in drvarnica. Tudi v

teji stari zgradbi bodo uredili pionirsko sobo.

Ob vsakem bloku opaziš kaj novega. Vsi malo večji otroci tudi vedo, da ne bi imeli gu- galnice, ne mize za tenis, ne bunkerja, ne pionirske sobe, če ne bi bilo stanovanjske skup- nosti.

»Poskušamo, iščemo ustreznih oblik, manjka pa nam izkušenj. Naše hiše in stanovanjski bloki so posejani po vsem Mariboru. Nekaj je novih, nekaj pa starih. V vsel je pa dosti otrok. Radi bi vsaj malo razbremenili ma- tere. Zato smo organizirali klube oziroma krožke. Ne veste, s kakšnim veseljem se učijo iger in recitacij. Seveda preživijo največ prostega časa zunaj, na svežem zraku.

Sprašujete me za servise, za razna hišna popravila. V novih blokih jih skorajda ne potre-

bujemo. Vsa drobna popravila opravljajo hišni sveti v lastni režiji. V starih naseljih pa nam bodo servisi prav prišli. Naša tovarna ima stanovanjske blj- ke tudi na Pobrežju. Tam bodo ustanovili pralni servis.

Povedati moram še to, da smo se v naši stanovanjski skupnosti domenili, da bodo levji delež stroškov nosili hišni sveti sami. Ta bo poskrbel za pralni servis, oni za otroško igrišče, spet drug za pionirsko sobo itd.

Takole nekako pravijo o sta- novanjski skupnosti na stano- vanjski upravi MTT v Mari- boru.

Ne za servise, v prvi vrsti skrbijo za mladino, skrbijo, ka- ko bodo pionirji in cicibani pre- živelj prosti čas. Predvsem na to so mislili pri sestavljanju na- črtov za stanovanjsko skupnost. Zastavili so vse svoje sile, da bi otroke odtegnili od ceste in

jih prijetno zaposlili. In to jim je že uspelo. V to verjame ob pionirčkovem vprašanju: »To, variš, kdaj se bomo spet videli?«

● NAJPREJ PRALNICO

Stanovanjska skupnost »Stadion« v bežigradski občini si je nabavila sesalnik za prah in lo- ščilnik. Gospodinjje so se teh pripomočkov zelo razveselile. Kmalu pa so se začele spraše- vati, koliko takšna reč stane. Zmajale so z glavo in marsi- katero je zaskrbelo, kaj bo, če bo sesalnik pokvarila in kako ga bo plačala.

Neutemeljen strah pa je hitro minil. Zdaj si vse gospodinjje sesalnik in loščilnik pridno spo- sojajo za malenkostno odškod- nino.

Na dvorišču bivših »Fondovih« hiš stoji železniški voz. Pra- vijo, da nameravajo notri ure-

dit servisno delavnico. Hiše so stare, popravil je vedno dovolj. Z obrtniki pa je velik križ. V tem vagonu bosta dva upoko- jenca opravljala najnujnejša popravila. Dogovorili so se tudi z nekim mizarjem, ki ni polno zaposlen, da bo prihajal v ta konec Ljubljane, kadar bo pač več naročil hkrati.

Gledam vagon in premišljam. Zamisel ni slaba. Le da bi jo kmalu uresničili! Denarja ni bilo dovolj, zato niso mogli kupiti niti najpotrebnejšega orodja. Zdaj bo nekoliko bolje. Na zadnji seji Občinskega ljud- skega odbora Ljubljana - Beži- grad so namreč sklenili, da bo občina še bolj finančno podpirala prizadevanja stanovanjske skup- nosti.

»Morda pa imate že pralni servis?« sem pobral tovariša F. T. »Da, prejšnji ponedeljek smo imeli poskusno pranje. Na- še gospodinjje so bile navdušene in marsikatera je rekla, da bo zdaj konec trpljenja.«

● POLZELA PRED OSMIM MARCEM

V Polzeli bodo pred prazni- kom žena odprli moderno pra- nico, v kateri bodo lahko dnev- no oprali okoli 80 kg perila. To- varniške delavke bodo zjutraj prinesle s seboj sveženj perila, ko se bodo vračale z dela, bo perilo že oprano. Tako bodo laže zbrano delale v tovarni, ker se jim doma ne bo treba mučiti s pranjem velikih kosov perila.

● STORJENI SO PRVI KORAKI

Stanovanjske skupnosti ne- nehno kujejo nove načrte. Pre- mišljujejo, kako bi delavki, ženi in materi pomagali, da se ji ne bo treba več toliko ukvar- jati z drobnimi gospodinjstvi opravili, da je med gospodinj- skim delom ne bo več skrbelo, kje so njeni otroci, saj bo ve- dela, da se res prijetno in to- plo počutijo v veliki družini.

Nace Borštnar

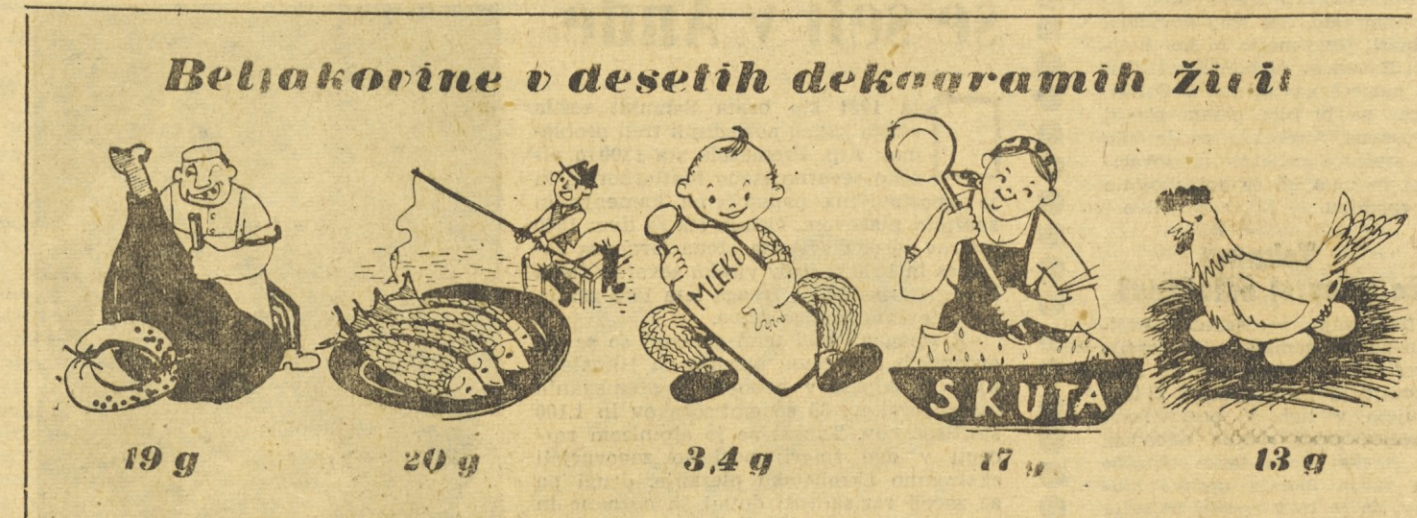
NEKATERI HIŠNI SVETI V STANOVANJSKI SKUPNOSTI »STADION« SO SI KUPILI APARATE ZA GOSPODINJSTVO

STANOVANJSKA SKUPNOST MARIBORSKE TEKSTILNE TOVARNE JE PRIREDILA ZA SVOJE OTROKE TUDI SMUČARSKI TEČAJ

KAČE RAZVEDRIL OTRKOM JE OMOGOČILA STANOVANJSKA SKUPNOST MARIBORSKE TEKSTILNE TOVARNE

KAJ NAMESTO MESA?

Meso je postalo zaradi cene bolj redek gost na naših jedil- nih listih. S tem se je znižala tudi količina živalskih beljakov- in v naši prehrani. Le-teh pa ne moremo v celoti nadomesti- ti z rastlinskimi, ki jih je v naši prehrani precej in jih uživamo v stročnicah, krompirju, zelenjavi itd. Živalske be- ljakovine vsebujejo namreč vse snovi, ki so potrebne za gradn- jo telesa in jih imenujemo za- to tudi popolne. Rastlinska hra- na pa nekaterih snovi nimajo in jih moramo zato v prehrani dopolnjevati s popolnimi (mle- kom, mesom, jajci itd.).

Odrasel človek potrebuje na dan 70 g beljakovin. Od teh naj bo polovica živalskih. Le tako dobimo telo ves potreben »grad- ben material«, ki ga potrebuje otrok za rast, odrasel človek pa za obnovo celic. Če to ravn- otežje za dle časa porušimo, to se pravi, če je telo dlje časa brez zadostne količine beljako- vin, telo opesha, zmanjša se de- lovna sposobnost in zdravje slabi.

Tako nastaja sprito tržnih razmer vprašanje, kako nadomestiti živalske beljakovine v prehrani. Ali je meso edino ži- vilo, ki nam jih daje, ali so še druga in kako je z njihovimi cenami? Taka živila, ki enako- vredno nadomestijo meso, so predvsem mleko, ribe in v do- ločenih pogojih tudi jajca.

Kar pogledimo! V 100 g gove- jega mesa je 19 g beljakovin, v 100 g mleka 3,4 g, v 100 g skute 17 g, v 100 g rib, ki se do- be pri nas, okrog 20 g (po vr- stah rib), v 100 g jajc 13 g (1 jajce približno 6,5 g).

Sedaj pa cenaj! Začnimo z ri- bami, ki so sicer tudi meso, vendar jih bomo obravnavali posebej. Če kupimo 10 dkg go- vedine, damo zanj 28 din. Za 10 dkg sardel pa le 10-12 din. Gram beljakovin govejega me- sa stane torej 1,47 din; gram beljakovin iz sardel pa 0,55 din. Razen tega vsebujejo ribe še dragocene rudninske soli in vi- tamin D. Težava je le v tem, da dobijo ribe le v nekaterih mestih, in še to neredno, razen

tega pa je dosti ljudi, ki rib ne marajo. Kadar pa ribe le lahko kupimo, jih bogato izko- ristimo, saj koristimo zdravju in žepu. To naj bi upostevali tudi obrati družbene prehrane.

Jajca niso vedno cenejša od mesa (merjeno po količinah be- ljakovin). Potrošniku bo poka- zala računica, kdaj sta dve jajci cenejši kot 10 dkg švedine ali salame, ker dve jajci po vred- nosti zamenjajeta omenjeno ko- ličino mesa. Vsekakor primer- jajmo cene tedaj, ko bodo jaj- ca pocenela. Kje pa bodo ko- ški doma, bo računica svetova- la večjo porabo jajc kot mesa.

Najpogostejša pa je za- menjava mesa z mlekom, in to ne samo zaradi cene, temveč tudi zaradi drugih sestavin, ki so v mleku. Pol litra mleka za- menjuje po vrednosti 10 dkg mesa. Razlika v ceni je 13 di- narjev in korist mleka, pri sku- ti pa 14 do 16 dinarjev. Mleko ima še druge prednosti. Maščo- ba je zelo lahko prebavljiva, med rudninskimi snovmi je naj- važnejši kalcij, ki ga v naši

prehrani sicer primanjkuje. Če ni v prehrani dovolj kalcija, kosti ne dobe dovolj hrane in pojavi se rahitis. Mleko pa vse- buje še nekatere vitamine. Če primerjamo količine beljakovin, ogljikovih hidratov, maščob itd., ki jih vsebuje mleko, s ko- ličinami, ki so n. pr. v fižolu, bi videli, da jih ima le-ta več kot mleko, vendar so dosti tež- je prebavljive kot v mleku. To- rej je v mleku še »nekaj«, kar s številnimi sicer ni izraženo in ta »nekaj« je pomemben tudi za odraslega človeka.

S tem ni rečeno, da bi mogel živeti odrasel človek brez ško- de samo ob mleku. Njegovo korist najbolje izkoristimo, če ga uporabljamo kot živilo in ne le zgolj kot dodatek. Prvi večji uspeh je vsekakor uživa- nje mleka v šolskih kuhinjah in zvišano število obrokov jo- gurta po naših obratih. Če se hočemo ceneno in zdravo pre- hranjevati, bi morali dvigniti potrošnjo mleka od sedanjih 300 g na vsaj trideset litra na dan.

ag

»Od tod se Topuh najlepše vidi. Tam bo tudi komandant bataljona s kurirji. S tega griča je tudi najlepši razgled na progo.«

Nato je obrnil konja na levo, da bi povelj- nika odvedel tja.

»Stoj!« je rekel Mitar in gladil kobilo po mokrem vratu. »Kje boš pa ti s četo?«

»Sam jo bom vodil v napad.«

»Potem bova skupaj.«

Komandir je znil in pritegnil srecu uzo.

»Ali...« je izustil, pa ni odgovoril, ker je poveljnik odreda rahlo zganil pete in pognal kobilo v dir.

Komandir je pozabil zapreti usta. Ze mar- sikaj je slišal o tem preudernem komandantu, nikakor pa ni pričakoval, da bo drevi z njim napadal na čelu čete. In nenavadno mu je križalo račun, ker se je poveljnik odreda prav njemu obesil na vrat. »Bom moral opo- zoriti vodnike, vrag jih dal, naj drevi opo- pazijo, kaj delajo.«

Spuščala sta se po položnem pobočju proti globeli. Pred njima se je iznenada odprla široka raven. Objemala je Dolgi dol kakor zeleno, razgibano morje, z jugla in severa Obronki Vukolega so se vtpiljali injava kakor poledeneli vulkanski polotoki. Dolgi Dol, namrščen in hrapav, se je zarinil kakor klin globoko v njeno obdelano zemljo, brezobzir- no in barbarsko, opiraje se na svoje močno zaledje, ki se je divje, ponosno nepregledno odprlo na nebo.

Proga se je kakor kača, ki se ogiba pu- ščobnih planin, zleknila po dolini in se iz- gubljala ob njenih robovih in zavojih. Samo na enem kraju se je opogumila in se pri- tiljala v bližino Dolgega dolu, takoj nato pa je splašena pred skrivnostnim varuhom mrkih gorskih gmot zavila na levo, čim dalje od tega brezobzornega orjaka, ki sili v nebo. Prav tu, na tej izboklini proge so zrasli iz tal tri- velikanski gobani, trije čvrsti bunkerji, v tvorili po svoji razvrstitvi težko osvojljivo strelsko oporišče.

To je bil Topuh.

Mitar je pritegnil uzo, kobila je obstala. Serec se je spoštljivo umaknil za korak, dva Poveljnik je segel po daljnogledu, toda raz- gled je bil tako jase in pregleden da bi bil daljnogled samo pokvaril jasno celoto. Bilo je, kakor da so bunkerji čisto bili v ti- si najvišji je stal spredaj in gledal s svojimi črnimi linami proti Dolgemu dolu. Druga dva, umaknjena levo in desno, sta stala tak-

vsak sebi, da sta s prvim sestavljala trikot-

nik, ki je lahko vsak čas razsul ogenj v vse smeri. Pred njim se je vijugala črta stre- skega rova s probranom, ki ga je porasla trava. Med bunkerji je stalo nekaj lesenih barak, bivališče posadke. Lahko si celo videl obrise ustašev; bili so kot nekakšne razgi- bane lutke.

Mitar je pogledal komandirja čete. Tega ni razgled nič kaj navdušil. Molče sta se spustila v globel. Sonce je zatonilo in temne sence hriba so segale v dolino.

Pri poveljstvu čete na izhodni postojanki je kurir pričakoval poveljnika odreda. Pri- nesel mu je pismo.

»Od obveščevalnega častnika, tovariš ko- mandant...«

NINE OPAČIČ

KDO JE IZDAJALEC?

Mitar je gorel od nestrpnosti, a se je krotil, da se ne bi izdal tovarišem. Zato je prav počasi odprl pismo. Obveščevalni častnik ba- taljona mu je sporočil, da ustaši v Topuhu zadnja dva dneva niso dobili nikakršne po- moči. Ta čas ni opaziti na odseku Topuha nobenih drugih enot. Nemcev ni blizu. Ob- veščevalni častnik je naletel na dokaze, da morala posadke v Topuhu ni na višku. Utr- be drži samo ena ustaška enota.

Vtem je prišel tudi poveljnik drugega ba- taljona. Razložil je Mitru načrt napada. Odšla sta na opazovalnico. Mitar je povabil tudi komandirja prve čete. Vzdižli jarka in žive meje, ki se je raztezala pred njo, je bil četa razvrščena po vodih, pripravljena za boj. Avtomatično orožje je bilo osredotoče- no na desnem krilu, skupina bombašev na sredi. Z daljnih vrhov Vukolega se je razgubljal po- ševni odsev sončnega zahoda, po podoljih in presekah je legal hladen mrak.

»Napadi bomo tako, da bomo obko- i rove z levega in desnega krila.« je rekel poveljnik bataljona. »Ko bomo v njih, bodo bombaši v treh skupinah napadli bunkerje. Čez tistile potok za rovi je prav lahko obiti desni bun- ker.«

Mitar ga ni poslušal. Po poročilu obvešče- valnega častnika je bil ta napad zanj brez pomena, saj je bil pravzaprav zamišljen samo kot slepilo, le bolj simbolično, da bi videli, ali bo sovražnik v teh dveh dneh, odkar je bil napad zapovedan, zvedel zanj in bo prive- del primerno pomoč. Samo da bi preverili, ali je tudi v drugem bataljonu kak sovražni vohun. Bataljonski štab seveda tega ni smel zvedeti, zato je sprejel povelje najresneje in je pripravil napad po vseh močeh. Sodeč po obveščevalnem poročilu, niso ustaši do tega trenutka še ničesar zavalohi o bližnjem na- padu.

To je v Mitru razpršilo precej skrbi. Po- čutil se je olajšanega in bolj samozavestnega. Če bo tudi Danilo pri Klancu naletel na ne-

ena četa prešibka za napad na to postojanko. Izgube so neogibne. Lahko bodo celo strašne. Tu ni zaklona. Kaj bi? Poveljnik bataljona je pogledal na uro in rekel:

»Začeli bomo ob osmih, da se bomo v var- stvu teme približali rovom. Do tedaj pa naj borci počivajo.«

Mitar ni odgovoril. Daljnogled je vtaknil v tulec in se napotil nazaj v jarek. »Ali ima to kak smisel?« se je vprašal. Mračno breme odgovornosti ga je težilo. Razpenjal se je med brezumnim željo, da bi poslal četo v napad, in med zavestjo, da so žrtve neogibne. Mar je tega treba zaradi samega suma in domneve?

V jarku je pod vrhami polegala desetorica bombašev. Neki borec je šel mimo njih in se pod bremenom »šarca« domala prelomil v pasu. Bombaši so se neslano norčevali. Ko je prišel Mitar, so poskakali na noge.

»Tovariši, gremo nočjo?« jih je hotel poveljnik bataljona ohrabriti.

Vsi so molčali.

Mitar je obstal. Bombaši so ga gledali, ne da bi trenili. Poveljniku bataljona je bilo neprijetno pa je obrnil na šalo:

»Če bi bile bombe težje kakor šarec, ne vem, koliko bi se vas priglasilo k bombašem.«

Noben se ni zasmel.

»Kaj je, kaj ste se pa tako zresnili?« se je namrštil poveljnik bataljona in poblebel.

Eden izmed njih, menda najmlajši, ki so ga komaj sprejeli v fantovsko družbo, je odgovoril:

»Nič, tovariš komandant.«

Drugi so stali mirno.

Poveljnik bataljona je močno pihnil sko- nos.

»Zakaj se vam je pa pobesil nos? Ali...«

kdo izmed vas govori?«

Prav tisti, najmlajši, je rekel: »Nič ni, tovariš komandant.«

Mitar je šel dalje. V duši mu je vihrala burja omahljivosti. All je pametno, gnati ljudi v smrt? — ta misel mu ni šla iz glave.

Poveljnik bataljona ga je dohitel. Zmeraj je imel bombaše pred očmi in je čutil po- trebo, da se opraviči zaradi njihovega čudne- ga vedenja.

»Najbrž mislijo, da je težko priti do bunkerjev.«

Mitar ni odgovoril. Pomolčal je in po- gledal komandirja čete.

ena četa prešibka za napad na to postojanko. Izgube so neogibne. Lahko bodo celo strašne. Tu ni zaklona. Kaj bi?

Poveljnik bataljona je pogledal na uro in rekel:

»Začeli bomo ob osmih, da se bomo v var- stvu teme približali rovom. Do tedaj pa naj borci počivajo.«

Mitar ni odgovoril. Daljnogled je vtaknil v tulec in se napotil nazaj v jarek. »Ali ima to kak smisel?« se je vprašal. Mračno breme odgovornosti ga je težilo. Razpenjal se je med brezumnim željo, da bi poslal četo v napad, in med zavestjo, da so žrtve neogibne. Mar je tega treba zaradi samega suma in domneve?

V jarku je pod vrhami polegala desetorica bombašev. Neki borec je šel mimo njih in se pod bremenom »šarca« domala prelomil v pasu. Bombaši so se neslano norčevali. Ko je prišel Mitar, so poskakali na noge.

»Tovariši, gremo nočjo?« jih je hotel poveljnik bataljona ohrabriti.

Vsi so molčali.

Mitar je obstal. Bombaši so ga gledali, ne da bi trenili. Poveljniku bataljona je bilo neprijetno pa je obrnil na šalo:

»Če bi bile bombe težje kakor šarec, ne vem, koliko bi se vas priglasilo k bombašem.«

Noben se ni zasmel.

»Kaj je, kaj ste se pa tako zresnili?« se je namrštil poveljnik bataljona in poblebel.

Eden izmed njih, menda najmlajši, ki so ga komaj sprejeli v fantovsko družbo, je odgovoril:

»Nič, tovariš komandant.«

Drugi so stali mirno.

Poveljnik bataljona je močno pihnil sko- nos.

»Zakaj se vam je pa pobesil nos? Ali...«

kdo izmed vas govori?«

Prav tisti, najmlajši, je rekel: »Nič ni, tovariš komandant.«

Mitar je šel dalje. V duši mu je vihrala burja omahljivosti. All je pametno, gnati ljudi v smrt? — ta misel mu ni šla iz glave.

Poveljnik bataljona ga je dohitel. Zmeraj je imel bombaše pred očmi in je čutil po- trebo, da se opraviči zaradi njihovega čudne- ga vedenja.

»Najbrž mislijo, da je težko priti do bunkerjev.«

Mitar ni odgovoril. Pomolčal je in po- gledal komandirja čete.

»Kaj pa ti praviš?«

Ta je skomignil z rameni.

»Pa ti?« se je obrnil Mitar k poveljniku bataljona.

Ta je povzel spodnje ustno.

Zdaj je začel plamen užigati Mitrova lica.

Tako, še to naj se mu zgodi, da bodo njegovi podrejeni dvomili o umestnosti njegovega povelja. Da omahujejo vpricho njega. V trenutku je pozabil na Matildo, na Gjura, na vse je pozabil, še celo na pravi nar- n zapovedanega napada. V njem se je spuntal duh vojščaka, borca: samo ustaške rove je videl pred seboj in mrke obrise bunkerjev. Mišice na licu so mu drgetale kakor ribe na suhem.

Sklonil se je k poveljniku bataljona in mu jedko šepnil na uho:

»Niti deseter se ne bi tako obnašal. Ti pa poveljuješ bataljono.«

Poveljnik bataljona je kolcnil in pre- blebel.

Mitar se je sunkovito obrnil h komandirju čete.

»Zapovej, da se četa pripravi na napad.«

»Mitar, tovariš komandant,« se je usodil poveljnik bataljona. »Ne moremo, preden se ne bo stemnilo. Pred osmo ne bo temno.«

»Kdo pa poveljuje tu, ti ali jaz?« — Mitar je ves vzkipel, njegov glas pa je bil globok, hripav. »Napad se mora takoj začeti. Na delo!«

Komandir čete je ostrmel, takoj nato pa odhitel izpolnit povelje.

»Stoj!« je vzkliknil Mitar za njim. »Vsa četa naj se zbere sredi jarka, nasproti pred- njega bunkerja. Nobenega obkoljevalnega napada po vodih. Napadi bomo sredino rova, naravnost prednji bunker.« — Nato se je obrnil k poveljniku bataljona: »Ti lahko greš na opazovalnico.«

Komandir čete se je v diru oddaljil, Mitar pa je pohitel z velikimi, dolgimi koraki po jarku. Napotil se je tja, kjer se mora zbrati četa. »Napad naravnost po sredi, čez obstre- ljevano ravnilo in se celo za dne,« mu je šinilo v glavo, »večje neumnosti še nisem napravil v življenju.« Toda nazaj ni bilo mo- goče. Jarek je zaživel. Vodi so tekali po njem mračnih, prepadenih lic. Nihče ni niti črnil. Četa je molčala v nemem, začudenem pričakovanju.

Komandir čete je pretrgal tišino.

»Tovariš komandant, četa je pripravljena.«

Nekaj prijetnih uric

Sindikalni športni klub »Elektra« iz Slovenjega Gradca je za II. zimske športne igre elektrogospodarstva Slovenije, ki so bile ob koncu februarja, vsa vrnoro pripravil od opreme prog, obveščanja do tega, da so vsa tekmovanja potekala točno po programu. Tudi neurje pred tekmo jih ni zmedlo.

Medtem ko se je lani zbralo na Starem vrhu nad Skofjo Loko 60 tekmovalcev, jih je bilo tokrat v Slovenjem Gradcu več kot 150. Med njimi si srečali vajence, inženirje, monterje in tehničke, ki so se pomerili na snegu, obenem pa prišli v stik tudi z drugimi delovnimi kolektivi Elektrogospodarstva ter

zvedeli, kako pri njih žive in kako gospodarijo. In prav s tem je bil namen teh tekem tudi dosežen, vsi skupaj pa so preživeli nekaj prijetnih uric v zimski naravi.

Tekmovali so v teku na 3 in 6 kilometrov ter v veleslalomu. Med starejšimi člani je v teku na 3 km zmagal Vlado Legvart (Elektro Maribor-okolica), med članicami je bila najboljša Vera Pelicon (Elektro Celje), med mlajšimi člani pa Anton Kristan iz hidrocentrale v Vuhredu.

V ekipnem teku na 6 km je zmagalo moštvo Elektroprojekta pred moštvom HE Moste in Industrije za elektroreze.

II. ZIMSKE ŠPORTNE IGRE ELEKTROGOSPODARSTVA SLOVENIJE. PRIZOR Z VELESALOMA

PREDSTAVLJAMO PARAGVAJCE

Najhitrejši na svetu

»Paragvajci so najhitrejši nogometaši na svetu in vendar predstavljajo reprezentanco, za katero smo najmanj pričakovali, da se bo kvalificirala za finalna tekmovanja svetovnega prvenstva v nogometu, piše vodilni francoski športni časopis »L'Equipe«.

Ker je naša reprezentanca v isti skupini kot sta Paragvaj in Francija, je prav, da se tudi mi seznanimo s tem južnoameriškim moštvom.

Po programu bodo Paragvajci igrali z našim moštvom 15. junija na stadionu v Eskilstuni. S Francozi se doslej še niso srečali, prvič se bodo 8. junija s Škoti pa 11. junija.

Tehnični vodje paragvajске reprezentance so pred nedavnim izbrali 15 mladih »zvezd« paragvajskega nogometa. Njihova tehnika je še slaba, glavno njihovo orodje pa je hitrost in pred njo še danes trepetajo

vsj njihovi bodoči nasprotniki. Glavna udarna moč bo njihov srednji napadalec 19-letni Angel Jara.

Mimo hitrosti pa imajo Paragvajci še druge vrline, to sta izredna vzdržljivost in borbenost. Njihova igra je dinamična, polna požrtvovalnih potez in predstavlja tako moštvo po menju pariškega športnega časopisa ekipa, pri kateri nikdar ne veš, kdaj in s čim te bo presenetila.

V Paragvaju je v 900 klubih 60 tisoč nogometašev, največ amaterjev in nekaj polprofesionalcev. Ta dežela je znana kot eden izmed največjih izvoznikov dobrih nogometašev, predvsem v Argentino, Brazilijo, Španijo, Italijo in Francijo.

Mariborski strelci še vedno brez strelšča

V mariborskem okraju šteje 58 strelskih dručin z 2623 člani.

Proga za veleslalom je bila dolga za skupino A 1100 m, za skupino B in C ter za članice pa je bila 400 m krajša.

V A skupini je bil prvi Marijan Bovka (TE Soštanj), v B skupini Jože Lorber (TE Soštanj), v C skupini Alojz Potivalnik (HE Vuzenica), med članicami pa Vera Pelicon. Najboljše je bilo moštvo iz Slovenjega Gradca. Njihov klub je dobil tudi prehodni pokal Republiškega odbora za udeležbo in organizacijo iger.

P. P.

NOVINARJI: RAVENSKI ZELEZARJI

Tokrat na smučeh

Novinarji se srečujemo s kolektivni »uradno« pa tudi »neuradno«. Zadnje nedelje v februarju smo se srečali na smučeh.

Novinarski smučarski klub se je pomeril na »dila« s smučarskim klubom ravenških železarjev pri smučarski koči pod Uršljo goro. Zelezarjev je bilo toliko, da so sestavili kar tri ekipe: člani, članice in pionirji.

Mojster elektroobrata Pavel Cesar je kar gredoč nasekal v grmovju palice in tako spretno določil progo za veleslalom, da smo bili vsi zadovoljni, tisti, ki so na smučeh doma, in tisti, ki jim povzročajo zavoji preglavice. Za njim je Potočnik natikal na palice rdeče in modre zastavice, ostali pa smo tlačili sneg. Ob enajstih smo bili pripravljeni.

Elektromojster Aleš Otmar si je pripeljal številko 11. Medtem ko je lovil vezalke, se je z novinarjem Novakom pogovarjal o varovalkah. Primerjala sta progo z električno napeljavo! Ravenski študent Jože Hecelj si je mazal smuča in na tihem mislil, da ga v hitrosti ne bo nihče prekosil. Predsednik uprav-

nega odbora železarn Mirko Erjavec že deset let ni bil na smučeh in je bil kar zadovoljen, da bo štartal med zadnji. mi. Dejal je: »Veste, to ni seja upravnega odbora, ko se nanjo človek lahko pripravi...« Vozil je pa kot »as« in jih je precej pustil za seboj.

No, rezultati niso važni. To pravim zato, ker smo novinarji odnesli prvo mesto in ker bolj-ših Ravencev ni bilo doma. Bili so namreč na tekmah v Zenici, sicer pa bi bila pesem precej drugačna. Vsekakor pa je bilo to srečanje prijetno in tovariško in nam bo še dolgo ostalo v spominu.

Silvo

Tekma že vnaprej odločena?

Dosedanji predsednik Italijanske nogometne federacije grof Alberto Rognoni ni imel usmiljenja proti klubom, ki tekmujejo v ligi. V poslovnem govoru, pred svojim odhodom je izrekel tako težke obtožbe na račun morale uprave klubov, da je to v resnici najtežja obtožba, kar jih je bilo kdaj izrečenih!

Bivši predsednik je dejal, da malokatera tekma ni bila že vnaprej »pripravljena«, posebno pa še tiste, v katerih je šlo za »biti ali ne biti«.

Odhod Alberta Rognonija in njegova izjava sta vsekakor v zvezi. Samo, ali je izjava posledica njegovega odhoda s položaja predsednika ali je odhod posledica te izjave?

VRSTA JE NA FIFA

Izjave in dogodki so šli po temle vrstnem redu:

Najprej je zastopnik Madžarske nogometne federacije izjavil, da je sporazumen z brisanjem kazni Puškašu in tovarišem, zaradi tega, ker so se prijavili za »Manchester United«.

Potem je Mednarodna nogometna federacija ukinila kazni Puškašu in tovarišem.

Puškaš in tovariši so nato dejali, da se sploh niso prijavili za »Manchester United«.

Potem je zastopnik madžarske nogometne federacije izjavil, da se bo prišlo k FIFA zaradi »legalne« odločitve.

Končno je zastopnik madžarske nogometne federacije dejal, da se ne bo prišlo k FIFA. Zdaj je menda vrsta na FIFA, da ponovno potrdi kazen Puškašu in tovarišem.

G. D.

nihče. — Borci so se zgrnili okoli perila in čevljev. Barake so bile dobro založene z vojaško opremo. Vodnik in borec sta se sprla zavoljo častniške torbe. Streljanje je potihnilo, samo pri levem bunkerju so še pokale bombe.

Pred Mitrom se je od nekdaj znašel komandir čete. Oči so mu sijale. Poročal je: »Tovariši komandant, sovražnika ni več. Nekateri so se vdali, nekateri pa zbežali.« »Koliko je izgubila četa?« je vprašal Mitar in malo odstopil, da je pustil mimo oddelek ujetnikov, ki jih je gnala gruča borcev.

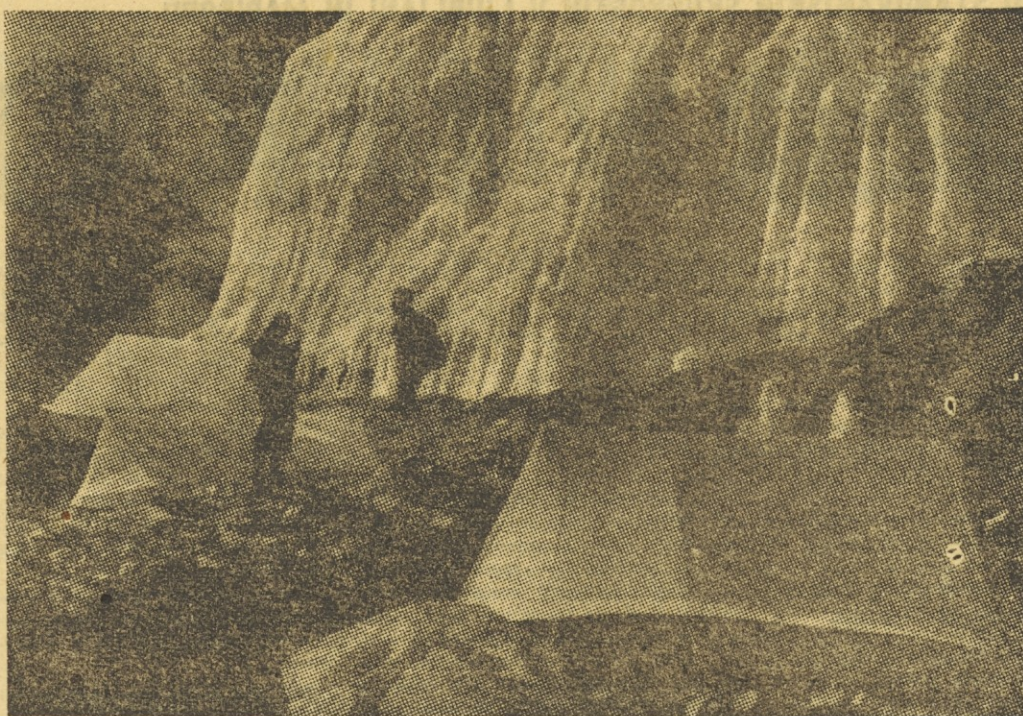
Komandir kakor da se je ujezil: »Se nismo dognali. Najprej bomo s temile opravili.«

Mitar je to preslišal. Komandirju je zapovedal, naj pobere ves plen, orožje in vse drugo. Barako naj zažgo in progo brž razderejo. Ujetnike naj odženejo v zaledje. »Pazi, da kdo spetoma ne izginje,« mu je zapretil in dodal, naj se četa takoj nato umakne proti Dolgemu dolu. Nato je vzel dva borca in se vrnil proti jarku. Hodil je naglo, z razpeto bluzo. Vročina je želela iz njega. Sele zdaj se mu je glava malo razbistrila. Pojnenjal je tisti hudi pritisk v možganih, ki ga muči vsakokrat pri napadu, tako da se sploh ne zaveda nevarnosti, ki se ji izpostavlja. Neka notranja moč, močnejša od zavesti, mu tedaj zamaši zavoje v možganih in ga obvalda docela in neumljivo. Obrnil se je in še enkrat pogledal rov in bunkerje. Iz neke barake je šinil plamen.

Mitar se je zdrznil do stržena: toplo in iskreno se je zahvalil brezumni trci, ki mu je bila nočjo naklonjena, vsemogočnemu naključju, ki pogosto in suvereno podira zakone logike in verjetnosti račun in vsa preizkušena načela, v katerih je zbrana modrost sto in stoletnih prizadevanj človekov... misli in domislečnosti. Kako bi le bilo, ko ne bi bili ustaši v času napada, ki ga nikakor niso pričakovali, ravno večerjali in menjali perilo: — pri tej strašni misli je Mitra kar pot obilil po obrazu: da, saj prav to je tisto — Njegovo Veličanstvo Naključje.

Po večernem nebu so pluli beli kosmi oblakov, mršavi, brez reda in naglice. Na jugu je nebo delo v tankem rdečem preginjalu, skozi katero je pobilskavala prva zvezda.

Na izhodni postojanki je poiskal Mitra poveljnika bataljona. Pa ga ni bilo. Sele po

Alpinizem se seli v Ande

eta 1931 sta brata Schmidt rešila enega izmed poslednjih treh problemov Alp. Preplezala sta 1200 m visoko severno steno Matterhorna, ki je izpostavljena padajočemu kamenju in snežnim plazovom. Ostala sta še dva: 1500 metrov visoka severna stena Grandes Jorasses in 1800 metrov visoka severna stena Eigerja. Obe sta do zmage leta 1938 zahtevali številne smrtne žrtve.

Z zmagami nad temi stenami so se oči evropskih alpinistov obrnile na Himalajo, kjer je kipel v nebo 14 nepremaganih osemtisočakov, 35 sedemtisočakov in 1.100 šesttisočakov. Takrat se je alpinizem razcepil v dve smeri: prvi so zagovarjali ekstremno akrobatsko plezanje, drugi pa so začeli raziskovati dotlej še neznane in nezavzete gore, predvsem v Himalaji. Prvi so bili potešeni z vzponi čez vzhodno steno Grand Capucina v Montblancovi skupini, čez vzhodno in zahodno steno Petit Druja, kjer so francoski in italijanski alpinisti v navpičnih stenah premagali sami sebe v »vertikalnih ekspedicijah«.

Na prvi osemtisočak pa sta v zgodovini plezalsva stopila Francoza Herzog in Lachenel. Dne 5. junija 1950 leta premagala Anapurno (8078 m) v Himalaji. Tri leta kasneje je klonil pred serpom Tensingom in Novozelancem Hillaryjem tudi Mont Everest, najvišja gora sveta. Istega leta je Herman Buhl ukrotil goro smrti — Nanga Parbat (8.125 m), Italijani so stopili na K2, Avstrijci pa na Tso Oju. Vrstili so se še vzponi Angležev na Kangčendgongo, Francozov na Makalu, predlaskim pa so Japonci zavzeli Manaslu, Svicarji Lhotse, Avstrijci pa Gasherbrum itd. Do danes so ostali nepremagani le še štirje osemtisočaki (Dhaulagiri 8.167 m, Hidden Peak 8.068 metrov in Gosainthan 8.013 m).

Francoski alpinisti pa so se že obrnili na novo področje, kjer so še skrite lovrike v deviških gorah Južne Amerike — v Andih, ki tudi kipe čez 7.000 m visoko. Zavzeli so najtežje pristopen vrh na svetu Cerro Fitz Roy, ki mu pravijo tudi Matterhorn Patagonije. Od 1. 1950 hte alpinistične in znanstvene odprave v Ande, kjer je svet še neraziskan in kamor še ni stopila človeška noga. Se danes na primer ni znano, ali je najvišji vrh Aconcagua ali Ojos del Salado, ki merita oba približno 7.100 m.

Plezalskim akrobatom še ne bo kmalu zmanjkalo lovrič, če ne v Himalaji, pa v Andih.

Z.

Na ANAPURNO (8078 m) STA STOPILA FRANCOZA HERZOG IN LACHENEL. TA EKSPEDICIJA JE BILA PRVA, KI SE JE POVZPELA NA VRH, KI JE VIŠJI KOT 8000 m. — PRIZOR IZ TABORIŠČA I. NA ANAPURNI

ZAHODNA STENA PETIT DRUJA. DOSLEJ NAJTEŽJE PREPLEZANA STENA V ALPAH

Gora Paine (3135 m) v Patagonskih Alpah, ki se raztezajo vzdolž argentinsko-čilske meje, je morala kot toliko drugih gorskih orjakov popustiti pred človeškim pogumom in vztrajnostjo. 17. januarja je uspelo italijanski ekspediciji kljub hudim snežnim metejem in ledeniku, ki obdaja vrh, stopiti na »... stolp, kot imenujejo najvišjo točko Paine.

Mitar se je povzpela na vrh jarka. Na njegovo znamenje je za njim splezal tudi četni komandir. Premerila sta razdaljo do sovražnega rova. Na tem kraju se je jarek v ostrem kotu najbolj približal rovu. Ločila jih je ne več kot tri sto metrov široka ravan. Armirane pošasti, vzrasle visoko iz tal, so metale svoje črne, podolgovate in preteče sence še celo čez rov. Strašno je bilo že pogledati njihova zvejata žrela, njihove oble jeklene boke.

Mitar je z daljnogledom pregledal črto rova. Nobenega živega bitja ni opazil. Samo za lesenimi barakami je bilo nenavadno živahno. Ustaši so v gručah hiteli nekam, kdo ve kam. Njegove oči so se negibno pomudile na prostoru za barakami.

Nekakšen nejasen ugaj ga je navdal z nenačakano močjo. Zadelo se mu je, da mu leti sreča z razprostrtimi krili naproti. Brž je smuknil nazaj v jarek.

»Niti trenutka ne smemo napraviti. Vsa četa kar najhitreje do žive meje pred jarkom. Tu se bodo avtomatična orožja ustavila in sesula nagel ogenj na rov in na bunker. V njihovem varstvu bo četa naskočila in zavzela rov.«

Komandir čete je brž izdal povelje. Ozračje se je ogrelo. Oči so se začele kaliti. Mitar je nepričakovano šinil prvi iz jarka. Komandirju čete ni uspelo, da bi ga zadržal.

»Za menoj!« se je zasekal Mitrov glas borem v možgane.

Kakor da se je ustavil čas. Kri se je umaknila iz nog. Kakor plaz se je razvila četa v valove, ki so, drug drugega prehitivaje, vse preplavaljali pred seboj, kakor da jih nosi rahel, skrivnostni tok. Mitrov zgled je prešinil četo kakor elektrika — misli so zastale, živci odmrli, vse se je spremenilo v oko in v udarec.

Napada na Topuh ne bo četa nikoli pozabila.

Oči ne verjamejo — iz ustaškega rova nihče ne strelja. Zrak je rezek, da kar šumi v ušesih. Četa se je tiho spizabila skozi živo mejo.

Do rova se je širila ledina, gladka ledina, na kateri je trava pravkar ozelenela. Strojnice so obstale. Zdajci so strahovito zapropotale.

»Hural« je zagrmel Mitar.

Ceta je gromko poprijela in se zgostila v smeri proti rovu.

Tedaj je komandir čete ostrmel, kakor še nikoli v življenju. Prestrašila ga je tišina v ustaškem rovu. Tudi bunkerji so molčali. Strahoten, predsmrtn molk. Komandir je imel občutek, da skače v odprt grob. Kolena so mu klecnila — tale grobi mrtvaški molk, to je tisto, česar ne prenese. K sreči ni trajalo dolgo: iz vnanjega, desnega bunkerja je šinil ogenj. Komandir čete je odzvil, zlasti ko je videl, kako beže ustaši stran od barak, kakor iz uma, nekateri gologlavi, nekateri s skodelami, nekateri brez vsega, samo v spodnjem perilu. Tekli so v gručah in strmo-glavo skakali v rov. Nato so začeli streljati neorganizirano in posamič.

Strelji iz desnega bunkerja so zaropotali po ledini. Četa se je razsula v širino, ni pa zastala. Komandir je kar omedleval od strahu, ko je ta trenutke pomislil, kaj bi bilo s četo, če bi bil prej začeli streljati iz bunkerja. Težko da bi bil kdo živ prišel do rova. Zdaj pa je bilo prepozno. Komandir čete je vzkliknil: »Bomba!« — In ves prostor je bil mahoma v dimu. Eksplozije so zaglušile ušesa. Ogenj iz strojníc in pušk se je strnil. Mitar je videl skozi dimasto zaveso, kako so gručaste ustaše, ki so stekle od barak rova na pomoč, pokazale hrbet in izginjale s prizorišča. Mitar je skočil v rov in naletel na ranjenega ustaškega častnika. Le-ta, gologlav, s krvavo glavo, ves nakremžen, je še držal puško v roki. Nameril jo je v Mitra, naravnost v prsi, roka je krčevito pritiskala na petelina, usta pa so se mu bolj in bolj raztezala in se krivila od groze. Mitar je planil nanj. Ko se je častnik dokončno preprčal, da je puška prazna, je obupno zavpil in jo izpustil, obrnil se je, da bi zbežal, skušal je uteči skozi dohod. Mitar je ustrelil s pištolo — častnik se je zavrtel, obrnil glavo, zaječal in se naslonil na steno prehoda. Glavo je sklonil, roke so omahnile — bilo je, kakor bi prosil. Ta trenutek so stekli trije bombaši mimo njega. Eden izmed njih je obstal in ga sunil z roko. Častnik je padel, bil je mrtev. Bombaš se je sklonil in mu začel sezuvati škornje.

Mitar je prodril pred barake. Začudil se je, ko je videl, kako so se partizani mahoma razgibali tod naokoli. Največja gneča je bila pred barakami. Ustaši so z dvignjenimi rokami poskakali na plan. Se pogledal jih ni

nihiče. — Borci so se zgrnili okoli perila in čevljev. Barake so bile dobro založene z vojaško opremo. Vodnik in borec sta se sprla zavoljo častniške torbe. Streljanje je potihnilo, samo pri levem bunkerju so še pokale bombe.

Pred Mitrom se je od nekdaj znašel komandir čete. Oči so mu sijale. Poročal je: »Tovariši komandant, sovražnika ni več. Nekateri so se vdali, nekateri pa zbežali.« »Koliko je izgubila četa?« je vprašal Mitar in malo odstopil, da je pustil mimo oddelek ujetnikov, ki jih je gnala gruča borcev.

Komandir kakor da se je ujezil: »Se nismo dognali. Najprej bomo s temile opravili.«

Mitar je to preslišal. Komandirju je zapovedal, naj pobere ves plen, orožje in vse drugo. Barako naj zažgo in progo brž razderejo. Ujetnike naj odženejo v zaledje. »Pazi, da kdo spetoma ne izginje,« mu je zapretil in dodal, naj se četa takoj nato umakne proti Dolgemu dolu. Nato je vzel dva borca in se vrnil proti jarku. Hodil je naglo, z razpeto bluzo. Vročina je želela iz njega. Sele zdaj se mu je glava malo razbistrila. Pojnenjal je tisti hudi pritisk v možganih, ki ga muči vsakokrat pri napadu, tako da se sploh ne zaveda nevarnosti, ki se ji izpostavlja. Neka notranja moč, močnejša od zavesti, mu tedaj zamaši zavoje v možganih in ga obvalda docela in neumljivo. Obrnil se je in še enkrat pogledal rov in bunkerje. Iz neke barake je šinil plamen.

Mitar se je zdrznil do stržena: toplo in iskreno se je zahvalil brezumni trci, ki mu je bila nočjo naklonjena, vsemogočnemu naključju, ki pogosto in suvereno podira zakone logike in verjetnosti račun in vsa preizkušena načela, v katerih je zbrana modrost sto in stoletnih prizadevanj človekov... misli in domislečnosti. Kako bi le bilo, ko ne bi bili ustaši v času napada, ki ga nikakor niso pričakovali, ravno večerjali in menjali perilo: — pri tej strašni misli je Mitra kar pot obilil po obrazu: da, saj prav to je tisto — Njegovo Veličanstvo Naključje.

Po večernem nebu so pluli beli kosmi oblakov, mršavi, brez reda in naglice. Na jugu je nebo delo v tankem rdečem preginjalu, skozi katero je pobilskavala prva zvezda.

Na izhodni postojanki je poiskal Mitra poveljnika bataljona. Pa ga ni bilo. Sele po

desetih minutah se je vrnil od bunkerjev, kjer so bombaši obračunavali z zadnjimi ustaši. Mitar mu je čvrsto stresel roko.

»Čuj, ne zameri mi tistega...« je rekel in se čutil krivega pred tem človekom.

Izgube v četi so bile malenkostne, plen pa obilen in dobrodošel. Še tisti večer se je vrnil Mitar v štab odreda. Spremljala sta ga dva kurirja na konjih. Pot je bila dolga in nevarna, toda vedro razpoloženi Mitar tega še opazil ni v planinski noči, obsijani z mesečino. Se pred zoro je kobila obstala pred štabom.

»Ali se je komisar vrnil?« je vprašal Mitar stražarja, ko je stopil v štab.

Stražar je odgovoril, da ne. Mitar je sklenil, da bo beše počakal Danila. Pričakoval je, da bo prišel, preden vziđe sonce. Na spanje se pomislil ni — doživljal v Topuhu in napeto pričakovanje, kako je bilo na Klancu, sta ga ohranjala budnega in svežega. Ob karbidovki je začel prebirati pismo, ki ga je prinesel kurir ponoči, ko se je on mudil v Topuhu.

Pismo je imelo prečudno vsebino. Pretilo je, da bo temeljito spremenilo Mitrov pogled na tisto, kar je bilo — po njegovem — te dni poglavitno.

O, kako moreče presenečenje!

Dobra volja ga je minila in začutil je bolečino na dnu srca. Saj noben udarec ne zaskeli tako kakor tisti, ki ga najmanj pričakuješ. Tako je bilo tudi z Mitrom. Potrebnoval je dosti časa, da je vnovič zajel dovolj zraka, ki mu je pošel v trenutku, ko je pismo prebral. Če je bil kdo v odredu, ki mu je Mitar brez pridržka in dvoma verjel vse, kar je rekel in napisal, je bil t. Zaim, komisar tretjega bataljona. Zaim, stari, vrli tovariš, s katerim sta se srečevala pri ilegalnem delu že pred vojno, pred Španijo. Zaim, neolčan, a zato po prirodi nadarjen tovariš in soborec, človek iz ljudstva, ki »ozna njegovo dušo in hrepenenje s prirojenim darom, da pogleda vsaki stvari do dna, da dožene bistvo in vzroke. Neokužen z bacili površnosti, predsodkov in občutljivosti je bil v presojanju in ocenah strog in neizprosen tako do sebe kakor do drugih, toda pravičen in stanovitven in čez vse predan ljudstvu in njegovemu boju.

In tale Zaim mu je pisal: »...Nu, ne glede na vse okoliščine, ki bi potrjevale moje

mišljenje ali mi nasprotovale, ostanem tega prepričanja in mislim, da je moja prva dolžnost, opozoriti te, da bi se znal štab odreda prav ravnan v tem primeru. Nisem poklican, da bi ti povedal, kaj naj storiš, ampak že prej sem ti povedal in zdaj ponavljam, da je tvoj najhujši greh, ker v dopustil, da te je Gjuro Sterič speljal na krivo pot. Ali si pomislil na posledice, ki lahko nastopijo, preden te je Sterič zapletel v reči, ki jih ne poznaš dobro? Seveda nisi, ker če bi se bil zanesel na lastno pamet, se ne bi bilo nikoli zgodilo, da bi bil zapovedal skrivno preiskavo v mojem bataljonu in da bi padel najhujši sum na moje najbližje sodelavce. Kakšno sumo zdaj v obeh enega in drugega in kam nas bo vse to zapeljalo? Ne morem se otestiti vtisa, da te je lahko speljal na tako pot samo tisti, ki nam ne želi nič dobrega in ki mu je naravnost treba razbiti našo enotnost in tovariško zaupanje. Verjamem, da dobro misliš, ampak opozarjam te, da si na napačni poti, zato vnovič premisli in po-pravi o pravem času! Poglej najprej okoli sebe, kajti če je kak sovražni vohun v našem odredu, kaže vse, da mora biti tvojemu štabu bliže kakor mojemu, nikakor pa ne v četi. Odkar sem prišel na svet, proučujem ljudi in značaje, zato mislim, da je neogibno, da vnovič preiščeš stališče in namere Gjura Steriča v tem primeru.«

Kdo bi mogel opisati, kaj vse je Mitar mislil in čutil, ko je prebral Zaimovo pismo, in kaj vse mu je brnelo po možganih. Obraz mu je razobličila blede krinka boli, čutil je, kako silovit ogenj izžareva njegovo telo. Vstal je in odprl okno. Zunaj je bila mrtvaška tišina, ki jo je komaj motil šum stražarjevih opank. Nad temnimi vrhovi se je žalostno prebijala zarja, sedem zvezd Velikega voza pa se je počasi spuščalo k obzorju. Podoba nemega umiranja premagane noči in bujnega porajanja razkošne majske zarje.

Mitar je oberoč objel kolena in si naposled priznal, da se je znašel v nemogočem stanju. Zaim mu je nepričakovano razpršil edino domnevo, katere se je spetketala držal in ki mu je bila kolikor toliko edino zanesljivo znamenje in kompas za pravilno orientacijo pri pobijanju sovražne vohunske agenture v odredu. Tako pa se je podrl tudi ves sistem preiskave, zgrajen na tej domnevi, upi in pričakovanja pa so bili v kali zatrti.

Polet v vsemirje

kakor si ga je pred 83 leti zamislil Mark Twain

PREJELI SMO NASLEDNJE REKLAMNO OBVESTILO, KER JE V ZVEZI Z NACRTOM, KI VZBUJA VELIKANSKO IN SPLOŠNO ZANIMANJE, GA POVSEM UPRAVIČENO UVRŠČAMO MED DNEVNE VESTI. PREPRICANI PA SMO, DA OBJAVE NI TREBA OPRAVIČITI, AMPAK SAMO POJASNITI.

Direktor
NEW YORK HERALDA

Obvestilo je naslednje:

● Odhod

Bralcem bi rad povedal, da sva z gospodom Barnumom vzela za nekaj let v našem komet in podpisala zanj zakonito pogodbo. Vse tiste, ki bi radi so. delovali v tej dobrodelni akciji, vabimo, da se je udeležijo in tako pripomorejo k njenemu uspehu. Komet nameravamo udobno in po možnosti tudi razkošno opremiti, da se bodo vsi tisti, ki nas bodo počastili s svojo udeležbo na tem daljšem izletu, počutili kar se da udobno, prijetno in domače. V repu komete bomo uredili in razkosnili opremiti milijon kabin s toplo in mrzlo vodo, s plinom in ogledali, na razpolago bodo celo dežniki in padala in sploh vse udobje, ki ga pozna civilizacija. Če se bo občinstvo navdušilo za to našo akcijo in nam pomagalo, bomo storili še več. Uredili bomo biljardne sobe, igralnice, koncertno dvorano, gledališče in ogromno knjižnico, kjer si bodo potniki brezplačno izposojali knjige. Predvideli smo tudi dirkališče na

glavnem mostu in izdajanje dnevnikov.

Komet bo odpotoval iz New Yorka 20. tega meseca ob 22. uri. Zaželeno bi bilo, da bi vsi potniki pravočasno zasedli svo-

● Poštna služba

na kometu bo poslovala brezplačno, predvsem pa telegraf. Pravzaprav — verjetno samo telegraf. Potniki v kabinah, ki bodo med seboj oddaljene od 20 do 30 milijonov milj, si bodo lahko brzojavili in dobili odgovor točno v enajstih dneh. Nočnim brzojavkam bomo za 50 odstotkov znižali tarifo. Ves pošt. ni sistem bo pod nadzorstvom gospoda Halea iz Maine, ki bo osebno odgovarjal zanj.

Hrana bo ob katerikoli uri na razpolago. Potniki bodo lahko jedli v jedilnici ali v lastnih kabinah, če bodo to plačali posebej.

zgodovini je bilo vedno tako, da so bile skupnosti sovražno razpoložene proti tujcem in lahko se kaj takega zgodi tudi nam, ko bomo obiskali prebivalce desetkrat ali dvajsetkrat večjih zvezd.

V načrtu nimamo nobenega sovražnega napada na prebivalce katere koli zvezde. Nasprotno. Do njih bomo zelo ljubeznivi in prijazni in ne bomo delali razlik med malimi in velikimi. Ponavljam — napadli ne bomo nobene zvezde, vendar pa bomo takoj reagirali na vsako morebitno žalitev, ki bi prišla s strani katere koli stranke ali vlade nebesnih teles. Dosedni in nepopustljivi bomo ne samo do posameznih zvezd, temveč tudi do ozvezdij, čeprav smo na splošno proti prelivanju krvi. Upamo, da bomo tako ustvarili o Ameriki dober sloves pri vseh nebesnih narodih, ki jih bomo obiskali, od Venera do Urana. Toda — če nam ne bo uspelo pridobiti si njihovo naklonjenost, jim bomo vlili vsaj spoštovanje do naše velike dežele.

S seboj bomo vzeli tudi več misijonarjev, in sicer brezplačno, ker bodo sejali luč resnice po vseh nebesnih tirih, ki so fizično sicer razsvetljeni, duševno pa vendarle v temi. Kjerkoli bo mogoče, bomo odprli šole in vpeljali obvezno šolanje za krščanski nauk. Komet bo najprej obiskal Mars, nato Merkur, potem Jupiter, nadalje Venero in Saturn. Skupina, ki je povezana z newyorško mestno upravo in z oblastmi kolumbijskega okrožja, bo lahko — če bo želela — pregledala in izmerila Saturnove obrobe; storili bomo vse, da ji to omogočimo. Pristali bomo na vsaki zvezdi spoštljive velikosti in dali potnikom možnost za izlete v zanimivejše kraje.

Če bi katere skupina ne zmogla stroškov za celotno potovanje in bi nas želela počakati na kaki zvezdi, ji bomo željo izpolnili in jo vzeli šele ob povratku s seboj.

Ko bomo obiskali vse najbolj znane zvezde in ozvezdja in ko si bomo osebno ogledali najbolj oddaljene iskrice v vesolju, ki jih niti največji daljnogled ne morejo odkriti, bomo nadaljevali to čudovito raziskovalno pot k svetovom, ki se osamljeni sučejo po neskončnem prostoru, za bilijone in bilijone milj nedosegljivi očem daljnogledov. Za otroke, ki bodo pri jedi sedeli za mizo, bo treba plačati celo vozno karto.

● Cene prvega razreda

za potovanje z Zemlje na Uran — s pristankom na Soncu, Mesecu in vseh glavnih planetih na tej liniji — bodo zelo nizke. Samo 2 dolarja na vsakih 50 milijonov milj poti. Skupini, ki se bo prijavila za celotno potovanje, zagotavljamo velik popust pri vožnji.

Naš komet je nov, zato je to njegovo prvo potovanje. Mimo tega je tudi najhitrejši komet na tej progi. S sedanjimi sredstvi premeri dnevno okrog 20.000.000 milj, toda upamo, da bomo z izbrano ameriško posadko in ob ugodnem vremenu dosegli hitrost tudi 40.000.000 milj na dan. Ne nameravamo torej

potovati z vrtoglavo hitrostjo, ki bi bila lahko usodna. Tudi prehiteneje drugih kometov bo strogo prepovedano. Potniki, ki bodo želeli prekiniti potovanje in se vrniti, bodo lahko presedli na drug komet. Organizirali smo zvezo na vseh glavnih postajah in na vseh važnejših progah. Posebno bomo skrbeli za varnost potnikov. Ne smemo namreč prikrivati dejstva, da po vesoljskemu kar mrgolijo

vici počitek in razvedrilo, kakršnega lahko nudi tako potovanje.

Skupina, ki se bo prijavila za celotno potovanje, bo uživala velike ugodnosti. Potovanje bo končano 14. decembra 1991; potnike bomo izkrcali v New Yorku. Naš komet bo potoval najmanj 40 let manj, kakor bi potoval katerikoli drug komet.

Na kometu bodo dovoljene vse zabave, razen loterije in hazardnih iger. Spoštovani bomo vse zvezde stalnice; vse tiste, ki bi se rade ustale, bomo ustalihi. S tem ne bi radi povzročili incidentov, vendar — ne bomo popuščali.

Ker nam je g. Coggia dal komet v najem, ne bo več nosil njegovega imena, marveč ime mojega družabnika.

Vse nadaljnje podrobnosti in vse informacije glede prevoza in voznih listkov dobite pri mojem družabniku ali pri upravnem odboru komete. Name osebno se raje ne obračajte, ker bom prevzel poveljstvo nad odpravo šele ob odhodu in si ne smem vzemirati živcev z malenkostmi.

● Kometi

ki niso bili že dalj časa pregledani ali pa so jih zadnjič popravili pred 10.000 leti. Te komete bi morali že davno spraviti iz prometa ali pa jih spremeniti v splave za prevoz toče. Naš komet seveda nima nobene zveze s temi pokvekami.

Potniki tretjega razreda ne bodo smeli na glavni most.

Z veseljem potrjujemo vest, da smo podarili brezplačne vozne listke za celotno potovanje generalu Butlerju, g. Shepherdu, g. Richardsonu in drugim visokim in za domovino zaslužnim osebnostim, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

osebno, ki jim gre po pr.

Svoboda in socializem

»ARABSKI NARODI PREŽIVLJAJO GLOBOKO REVOLUCIONARNO KRIZO, KI NE BO PRIVEDLA SAMO DO NJIHOVE ZDRUŽITVE, AMPAK TUDI DO ZUNANJE IN NOTRANJE OSVOBODITVE, ZAKAJ MNOSTICE SI NE ŽELE SAMO OSVOBODITVE IZPOD TUJEGA VARUŠTVA, TEMVEČ TUDI SOCIALNO PRAVIČNOST.«

Tako je pred dnevi govoril Akram Hurani, voditelj Socialistične stranke Sirije, ki so jo ob ustanovitvi Združene arabske republike razpustili, kot vse ostale sirske politične stranke. Vse sirske stranke (razen Komunistične partije, ki je prešla v ilegalo) so se namreč pridružile Nacionalni uniji, edini dovoljeni politični stranki v Združeni arabski državi.

Hurani je dejal, da je »zdržitev v svobodi, demokraciji in socializmu« glavno načelo sodobnega revolucionarnega gibanja v arabskem svetu. Arabske narode in njihove voditelje namreč ne navdihujejo samo lastne izkušnje, temveč tudi napredne izkušnje drugih narodov. Arabska revolucija je nepremagljiva, razvijati pa se mora tako na področju osvoboditve izpod slehernega imperializma in tujega varuštva kakor tudi na področju notranje socialne osvoboditve.

Hurani je ostro obsodil ustanovitev federacije Iraka in Jordanije, češ da je ta državna tvorba le »opozicija združiti Sirije in Egipta«. »Prepričan sem,« je dejal, »da skuša imperializem s to federacijo obdržati svoje pozicije in oporišča ter vnašati zmedo v arabski svet. Prepričan pa sem tudi, da se bosta enotnost arabskega sveta in notranji napredek razvijala kljub vsem težavam.«

KONGRES SOCIALISTIČNE STRANKE JAPONSKO

Predvolilno orožje

KONGRES SOCIALISTIČNE STRANKE JAPONSKO, KI SE JE KONČAL 27. FEBRUARJA, JE SPREJEL NASLEDNJI VOLILNI PROGRAM:

1. JAPONSKA SE NE SME PONOVO OBOROŽITI. RAZVE-LJAVITI MORA VSE PROTIUSTAVNE SPORAZUME IN ZAKO-NE. UPRE NAJ SE RAKETNIM BAZAM. VZPOSTAVI NAJ TESNE STIKE S KITAJSKO IN Z OSTALIMI AZIJSKIMI IN AFRISKIMI NARODI TER NAJ SE SKUPNO Z NJIMI ZAVZAME ZA POPUŠČA-NJE MEDNARODNE NAPETOSTI.

2. GOSPODARSKA POLITIKA NAJ TEMELJI NA NACIONALIZACIJI. PODPRETI JE TOREJ BOJ DELAVCEV ZA DVIG NJIHOVE ŽIVLJENJSKE RAVNI, ODPRAVITI NEZAPOSLENOST, SPREJETI ZAKON O SOCIALNEM ZAVAROVANJU, ZDRUŽITI TER MODERNIZIRATI MAJHNA IN SREDNJA PODJETJA ITD.

Ta program je rezultat kompromisa med številnimi strujami, ki delujejo v Socialistični stranki Japonske.

Glavni struji sta leva in desna. Obe sta spet razdeljeni na frakcije: leva na štiri, desna na dve.

Na levem krilu so: 1. Skupina starega socialista Nacumote. Zavzema se za sklenitev mirovne pogodbe s Sovjetsko zvezo ne glede na sovjetske pogoje, za priznanje Kitajske in Severne Koreje. 2. Skupina Nomize, ki združuje voditelje kmečkih zvez. 3. Skupina, ki jo vodi Bada. V njej so levi izobraževalci in tisti socialistični voditelji, ki so se takoj po zadnji vojni zavzeli za združitev vseh japonskih socialističnih sil. 4. Skupina sedanega predsednika stranke Suzukija, ki je zbral okrog sebe stare predvojnne socialistične voditelje.

Na desnem krilu sta, kot je rečeno, dve frakciji: 1. Skupina Ničiro, ki jo vodi sedanji generalni sekretar stranke Asanuma. Združuje nekatere predvojnne socialistične voditelje, ki prva leta po vojni niso sodelovali v političnem življenju, ker so podpirali militaristični režim. 2. Skupina Samin. Vodi jo Nišio. Njegovi somišljeniki so izraziti nacionalisti. V tej skupini je tudi bivši predsednik vlade Katajama z vsemi svojimi ministri. Del skupine Samin se upira priznanju Kitajske, želi vzpostaviti diplomatske odnose z Južno Korejo in odklanja sleherno sodelovanje s Sovjetsko zvezo, dokler le-ta ne bo vrnila Japonski otokov, ki jih je zasedla ob koncu vojne.

V levih skupinah so predvsem teoretičji, bolj ali manj prepričani marksisti, ki ne zanikajo razrednega boja. Podpirajo jih sindikati (zlasti Soho, najmočnejša japonska sindikalna centrala, ki ima nad tri milijone članov), kmečke zveze in organizacije mladih izobražencev. V desnih skupinah pa so tako imenovani »praktiki«, ki se uče od britanskih laboristov. Zanikajo razredni boj, zavzemajo se za sodelovanje med delom in kapitlom in se zatekajo le k parlamentarnim oblikam boja.

Socialistična stranka Japonske pa je kljub temu pisanemu mozaiku druga najmočnejša stranka v državi in edina socialistična sila na Japonskem, ki se stalno krepi in že resno ogroža vladni monopol konservativnih sil. Največ zaslug za to imajo voditelji levih socialističnih sil, o katerih govorimo, da so sree in glava stranke, čeprav se morajo včasih odpovedati nekaterim svojim težnjam, da bi ohranili krhko enotnost, staro komaj dobri dve leti.

Program, ki so ga japonski socialisti sprejeli zadnje dni februarja, je predvsem namenjen prihodnjim parlamentarnim volitvam, od katerih si socialisti precej obetajo.

KDO JE IN KAJ OBETA ARTURO FRONDIZI, NOVI PREDSEDNIK ARGENTINE?

Fronidizijeva pot v „Caso Rosado“

ARGENTINSKA VOLILNA KOMISIJA JE PRETE-KLO SREDO OBJAVILA NASLEDNJE REZULTATE PREDSEDNIŠTIV VOLITEV:

ARTURO FRONDIZI: 4.102.000
RIKARDO BALBIN: 2.569.000
OSTALI KANDIDATI: 687.301
PRAZNE GLASOVNICE: 691.000

FRONDIZIJEVI RADIKALI SO DOBILI V KON-GRESU 130 MEST, V SENATU PA 22. BALBINOVI RADIKALI SO DOBILI V KONGRESU 52 MEST, V SENATU PA 12.

ARTURO FRONDIZI SE BO 1. MAJA LETOS VSE-LIL V »CASO ROSADO«, PALAČO ARGENTINSKEGA PREDSEDNIKA.

Kdo je in kaj obeta Arturo Frondizi, prvi izvoljeni predsednik Argentine po Peronovem padcu?

Frondizi je rojen leta 1898 v malem argentinskem mestu Poso de la Libres v družini italijanskega emigranta. Studiral je pravo in že tedaj se je začel ukvarjati z politiko. Postal je advokat — in njegovi prijatelji trde, da se je posvetil temu poklicu samo zato, da bi branil svoje politične somišljenike pred tedanjim fašističnim režimom. Obenem pa se je trudil, da bi spremenil Radikalno stranko v sodobno politično organizacijo. Kot voditelj radikalov se je upiral vplivu tujega kapitala na argentinsko gospodarstvo. Leta 1946 je bil prvič izvoljen za poslanca. Dve leti kasneje so ga radikali ponovno izvolili za svojega zastopnika v parlament. Pri volitvah leta 1951 je bil podpredsedniški kandidat Radikalne stranke (predsedniški kandidat radikalov je bil Balbin), toda zmagal je Peron. Leta 1954 so ga izvolili za člana glavnega odbora Radikalne stranke. Leto dni kasneje je podprl novo vlado, ki so jo ustanovili nasprotniki Peronovega režima, čeprav v protiperonistični vstaji ni sodeloval.

Po Peronovem padcu je prišlo v Radikalni stranki do hudih nasprotij, ki so privedla do razcepitve stranke. Okrog Frondizija se je zbrala radikalna levica in ustanovila stranko »nepomirljivih radikalov«. V Balbinovem taboru pa so ostali desničarji. Vzrokovi tega spora je več. Najvažnejši so:

Balbin je sicer starejši od Frondizija in do razcepa so govorili o njem, kot o prvem človeku v Radikalni stranki. Je ognjevit, dober govornik, telesno in moralno močan. Vse te svoje kvalitete pa uporablja v korist bogatih slojev. Frondizi pa je nekaj čisto drugega. Nekateri ga primerjajo z Gandijem. Ne vem, če je ta primerjava točna, res pa je, da je Frondizi zelo zanimiva osebnost, morebiti najbolj zanimiva v Latinski Ameriki. Za Fron-

dizija je ljudstvo močnejše od najmočnejših bogatašev. Najbolj zanimivi so Frondizijevi gospodarski in socialni načrti. Odkar se je začel ukvarjati s politiko, se je trudil, da bi Radikalna stranka povedla množice v boj proti finančnemu imperializmu, ki skuša izkoristiti argentinsko gospodarstvo. Ze zelo mlad je organiziral gibanje proti podaljšanju koncesij zasebnih družb za izkoriščanje električne energije. Bojeval se je za državni monopol v industriji nafte, ker je sodil, da zasebne petrolejske družbe omogočajo nemoten vdor tujega kapitala v deželo. Zavzel se je za nacionalizacijo promet in javnih služb. In tem svojim načelom je ostal zvest do danes — ko Argentino mučijo hude inflacijske težave in vlada niha vrednost perosa, ko cene hitro rastejo, meze pa se sploh ne dvigajo, kar povzroča ogromno nezadovoljstvo delovnih ljudi.

Takoj po Peronovem padcu je Frondizi zahteval, naj vlada udari po velikih rentah ter zniža neposredne davke

Zborovanje delavcev v Buenos Airesu

MED NEDAVNO RAZPRAVO V BRITANSKEM PARLAMENTU SO ŠTEVILNI LABURISTIČNI POSLANCI ZAHTEVALI:

»VELIKA BRITANIJA NAJ PREPOVE PROIZVODNJO, POZ-KUSANJE IN UPORABO VODIKOVH BOMB. ČE SE JI DRUGE DRŽAVE, KI IMAJA VODIKOVO OROŽJE, NE BODO PRIDRUŽILE, NAJ TO STORI SAMOSTOJNO!«

KONSERVATIVCI SO SE SEVEDA UPRLI TEMU PREDLOGU, SAJ NJIHOVA OBRAMBNA POLITIKA TEMELJI PRAV NA GROZNJAH Z VODIKOVO BOMBO. ZANIMIVO PA JE, DA SE JIM JE UPRLA TUDI LABURISTIČNO VODSTVO. ZANIMIVO IN — NERAZUMLJIVO.

Številni inštituti za ugotavljanje javnega mnenja v Veliki Britaniji že leto in dan objavljajo podatke o tem, kaj misli povprečni britanski državljani o vodikovih bombah, o morebitni nuklearni vojni, o odpravi nevarnosti, ki jo povzroča nuklearno orožje. Iz teh podatkov je razvidno, da velika večina britanskega javnosti nasprotuje proizvodnji, uporabi in tudi preizkušanju vodikovih bomb. Britanci cenijo enostavnost. V sedanjem obdobju, polnem strahu pred morebitno nuklearno vojno, je zanje enostavna samo ena zahteva: Prepoved vodikovih bomb ali odpoved britanskega sodelovanja v nuklearnem oboroževanju. Posledice takšne odpovedi se velikemu številu Britancev zde manj nevarne, kot bi bil atomski napad na goste naseljeno britansko otočje.

Te težnje britanske javnosti pa se med parlamentarno razpravo niso dovolj močno uveljavile. Konservativci so sicer bili enostavni, toda po svoje. Spet so govorili, da Zahod zaostaja za Vzhodom in se zato mora truditi, da bi čim hitreje napredoval in izdelal čimveč vodikovih bomb. »Ze samo dejstvo, da bomo imeli veliko teh bomb,« so trdili konservativni poslanci, »bo prestrašilo Vzhod in mi bomo varni.« Laburistični voditelji pa na žalost niso tako odkrito povedali, kaj pravzaprav hočejo. Podprli so nuklearno oboroževanje, vendar ne »splošno«, ampak »postopno«, ne »hitro«, ampak »počasno«. Obsodili so vladno politiko, toda ne zaradi njene vsebine, temveč zato, ker preveč govori o nuklearnem maščevanju. Takoj ko je prvi uradni laburistični govornik odprl usta, je bilo videti, da mož sam ne ve, kam bi se dal. Blokovski pogledi so ga vlekli k vladni politiki, hkrati pa je skušal misliti na volivce. In potem je govoril nekako takole: To je črno in prav je, da je črno, vendar ne bi bilo slabo, če bi bilo malo manj črno, zato protestiram proti temu, ker je črno...

Londončani zahtevajo prepoved proizvodnje, poskušanja in uporabe nuklearnega orožja. Demonstracije, ki jih vidite na sliki, je organiziral »Daily Worker«, organ Komunistične partije Velike Britanije.

Mnogi laburistični poslanci se s to zmešnjavo pojmov niso strinjali. Sedemdeset laboristov je podpisalo izjavo, v kateri zahtevajo prepoved vodikovih bomb in popolno odpoved ameriških načrtov o raketnih bazah v Veliki Britaniji. S to izjavo so hoteli nastopiti v parlamentu, toda Gaitskell, predsednik laburistične stranke, je zahteval, naj podpro politiko vodstva, drugače bo proti njim uporabil disciplinske ukrepe.

Nuklearni oborožitvi se najodločneje upira levičarska laburistična skupina »Zmaga socializma«. Voditelji te skupine so sklenili, da bodo ne glede na Gaitskellove grožnje organizirali množično kampanjo proti vodikovim bombam. Njihova odločitev je hudo vznemirila Gaitskellove pristaje. Izvršni odbor stranke je sklenil, da bo skupini »Zmaga socializma« poslal ultimatum, v katerem bo zahteval, naj opuste svoje namere, sicer bo njene člane izključil iz stranke.

Ce k tem sporom pristajemo še napad Izvršnega odbora na londonski »Daily Herald«, ki je 25. februarja zahteval, naj Velika Britanija enostransko ustavi poskuse z vodikovimi bombami, potem moramo ugotoviti, da so nasprotja med laburisti zelo huda. Težko je reči, kako se bodo stvari razvijale. Eno pa je gotovo: Če bo Gaitskell izključeval iz stranke ugledne laboriste (ki še niso pozabili na to, da so socialisti), zato, ker podpirajo težnje britanske javnosti, potem bo laburistično stranko pahnili tja, kamor najmanj želi — na rob propada.

In takse. Začasna vlada se s tem ni strinjala. In tudi Balbin ne. Vlada in Balbin sta mislila na kapital in se naslanjala nanj. Frondizi pa se ni nikoli oziral na interese majhne skupine argentinskih kapitalistov. Zahteval je, naj jim vlada odvzame hegemonistične pozicije, ki škodujejo gospodarstvu, političnemu življenju in deželi in tudi življenjski ravni množice.

Pretravali bi, če bi rekli, da je Frondizi socialist ali blizu socializmu. Nikakor ne. On ne nastopa proti buržoazni družbeni ureditvi. Nasprotno, rešiti hoče, kar se v sedanjem trenutku od meščanske družbene ureditve rešiti da, in pri tem se zateka k radikalnim gospodarskim in socialnim reformam.

Zanimiv je tudi Frondizijev odnos do sindikalnega gibanja. V zadnjih dveh letih so se argentinski konservativci trudili, da bi razbili močno in enotno sindikalno gibanje, ker so sodili, da je zanje boljše, če je delavski razred neenoten. Frondizi pa pravi, da je boljše, če so delavci enotni in imajo le en sindikat, s katerim lahko vlada razpravlja o vseh problemih in zahtevah delavskega razreda.

Zunanepolitične težnje Frondizija so odraz njegovih notranjepolitičnih teženj. Upiral se je fašizmu in nacizmu. Med zadnje vojne je podpiral zavezalce. Bil je član »Komiteja proti nacizmu in antisemitizmu«. »Lice za človečanske pravice«. Ni nasprotnik ZDA, nasprotuje pa njihovi gospodarski in politični nadoblasti. Zato v Ameriki ni kdo ve kako priljubljen, zlasti se jo izjavi, da mora Argentina nacionalizirati petrolejsko industrijo. Frondizi sicer ni načelni sovražnik tujega kapitala, ker ve, da ga Argentina potrebuje, zahteva pa disciplino in omejitve v skladu z nacionalnimi interesi in dostojanstvom. Zavzema se za čimvečjo neodvisnost, hkrati pa za sodelovanje z vsemi deželami, ki imajo iste težnje.

To so glavni vzroki, zaradi katerih je prišlo do spora med Frondizijem in Balbinom, ki se je po Peronovem padcu povezal z velikim kapitalom in tulino. Spoteoka je Balbin mislil, da bo dovolj, če ga izključi iz stranke. To je tudi storil. Toda Frondizi je zbral mlade radikale in ustanovil svojo stranko.

Julija lani so bile v Argentini volitve v Ustavodajno skupščino. Tedaj se je začel Frondizijev vzpon. Dobil je 1.890.000 glasov. Balbin pa 2.140.000. Peronisti so pri volitvah oddali 2.100.000 praznih glasovnic.

Ze takoj po izgonu Perona iz Argentine je Frondizi ublažil svoje napade na bivšega predsednika. Po volitvah v Ustavodajno skupščino, pa je obljubil, da bo dovolil Peronu vrnitev v domovino, peronistom pa vrnil vse državljanske pravice. To mu je prineslo poldrug milijon glasov. Pri predsedniških volitvah so zanj glasovali tudi komunisti, ki so julija lani dobili 250.000 glasov.

Ob objavi rezultatov volitev je Frondizi izjavil, da bo poklel v svojo vlado najbolj poštene in sposobne ljudi, ne glede na njihovo strankarsko pripadnost. Dejal je, da je pripravljen sodelovati z Balbinom in vsemi Argentinci, kajti le s pomočjo vsega ljudstva bo uspel rešiti Argentino iz brezna, kamor so jo potisnile konservativne sile.

V zadnjih tednih je Indonezija spet v središču pozornosti vsega sveta. Gre za upor konservativnih sil, povezanih s tujino, ki so v mestu Padangu na Srednji Sumatri ustanovili novo vlado. Ta vlada pa najbrž ne bo dolgo živela, čeprav mednarodna reakcija napihuje njeno pomembnost, preprosto zato, ker se redčijo vrste tistih, ki jo podpirajo. Osrednja indonezijska vlada v Džakarti, ki jo podpirajo vse napredne indonezijske sile, spet dobiva vpliv na Sumatri in Celebesu, uporniki pa se vdajajo, umikajo v džungle ali beže v tujino. — Na sliki: Predsednik Indonezije Sukarno med otročički.

TOVARIŠ STAMENKOVIČ KONGRESU MADŽARSKIH SINDIKATOV

»UPRAVLJANJE GOSPODARSTVA JE ENO NAJOSNOVNEJŠIH VPRAŠANJ«

Dne 1. marca se je začel v Budimpešti 19. kongres madžarskih sindikatov, ki se ga je udeležil tudi Dragi Stamenković, podpredsednik Centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije. Tovariš Stamenković je pozdravil kongres v imenu jugoslovanskega sindikalnega gibanja in med drugim dejal:

»V interesu delavskega razreda obeh držav je, da se medsebojno zblizujeta in spoznavata. Sodimo, da so sestanki te vrste dobra priložnost za vpogled v delo, za spoznavanje problemov in razvijanje stikov med delavskim razredom sosednih držav, ki gradita socializem.« Iz nalog sindikatov, o katerih je govoril kongres, je razvidno, da se »vlaga sindikalnega gibanja krepi in da išče rešitve (ki bi bile v skladu s splošnimi težnjami delavskega razreda) ter ustrezno pot v posebnih pogojih družbenega razvoja dežele. Za sedanjí svet — je dejal tovariš Stamenković — posebno pa za dežele, ki gredo po poti socialistične graditve, je eno najosnovnejših vprašanj, kako upravljati gospodarstvo in onemogočiti birokratizem v gospodarstvu in v družbenem življenju ter večati vlogo neposrednih proizvajalcev. Sindikalna gibanja zavzemajo do tega vprašanja različna stališča, ne morejo pa se mu izogniti.«

Izkušnje proizvodnih posvetovanj v moskovskih tovarnah

Glasilo sovjetskih sindikatov »Trud« piše, da so stalna proizvodna posvetovanja, ki delujejo v večini moskovskih tovarn, že dokazala svojo pomembnost in koristnost. Hkrati pa »Trud« opozarja na »napako«, o kateri so govorili na sestanku moskovskih sindikalnih voditeljev. Gre za težnje, da bi proizvodna posvetovanja »postavili nad gospodarsko vodstvo«, ker bi proizvodna posvetovanja sprejemala sklepe, ki bi jih morali gospodarski voditelji spoštovati in izpolnjevati.

Sele dva meseca sta minila, odkar so v Sovjetski zvezi začeli ustanavljati stalna proizvodna posvetovanja, in že so se začele uveljavljati težnje po čim širšem sodelovanju delavcev v upravi podjetij, po čim popolnejšem delavskem upravljanju. To je normalen pojav, ki ga je težko oceniti kot »napako«, saj dokazuje visoko zrelost delavskega razreda, njegovo zavest, sposobnost in moč.

Švicarski socialdemokrati gajo Socialistično internacionalo

Socialnodemokratska stranka Švice je na seji svojega predsedstva v Zürichu izrazila obžalovanje, ker Biro Socialistične internacionale ni bolj odločno obsodil francoskega napada na tunižsko vas Sakiet Sidi Josef. Predsedstvo je obsodilo ta »nečloveški postopek« in zahtevalo, naj Biro Socialistične internacionale uporablja načela demokratskega socializma, ki so naperjena proti kolonializmu.

Marokanci podpirajo Alžirce in Tunizijce

Maroško osvobodilno gibanje Istiklal je sporočilo, da se bo z vsemi sredstvi uprlo temu, da bi Maroko postal oporišče francoskih in španskih čet, ki se vojskujejo proti upornikom v Alžiru in maroški Sahari. Vodstvo Istiklala je pozvalo maroško vlado, naj odločno obsodi operacije tujih čet na maroškem ozemlju ter zahteva, da se te čete umaknejo iz Maroka. Sporočilo pravi, da so na sestanku Izvršnega odbora Istiklala razpravljali o splošnem položaju v Severni Afriki in o načinih, kako bi okrepili solidarnost maroškega naroda z alžirskim in tunizijskim narodom. Maroško osvobodilno gibanje Istiklal podpira Tunizijo in njen boj za popolno neodvisnost.

Poziv francoskih kolonistov

Generalni sekretar Komunistične partije Francije Maurice Thorez je spet pozval voditelje vseh francoskih levičarskih in republikanskih strank, naj sprejmejo njegov predlog o